
P. STÉBEL ILDIKÓ¹

**A DEBRECENI ZENEDE ÉS KÖNYVTÁRA 160 ÉVES
JUBILEUMA ALKALMÁBÓL²
ALKALMI BESZÉD**

Képeslapok a múltból - rendhagyó emlékezés

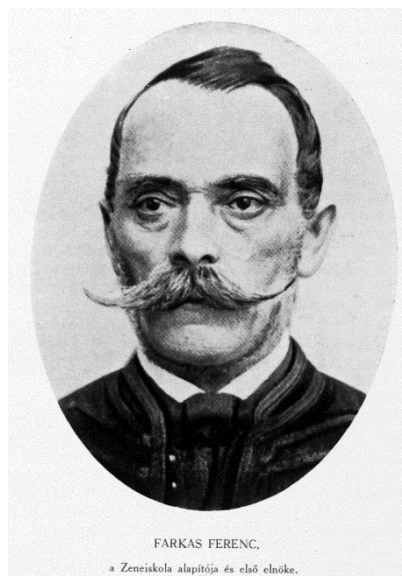
**Az intézményi jubileumok különös egybeesése a 2022-dik esztendő.
65 évvel ezelőtt adta Kodály Zoltán - személyes avatásával – nevét az intézménynek.
Kodály Zoltán az intézmény névadója, 140 éve született és 55 éve hunyt el.**

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

¹ P.Stébel Ildikó Kodály- és Artisjus-díjas Mestertanár, inf.könyvtáros-zenei szakkönyvtáros,könyvtárostanárr, ny.zenei könyvtárvezető - Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium, Zeneiskola-AMI Debrecen

² Utódintézménye, Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium és Zeneiskola, AMI

„...egy sem volt köztünk, e század folyama alatt, aki annyit tett, s anyagi tevékenységet fejtett volna ki a közérdekek körül magán polgári életviszonyaihoz képest, mint Farkas Ferenc.”

A Csetneki evangélikus anyakönyv 119. oldalán található adatok szerint Farkas Ferenc 1809. X. 28-án született, Franciscus Michael Farkas néven kereszteltetett meg. Korán árvaságra jutott, így került Debrecenbe rokonához, Kornell Illyéshez, aki nevelte, taníttatta, jogot végzett. Farkas Ferenc feleségül vette Thán Jozefát, öt gyermekük, két leány és három fiú született házasságukból. 1864. augusztus 1-jén Pesten halt meg, ahová magát gyógykezeltetni ment. E hó 3-án hozták haza Debrecenbe. Nagytiszteletű Révész Imre búcsúztatta a Nagytemplomból, a Czegléd utcai temetőben helyezték örök nyugalomra. Farkas Ferenc nem városunkat tudhatta szülőföldjének; itt csak felnevelkedett; de azért ennek egyik legszorgalmasabb s leghűbben szerető polgára volt.

Sokoldalú képzettsége, tehetsége rendkívül széles érdeklődési körrel és műveltséggel ruházta fel. Debrecen legvagyonosabb polgárai közé küzdötté, fel magát – tehetőségét is a közügyek érdekébe állította.

Fáradhatatlan – a közügyekben hasznos, eredményes – tevékenysége példaértékű ma is. Debrecen városának javára – az egyházi és polgári tisztségét betöltve – sok jeles tettet hajtott végre, számos tisztségeinek rangjával nem hivatkozásra törekedett, hanem valódi nemes célért való szolgálatra.

Kedvtelése, szenvedélye volt a művészetek terén a zene, nem ismeretes, hol kapott zenei képzést, de a korabeli híradás tudunkra adta, hogy első lévén Debrecen városában, aki koncertet szervezvén, maga is fellépett, és csodás muzikalitásról tanúbizonyságot adó tenor hangú énekével meglepte, elkápráztatta a közönséget.

1856-ban Farkas Ferencet a debreceni kereskedelmi kamara elnökévé választották, amely tevékenysége során mindent megtett a közügyek jó és hathatós előmozdítása érdekében városát szolgálva. Ítéssz volt, mint meghívott tag az esztergomi és országbírói értekezletekben: a helybeli váltótörvényszéknek kereskedelmi ülnöke, s minden, akkoriban Debrecenben működő egyletnek buzgó választmányi tagja volt, s egyforma lelkesedéssel állt helyt minden szép és jó előmozdítása s megalapítása körül. Számos egyéni kezdeményezésben hathatós anyagi támogatásával segített. Többek között a Reszler - féle (Péterfia utcai) színház létesülését, melynek felépítése és fenntartása legnagyobb részben az Ő fáradozása, egyéni támogatása révén valósult meg, illetve működhetett.

A Debreczeni Zenede megalapítása Farkas Ferenc fáradhatatlan elhivatottságának köszönhető. **A Zenede létrejövetelét nemcsak, hogy ő kezdeményezte, hanem minden lehetőt megtett s elkövetett, hogy az minél több alapító és részvényes tag beszerzése által véglegesen létrejöhessen, működhessen. Fáradhatatlan szorgalmának köszönhetően néhány hónap alatt, szervezeten, szakmaisággal megnyílhatott, s már az első évében 304 növendéknek adott oktatást.**

Támogatta Debrecen állandó színházának, színtársulatának megteremtését. Létrehozta a színügyi egyletet, melynek első évében ő volt az elnöke – az ügy orgánumaként a Hortobágy folyóirat megalapításában és működésében tevékenyen részt vett. Szép iránti érzéke, igényessége, művészi hajlama háza építésében is megnyilvánult: ő építette az első legszebb lakóházat a Piac utcán, a Bika szálló melletti részen.

Valóban fáradhatatlan tevékenységére jellemző, hogy nemcsak indítványozott és jelentős anyagi áldozatokat hozott vállalásainak, tevékenységeinek szolgálatában, hanem mindenkor ösztökélő is volt, megnyerve a közügyeknek a polgárokat. Megnyerő beszéde, kedves természete minderre nagyon eredményessé tette.

Halála utáni napokban hangzott el egyik méltatójától:

„Az elhunynak lakos- és pályatársai pedig vegyenek példát az Ő életéről: hogy a közjóért, e szeretett nagy magyar város intézetei előrehaladásáért gyarapodásáért tegyen mindenki annyit, amennyi egyéni, szellemi s anyagi erejétől kitelik; – s győződjenek meg: hogy a közjó előmozdításánál inkább több jóakarat, s buzgó készség, mint anyagi erő szükségeltetik.

Ekkor mondhatjuk aztán el minél több lakostársunk fölött azt, amit ez elhunyt fölött oly tiszta meggyőződéssel elmondunk: Legyen áldott az Ő emlékezete mindenha: mert Ő élt és éltetett!”

ALKALMI BESZÉD, melyet 1862. november 2-án, a debreczeni zenede ünnepélyes megnyitása alkalmával mondott Farkas Ferenc, a Zeneegylet elnöke.

„Mélyen tisztelt gyülekezet!

Tiszta szívből eredő örömmel üdvözlöm, zenedénk igazgató választmánya nevében is a mélyen tisztelt közönséget, zenede intézetünk helyiségében;

– azon szerény falak közt, hol városunk és vidékének reményteljes növendékei a zenészetben várnak oktatást, remélnék bővebb kiképeztetést; - egyszersmind buzgó óhajtásomat fejezem ki, vajha a zsenge intézetünk iránt tanúsított részvét soha ne lankadjon, sőt időről időre növekedvén, intézetünk erősödését eszközölni, s annak díszes virágzásba hozása után, a várt gyümölcsöket megérlelni képes legyen.

Midőn a közelebb múlt év január 26-kán, mint boldog emlékű Tököli Szabbás születésének 100-dik évnapján, – a főiskolai imaházban tartatott ünnepély alkalmával, egy ének és zene – iskolának városunkban leendő fölállítása indítványoztatott, az indítványt, s azt ott rögtön követő szerény ajánlatokat, az ünnepélyre egybegyűlt nagyszámú közönség oly lelkesedéssel fogadá, hogy kételkedni már akkor nem lehetett, miszerint az ügy városunk lelkesbjei által fölkarolva, többé elejtetni nem fog, s a sokaktól rég óhajtott vágy teljesüléséhez közelget.

Reményünkben nem csalatkozánk; a nagy fontosságú ügy a rokon keblekben visszhangra talált, s a czél kivitelére összeállott ügybarátoknak rövid idő alatt oly alapítványi összeget sikerült biztosítani, – hogy az egylet, még a múlt év tavaszán alakultnak nyilváníthatta magát; – s, jelenleg miután eddig 159 száz forintos alapítványban 15900 frt alaptőkének van, – s ennek kamatain kívül 201 rendes tag által 6 évig évenként 1206 fr.-tal rendelkezhetünk, – az

intézet életbe léptetéséhez, s tetteles működéséhez immár hozzáfogni lehet; és Istennek hála, az ernyedetlen fáradozást oly siker koronázta, minővel ily rövid idő alatt más városok nem dicsekedhetnek, mert, hogy egyebet ne említsek, midőn hazánk fővárosában az alapítványok csekélysége miatt, 1836-ban csupán énektanításra szorítkozni kénytelenítettek, mi ezen évben már három, tanszéket állíthatunk fel, sőt a növendékek nem remélt nagy száma miatt, segédtanárok fölvétele is valószínűnek látszik.

Midőn a szülék, gyámok, rokonok és ügybarátok, városunkban különböző vallásfelekezetű iskolák, oly örömmel s annyi bizodalommal ajánlák növendékeiket intézetünkbe, miszerint azok száma, kiknek nagy részét itten bemutatni szerencsénk van, jelen iskolai évre már, 224-re és pedig 72 leány 152 fin növendékre szaporodott: kitűnő bizonyága ez a nagy részvétnek, s a művészet iránt tanúsított nemes buzgalomnak, – bizonyága ez annak, hogy városunk minden osztályú lelkes lakossága, minden üdvös és jótékony célú teljes erejéből elősegíteni kész, és hivatását a gyermekek czélszerű növelését illetőleg, kellőleg felfogni – írja.

Nem lehet itt meg nem említenem, miszerint a növendékek imént említett számából több szegény sorsú növendék szegénységi bizonyítvány mellett minden tandíj fizetés nélkül vétetett föl, kik nagy részben a helybeli főiskola n. tiszt., és tek. igazgatósága által, ajánltattak.

A zenede iránt mutatkozott ezen, szép részvét különben nagyon természetes.

A zene mindenkör egybe van fűzve saját életünkhöz: lágy bölcsődal ringatja a csecsemőt első álmába; dalban zengi az ifjú kebel szívének örömradozásait; dalban sírja ki fájdalmát a szerencsétlen honfi; dal buzdítja, lelkesíti a hőst, a hazáért vívott csatákban; egyházi dallamban fohászkodik teremtőjéhez a nép az imaházakban, s így s így kíséri a dal jó és rossz napjainkat, az egész életen keresztül, míg halotti dal mellett hajtjuk le fejünket az örök nyugalomra.

Ezeket mindnyájan tudjuk, valamennyien érezzük s alig leendő szükség bővebben fejtegetnünk, minő befolyást gyakorol a zene az erkölcs és érzelmek nemesbítésére, az ízlés finomítására s általában a közmíveltség előmozdítására, s teljes igaza van Angolhon legnagyobb költőjének azon sorokban, miket egyik művében egy nőhöz következőleg intézett:

»Kinek keblében nem honol zene,
 Kit a lágy hangvegyület meg nem indít,
 Az kész, rablás, árulás, cselszövényre,
 Érzéke tompa, mint az éj;
 Sötétek szenvedélyei, mint pokol;
 Ily férfiban nem bízhatol soha.«

A zene csodás hatást gyakorolt már az ősidőkben is, midőn az még kifejeletlen bimbájában szunnyadozott; ki ne tudná, hogy a szent hajdankorban Dávid király, hangszerével kezében dalokba önté istenéhez szent fohászait, s zenével enyhíté keserveit;

– ki ne hallott volna a Krisztus urunk előtt 2000 évvel élt trák Orpheusról, miszerint ez, mint néptanító, s költő, zenéjének búbájával szelidíté meg a vad népeket;

– meseszerűleg hagyta ezt reánk a költészet, midőn elregéli, hogy lantja bájhangjaira vad állatok csoportultak össze, sziklák és erdők figyelőnek, s bámulva álltak meg a rohanó patak hullámai.

Mennyivel inkább van szükségünk a legújabb korban a közmívelődés ez egyik eszközére, –midőn a siető kor kíváncsiak fejünkre nőttek, s az új nemzedéknek, a valódi műveltség terjedésével többet és rendesebben kell tanulnia, hogy a műveit nemzetektől el ne maradjon; mennyire szükséges, hogy az új nemzedék, midőn műérzéke, ízlése nemes irányban fejlesztetik, egy részről a tétlenségtől s káros örömök hajhászásától elvonattassék, másrésről teljesen meggyőződjék a felől, miszerint a szépművészet ezen ága, a valódi műveltségnek egyik kiegészítő tényezője!

Mind e mellett lehetnek, de Istennek hála igen kevés számmal, kik a zenészeiben kiképeztetésnek szükségét belátni nem akarva, általában véve ezen zsöngé intézetünknek nem barátai, azt hívnak, hogy ennek fő célja egyedül művészeket képezni.

Ezen téveszme némi helyreigazítására szabad legyen megjegyeznünk, hogy bár a főiskolákban minden tudomány taníttatik, azért nem fő cél, hogy minden növendékből csupán tudósok képeztesse, az általános cél inkább az, hogy a növendék minden tudománnyal megismerkedvén, a szerzett alapokon, ki-ki saját hajlamát követve művelje és képezze magát kitűzött életpályájára;

– épen úgy általános főcélja intézetünknek is, gyermekeinket a zenével megismertetni, s az által, mint már többször említettett, azoknak ízlését finomítani, érzését nemesbíteni s általában a közműveltséget előmozdítani;

különösebben célja azonban intézetünknek, azon növendékek számára, kik a természettől bővebb tehetséggel megáldva, egyik vagy másik zeneágban a tökéletességig emelkedhetnek,

becsületes életmódot biztosítani; – s ha büszkén emelkedhetik keblünk, midőn mély tudományú férfijaink közül lángeszével kivált honunk egyik nagy költőjére Csokonainkra emlékezve elmondhatjuk, hogy ő városunk szülötte, főiskolánknak növendéke volt, – nem magasztos dicsfény sugárzanék-emost még zsenge intézetünkre, ha valaha annak növendékeiből egy Haydn, Beethoven, Mozart, Paganini vagy Malibran képezhetve, egy-egy nagy tehetségű s világhírű művésszel, mint a mienkkel dicsekedhetnénk?

Midőn alakító közgyűlésünk elhatározó, hogy **zenedénkben a tannyelv csupán magyar lehet**, egyszersmind kimondó, hogy **a magyar zene és dallam terjesztése, korszerű fejlesztése, s tökéletesbítése körül minden lehetőt megtenni, intézetünk egyik fő feladata leend.**

Nemzeti zenénknek eddigi természetes egyszerűségében s szűzies tisztaságában megóvása, s az eredeti magyar jellegnek megtartásával tovább fejlesztése, s az utódoknak örökségül hagyása már magában is szép hivatása a zenedéknek; a magyar zene és dallamnak magasb kimívelését, s önálló nagyobb zeneművekben tökéletesbítését azonban, az országos zenetehetségek közreműködése s zászlóvitele mellett, az ilynemű intézetek erősbulése s megszilárdulása után lehet várni s reményleni.

Ez ünnepélyes alkalommal van szerencsénk a mélyen tisztelt közönségnek **Gáspár Ignác ének, Chon Adolf vonóhangszer és Emmerth Antal zongora tanárainkat** bemutatni, s kegyeibe ajánlani; kik általam az igazgató választmány nevében felhívatnak, hogy állásaikat elfoglalván, az intézet növendékei iránt szigorú, de illendő bánásmódot tanúsítsanak; reméli a választmány, miszerint a rájuk ruházott szép állásnak és bizalomnak méltóan és eredménnyel megfelelni fognak. . .

A jó erkölcs, kellő rend, pontosság és tisztaság döntetlen szabályai lévén intézetünknek, kötelességem szerint figyelmeztetem az intézet növendékeit, hogy magokat azokhoz szorosan alkalmazzák, - a szüléket, gyámokat és ajánlókat pedig tisztelettel fölkérem, hogy növendékeiket a szabályok megtartására időről - időre utasítsák, és figyelmeztessék.

A leány növendékek érdekében szükségesnek vélem megjegyezni, miszerint a választmány akként intézkedett, hogy felettök a finövendékektől külön tartandó tanórák alatt, a zenede helyiségében lakó énektanár neje a kellő felügyeletet gyakorolni fogja.

Ezek után ezen ének és zene, iskolát megnyitottnak nyilvánítom; - köszönetet mondok egyszersmind a mélyen tisztelt közönségnek azon szép pártfogásért, mellyel ez intézet létrehozását, eszközölte.

Adja a mindenható, hogy városunk minden rendű lakossága minden jó és üdvös intézetet teljes erővel pártolni és gyámolítani képes legyen!

Zenedénk pártolását jövőre is reméljük és kérjük, hogy ezen most zsöngé intézet, oly erőre növekedhessék, miszerint az ne csak városunk egyik büszkesége lehessen, de nemzeti zenénknek tiszta eredetiségében megóvása s magasabb művelése által nemzeti létünknek örök időre terjedő megszilárdítására segédkezet nyújthasson.

Éljen a haza!”

Hortobágy folyóirat, 1862. nov.7.

AZ INTÉZMÉNY TÖRTÉNETÉNEK RÖVID ÉS VÁZLATOS ÁTTEKINTÉSE

A teljesség igénye, lehetősége nélkül

Képeslapok a múltból

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium és Zeneiskola – AMI, mint a zeneoktatás, zeneművészeti képzés intézménye 1862-ben jött létre „Debreceni Zenede” néven³.

160 évvel ez előtt kezdődött meg az zeneoktatás, zeneművészeti képzés a Debreceni Zenedében.

Debrecen város zenei életének dinamikus fejlődését mutatják az 1800-as évek elején, azok a szerveződések, amelyek a muzsika kedvelőit egy táborba kívánták összefogni; ilyen volt a Hangász Egylet, amely a Casino Egyesület és a Musika

³ [(A szövegben szereplő elnevezések, itt most szinonimák: az intézmény, Zenede, debreceni zenede, Debreceni Zenede, Zeneművészeti Szakközépiskola, Kodály Zoltán Szakközépiskola (és Kollégium,)) - összevonás után és jelenleg Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium és Zeneiskola, AMI]

Egyesület tervezete nyomán jött létre, ám további működésének véget vetett, illetve a zenei életet a Szabadságharc eseményei kis időre, háttérbe szorították. Azonban, az 1860-as évekre, végre megérett a helyzet Debrecenben, egy zenei intézmény felállítására.

Debrecen zenei életének fejlődéséhez, s a Zenede megalapításához, nagyban hozzájárultak a polgári értelmiség Kollégium nevelte, kántus és diákzenekar-tagjai, a későbbi, kamarai zenélések, baráti együttes muzsikálások, házigazdái. Farkas Ferenc, Márton Lajos, Engeszer Mátyás, Komlóssy Lajos, Konthy Lajos, hogy csak pár nevet említsünk közülük, akiknek neveivel még évtizedeken át, találkozunk, a város zenekultúrájának építésénél. A dilettáns zenész ebben az időben nem állt messze tudásban a hivatásos zenésztől. A zenei, a hangszeres tudás, társadalmi rangot és megbecsülést jelentett.

Az elgondolásnak a virilis cívisek, polgárok; iparosok, kereskedők között, szép számmal akadtak támogatói. A kezdeményezés élére, a jogász végzettségű Farkas Ferenc vaskereskedő állt, aki Debrecen művelődéséért már igen sokat tett, szervezéssel, pénzbeli támogatással egyaránt. Létrehozója volt a „Péterfia utcai” színháznak, amely az 1800-as évek közepén számos nagysikerű operai előadást tartott (A színház, 3 év alatt 45 operát vitt színre Részler István színiigazgató munkálkodásával)

A Zenedei Egylet a zenei nevelés – szervezeti és művészi szempontból egyaránt jelentős – intézményesítés érdekében 1861-ben megalapította a Debreceni Zenedét, amely, a következő évben teljes művészi és pedagógiai felkészültséggel, meg is nyílt, – hajléka lett a muzsikának, az énekes és hangszeres zenének, nevelője és irányítója a debreceni zenekultúrának

A képzés sajátosságai között szerepelt az a gyakorlat, hogy a növendékek nem feltétlenül az intézményben kezdték meg hangszeres tanulmányaikat, sok esetben már csak akkor iratkoztak be, ha már szükségét érezték a „kiművelési tanfolyamnak”, képességeik fejlesztéséhez. Az oktatás legmagasabb fokát a növendék képességei szabták meg, az iskola a kezdettől a művészi fokig tanított.

Az intézménynek a kezdetektől van könyvtára, ma is az egyik legjelentősebb – oktatási képző intézményben található – egyedi, értékes muzeális gyűjteménnyel is rendelkező zenei szakkönyvtári gyűjtemény.

Az első magyar nyelven zenét oktató intézmény, az elsők között felkarolója a magyar zenének.

Épülete a Zenede Palota, az első olyan építmény, amely tudatosan zenei célokra készült (akusztika, hangszigetelés termék, helyiségek elrendezése, temperált levegő etc.).

Működésének kezdeti időszakában a verbunkoszene uralta a nagy hangszeres formákat, majd a kései romantika pátoszának zenei korszakán át jutott el az új magyar zenéig: a népi dallamvilág anyagából és szellemi tartalmából kisugárzó magyar zenei nyelv megismeréséig.

Melynek mestere, művésze összegzője és közvetítője Kodály Zoltán, aki – egyedülálló módon – még életében, személyes avatásával ajándékozta nevét a Zeneművészeti Szakiskolának (ma szakgimnázium)

A Debreczeni Zenede, mely bizonyítottan elsőként vállalta fel a magyar nyelvű zeneoktatást; 1862-ben kezdte meg működését a Dégenfeld – (majd Tisza, ill. MÁV) palotában, a bérletben rendelkezésére bocsátott termekben. 1862. október 10-én volt a beköltözés, 1862 november 2-án az ünnepélyes megnyitó.

Dégenfeld gróf halála után, 1890-ben azonban új otthonra volt szükség. Az év tavaszán a Zenede átköltözni kényszerült a kevésbé alkalmas és szűkös lehetőségeket biztosító, a Czegléd (ma Kossuth) utca és Batthyány utca sarkán található épületbe.

A drága belvárosi telkek, a rendelkezésre álló kevés pénz és a különleges helyigény voltak azok a tényezők, melyek nehezítették egy új, végleges otthon kiválasztását. Szóba került a későbbi Kereskedelmi Akadémia által elfoglalt helyrész, a városi tűzoltólaktanya használaton kívüli telke, de legtöbb esély a Csapó utca 20. (Vár utca 1.) alatt álló telek megvételére volt.

Az itt található Kainrath-féle ingatlan, megvásárlását az intézményt működtető és fenntartó Zenedei Egylet az 1891. október 7-ei választmányi ülés rendkívüli közgyűlésén 21 ezer forinttal meg is szavazta.

Csanak József, Farkas Ferenc Komlóssy Imre, Komlóssy Lajos Márton Lajos Vecsey Imre kezdeményezésére és hozzájuk csatlakozó lelkes, nemes áldozatkészségéről tanúbizonyságot adó debreceni polgárok és más ügybarátok.

Debrecen város közgyűlése megszavazta az építkezéshez nyújtandó húszezer forintos támogatást, ám ezzel egy időben eltörölte az évi rendszeres segélyt. Fejenkénti ezer forintos segítséget nyújtott még a Debreczeni Első Takarékpénztár és az István Gőzmalom Társulat.

De több kisember ennél nagyobb adományát nem vették márványba, pl. Szotyori Nagy Károly és Chon Adolf tanárok, több évig lemondtak fizetésükről, előbbi még életében 1000 koronát is adományozott a Zenede rendelkezésére. Tóth István tervét fogadták el, aki a palota, tervezője és kivitelezője is volt, valamint Petcz Samuel budapesti építész javaslatait is figyelembe vették.

Az építkezés 1893 tavaszán vette kezdetét. Építőbizottságot hoztak létre, amelynek élére a technikai felügyeletet ellátó Domokos Kálmán, a gazdasági tanintézet igazgatója, majd Kúthy Béla, a M. Kir. Államvasút mérnöke került. Az átköltözésre 1894 áprilisában került sor, ám a hangversenysterem csak a tél folyamán lett kész, így az ünnepélyes megnyitás 1895. március 17-ére maradt. *(A debreceni Zenepalota épület-története, külön írás tárgya.)*

*

Az intézményt a különféle korszakokban, történelmi politikai és oktatási változások során az alábbi elnevezésekkel illették:

1862–1916 Debreceni Zenede – *1913/14 tanév szervezeti szabályzata, Debrecen Sz. Kir. város Államilag Segélyezett Zeneiskolája, ugyanakkor az évkönyv még Debreceni Zenede évkönyve jelzéssel található.*

(Ugyanis 1917-ben szüntette meg magát a Zenedei Egylet, addig a szakmai irányítás a városiasítás ellenére az Egylet kezében volt.)

50 évig működött alapítványból.

1916–1948 Debrecen Szabad Királyi Város Zeneiskolája

1948–1949 Debrecen Város Zeneiskolája

1950–Állami Zeneiskola

1951–1952 Állami Zenekonzervatórium *(1947/250 VKM rendelet alapján Zenekonzervatóriumokat hoztak létre)*

1952–1957 Zeneművészeti Szakiskola *(1952–1959 a debreceni Csokonai Gimnáziumot jelölték ki „zenei gimnáziumnak”, ahova a szakiskola növendékei délután jártak közismereti oktatásra)*

1957. június 23-án Kodály Zoltán személyes jelenlétében - egyedülálló avatásával, - vette fel a szakközépiskola a Mester nevét.

(Az intézménynek 1956 óta kollégiuma volt, 'hivatalosan' 1969 óta). Az ország első zenei kollégiuma;

Az iskola névadójának szoboravató ünnepségét 1978 december 8-án rendezték meg a Simonyi úton lévő kollégiumának kertjében. Az ünnepségen részt vett Keresztury Dezső akadémikus és Mészáros Dezső szobrászművész. Megnyitóbeszédében Straky Tibor a szakközépiskola igazgatója Kodály Zoltán születésének 96. évfordulójáról emlékezett meg. Avatóbeszédet Keresztury

Dezső mondott, méltatva Kodály Zoltán sokirányú tevékenységét, géniusát. Majd beszéde után leleplezte Kodály Zoltán bronzból készített mellszobrát, Mészáros Dezső szobrászművész alkotását. A felavatott szobrot megkoszorúzták a Kodály Zoltán nevét viselő iskolák, kórusok képviselői. Leróta kegyeletét a debreceni szakközépiskola, a debreceni Kodály Kórus, a törökszentmiklósi zeneiskola és a hajdúszováti Kodály Kórus. 2009-ben szűnt meg a kollégium a Simonyi úton).

Az intézményben 1954-1966-ig felsőfokú zenetanítói képesítés nyújtó képzés folyt.

1957–1966 Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakiskola (és Kollégium)

1967–2007 Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola- (és Kollégium)

2007–2021 Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Kollégium (2009-ben megszűnt a zenei kollégium)

2021 - Kodály Zoltán Szakgimnázium és Zeneiskola – AMI

Kitekintés:

A reformkor és a kiegyezés időszaka, a polgár városok színházi és hangversenyéletének kialakulásával, a társas életben divat a házi muzsikálás, a zenei tudás polgári rangot jelentett a társadalmi életben a dilettáns nem állt nagy távolságban a hivatásos zenésztől.

Külföldi mintára zenészegyletek alakulnak, melyek célul tűzik tagjaik zeneoktatásáról való gondoskodást, (Hangász Egylet, Zenedei Egylet) közös éneklés és muzsikálás szervezését, hangversenyeket rendezését (Casino Egylet) stb. Törvényi háttér ugyanakkor nem segíti a mai gondolkodás szerinti zeneiskolák kialakulását.

Igény van a zeneoktatásra, a közgondolkodás, így a törvényhozás sem sorolja a mai gondolkodás szerinti alap- és középfokú (nem a pályára készítő) zeneoktatást a közoktatás feladatai közé, sem Európában, sem Magyarországon.

A Ratio Edicationis második kiadása (1806) nyomán megindul az alap, a közép és a felsőfokú oktatási struktúra kialakítása, de ez semmilyen művészeti képzésre nincs hatással.

A reformkorban az Eötvös József által készített törvénytervezet (1848).az oktatásügy sikertörténete.

A reformkor nemzeti érzelmei indították el a magyar tudomány és művészet elismerését és támogatását, a törvényhozás nem tudta segíteni a magyar zenei tehetségek akár felsőfokú (zeneakadémia) vagy alap- és középfokú képzését szolgáló állami intézményeinek létrejöttét

Az állami beavatkozás hiánya a zeneoktatás terén nem jelenti a zenei képzés közoktatáson kívüli formájának hiányát Magyarországon.

A XIX. század elejének Magyarországi zenei életéről szóló írás (l. Drumár is) zeneiskolákat, (!) konzervatóriumokat (szinonimaként)említ, és felsorolja Kassa, Debrecen, Szepes, Keszthely, Pécs, Buda, Pozsony, Zágráb, Selmezbánya és Pest nevét. Kolozsvárott szintén, – a helyi egyesület (Societas Musica) és a lakosság áldozatkész támogatásával, szerveződött.

A zeneoktatás szempontjából az Entwurf időszaka nem hoz változást. A magyar közoktatás történetében jelentős 1868-as törvény a zeneoktatás tekintetében nem változtat az addigi helyzeten. Ez a törvény sem foglalkozik a mai értelemben vett, alap- és középfokú (nem a pályára készítő) zeneoktatásnak a közoktatás feladatai közé sorolásával, így „népiskolai törvény” követően sincs állami felügyeletű és támogatású zeneoktatás.

A XIX. század elején a reformkori civil kezdeményezés nyomán megindul az amatőr és profi muzsikuskok képzése. A zenetanulás iránt igény mutatkozik, ugyanakkor sem a közgondolkodás sem a törvénykezés nem sorolja az amatőrképzést és a zenei tehetség alsófokú kibontakoztatásának feladatát a közoktatás megoldandó feladatai közé.

Törvényi szinten a XIX. században sem kerül szóba a mai alapfokú művészetoktatáshoz hasonló elgondolás. Az alapfokú zenetanulás államilag előírt tananyag nélkül, magán úton történik, és ez a századforduló éveiben is a zenetanulás általános módja.

Zeneiskola néven dolgozó „vállalkozás”, több nagyvárosban működik. Ezek a „zeneiskolák” konzervatóriumok, – tulajdonképpen zeneoktatói „magán” vállalkozások, alapítványok.

A növendékek tandíjaiból tartják fenn magukat, s ez a meghatározza az alap- és középfokú oktatásban részesíthetők körét.

A magán, illetve alapítványi zeneiskoláknak nincs egységes tananyaga, a képzés közvetlen célja az általános zenei nevelés, a művészi szintig, közvetett célja majd, az Orsz. Magyar Kir. Zeneakadémiára, való felkészítés

A nemzeti nyelv használata, tankötelezettség (stb.) a 19. században, kiteljesedik. A nemzeti értékek így a tudomány támogatása és a felsőfokú művészeti képzés intézményesítése a század látványos eredményei.

A népművelés eszméje és az iskolai formán kívüli, a közoktatás keretében történő, de nem elitképzéssel foglalkozó alsó fokú zeneoktatás gondolata azonban nem együtt és egy időben merül fel.

Mint ismeretes, Simonffy Emilnek a Debreceni Zenede második igazgatójának, valamint dr. Baranyi János az intézmény negyedik igazgatójának voltak e tárgyban jelentős súlyú kezdeményezései. Sajnos elképzeléseikhez nem találtak érdembeli támogatót, s ez idő tájt nem akadt más tekintélyes magyar muzsikuss és zenepedagógus sem, aki az alsó fokú zeneoktatást szükségesnek tartotta és az ügy képviselőjét felvállalta volna, vagy Simonffynak és Baranyinak segített volna hathatósan, tervük kivitelezésében.

Zeneakadémia megalapításával megoldott lett a zenetanárképzés, a zeneiskolai oktatás egyik feltétele.

A közpénzen történő alap- és középfokú zeneoktatás elindítása és intézményi rendszerének kialakítása (zeneiskola, felsőbb zeneiskola, konzervatórium- mai szóhasználat!) XX. században történik.

Az alsó fokú zeneoktatás, rövid történeti áttekintés

Előzmények

1945. augusztus 18-án elrendelték a nyolcosztályos általános iskola megszervezését. 1948. június 16-án életbe lépett az iskolák államosításáról szóló törvény. Országsszerte számos magán zeneiskola tanított alapfokon, zenét, színvonaluk a tulajdonos zenei és üzleti tehetségétől és ízlésétől függött. Egyébként az alapfokú zenetanítást a magánoktatók légiója látta el. Köztük megtalálhattuk legkiválóbb mestereinket, a Zeneakadémia tanárait, de privát órát adhatott a fiatal diplomásoktól kezdve bármely kissé muzikális amatőr, „kottista”, vagy akár vándormuzsikuss. (Megalakult a Zenepedagógus Munkaközösség, a Pedagógus Szakszervezet égisze alatt, mintájára vidéken munkacsoportok szerveződtek.)

1948 – egységes, állami irányítás alá kerültek az iskolák is.

Az államosítási intézkedések során 1949-ben a városi zeneiskolák, állami intézményekké váltak, tanáraik és a zenepedagógus munkaközösségi tanárok állami kinevezést nyertek.

Kialakult az állami zeneoktatási hálózat.

Azonban az államosítás a zeneoktatás korábbi, szervezésbéli problémáit, magában véve még nem oldotta meg. A múltból öröklött képzéstípusok, céljaikban, továbbá a tanítás időtartamát és fokát tekintve, fedték és keresztezték egymást.

A zeneoktatási reform

A népművelési kormányzat a zenepedagógusok szakbizottságaira támaszkodva kidolgozta javaslatait a reform fővonásaira és részleteire vonatkozólag.

1. Olyan intézmények megszervezése, amelyek államilag elláthatók, irányíthatók, számszerűleg arányosan fejleszthetők.
2. A zeneoktatási reform hármas tagozódású iskolarendszert honosított meg, amely megszüntette az oktatás fokainak kereszteződését. Ebben a rendszerben a tengely szerepét tölti be a szakiskola, mint újabb iskola típus, a mellérendelt zenei gimnáziumokkal és az alsó fokú tanárképzés jogával.

A zeneiskola feladata a zenei tömegnevelés, és az előkészítés a szakiskolai tanulmányokra. A szakiskola célja az alsó fokú tanárképzés, előkészítés a főiskolai tanulmányokra, és zenekari, énekkari tagok képzése. A főiskola a magas fokú művészi, tanári és tudományos képzés színhelye.

3. A reform hozzá kívánt járulni a decentralizációhoz... A szakiskola létesítésével, kiépítésével olyan zenei intézményeket állított fel Budapest mellett az öt vidéki nagyvárosban, amelyek oktatási múltjuknál, pedagógiai feladatuknál fogva is alkalmasak arra, hogy a város és a környező vidék zenei életének központjává váljanak.

A zeneoktatási reform-rendelet 1952-ben jelent meg, mintegy három tanévre terjedő végrehajtási utasítás kapcsolódott hozzá. 1955. óta kisebb változtatásoktól eltekintve, az oktatás a reformrendelet értelmében folyik, egészen az 1980-as évekig.

A debreceni zeneiskola története évszámokban

1952– Állami Zeneiskolák létesítése

1952–53 tanévben indult meg a zeneiskolai oktatás, első igazgatója Erdész Mihályné

Első tanárai: Szatmári Endre hegedűtanár, dr. Szabó Ernőné zongoratanár, Bánfalvi Olga zongoratanár, Szappanyos Magda zongoratanár, dr. Ludmány Konrádné szolfézs. Az új intézmény, létesítéskor, nem kapott megfelelő épületet.

1955 – vette fel a zeneiskola Simonffy Emil Zeneiskola nevet

1955 – Erdész Mihályné lemondott az igazgatói székről.

1959 – a Kis Színpad Batthyány utcai 3 helyiségében 1960-ban pedig, a Hatvan u. 32. sz. alatti polgárházban, a Városi Tanács rendelkezése alapján- kapott helyet. A tanterem részben a szakiskola, részben a különböző helyeken működő általános iskoláktól kölcsönként tantermeiben nyert elhelyezést.

A Hatvan utcai házban 7 tanterem, két irodahelyiség lett kialakítva.

A Szabadság-telepen, Homokkertben, is működtek „fiók” zeneiskolái. Összesen, 758 növendék tanult, további 700 növendék pedig, zenepedagógus munkaközösségekben, az 1960-as években. 1961-től Szondy László volt az igazgató.

Az épület (alsó fokú zeneoktatás, zeneiskola)

A Hatvan utcai épület 1976-ban megsüllyedt. A Városi Tanács Művelődési Osztálya javaslatára új iskolaépület megépítése, lett tervbe véve.

Az új épület, intézmény helyét, a Vár utcán jelölték ki, a Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakiskola, telkén.

Kivitelezőnek az HÁÉV-t, kérték fel. A Minisztérium a terveket nem fogadta el, azzal a kifogással, hogy nem illik a Kodály Szakiskola épülettömbjébe. A Művelődési Osztály közbenjárásával, Kelet- Magyarországi Tervezővállalat, Schmidt Tibor építész-tervező vezetésével elkészítette 1980-ban a kivitelezési terveket (belső építész Hadházy Árpád) A HÁÉV 1981. június 1-én kezdte meg az építkezést. Az épületben 30 tanterem, irodák, tanári szoba raktár stb. kaptak helyet, 1200m²-en. 1982. okt.19-én volt az ünnepélyes megnyitó. (Az épületet 2006-ben felújították, korszerűsítették)

1981–1982-ben lépett életbe a korszerűsített oktatási rendeletek, ezen időszakban a Vénkerti, Újkerti, Tócoskerti, általános iskolákban is folyik oktatás, a zeneiskola égisze alatt.

27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet, létrehívta az alapfokú művészetoktatás intézménytípust, elrendelte követelményeit és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról rendelkezett.

2007-ben a Simonffy Emil Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, jogutóddal megszűnt.

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola, tagintézménye, intézményegységeként funkcionál az alapfokú zeneiskolai tevékenység. Így a Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola új oktatási feladatkörrel bővült, a zeneművészeti szakképzés mellett, – alapfokú zeneoktatás szerepkörének felvállalásával. A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium és Zeneiskola, AMI a többcélú közös igazgatású közoktatási intézmény típusát valósítja meg.

INTÉZMÉNY IGAZGATÓI, A KEZDETEKTŐL: AZ ALAPÍTÓK

Többnyire kiváló, és az iskola szellemiségét töretlenül, képviselő igazgatók követték egymást az igazgatói székben, mindegyikük előmozdította valamilyen módon a zeneoktatást az intézmény munkáját.

Komlóssy Lajos 1862–1882

Szotyori Nagy Károly - köztes időszakokban igazgatója is volt az intézménynek

Simonffy Emil 1882–1919

(1919. február 20-án meghalt Simonffy Emil.)

Debrecen Szabad Királyi Város Zeneiskolájának (intézményünk) irányítását, igazgató helyettese, P. Nagy Zoltán látta el, ő készítette el az összevont évkönyvet: 1920–1921, 1921–1922, 1922–1923, 1923–1924, 1924–1925 tan évekről. 1920. július 10-től az akkori kormánybiztos-főispán intézkedésére, az iskola vezetését.

W. Hammerstedt János tanár vette át, aki az intézetet három tanéven át, vezette **1920-tól 1923-ig.**

1922–1923 tanévben az igazgatói állásra hirdetett pályázat eredményeképpen, a város Tanácsa

P. Nagy Zoltán választotta igazgatónak, ki azonban állását a választás jogerőre emelkedéséig nem foglalta el, így a tanév folyamán W. Hammerstedt János vezette az intézményt.

1923–1924 tanévben a város Tanácsa, **P. Nagy Zoltánt** meghívta, kinevezéssel az igazgatói állásba.

Intézményünk az 1910 évek végét és az 1920 évek elejét tekintve, (majd később is) sok megpróbáltatáson ment keresztül.

A világháború, (az épület több termét a katonaság használta, volt lisztiroda, szénhiány, villanyvilágítás szüneteltetése stb.)

1910. júliusi közgyűlés a városiasítás eszméjét elvben elfogadta, a végleges átvétel 1913. június havában történt.

A város, a megkötött szerződés értelmében, a Zenede- Egylettel összes ingó és ingatlan vagyonát átvette ezzel szemben, kötelezte magát az épület második emeletének felépítésére, felszerelésére (egy nagyobb koncertterem, és az orgona felállítása – Liszt orgona) ami csak részben és hevenyészett módon valósult meg. A városiasítást követően még a Zenedei Egylet a szakmai irányítást kivívta magának.

Azonban, 1917. április 24-én magát 55 évi működés után feloszlatta.

(Intézményi évkönyvek egyáltalán nem készültek 1882–1902/1903 tanévig.)

P. Nagy Zoltán 1923-1932

Dr. Baranyi János 1933–1942

Galánffy Lajos 1942–1952

Mikulai Gusztáv 1952–1954

Gulyás György 1954–1966

Straky Tibor 1966–1988

Kökényessy Miklós 1988–1992

Keuler Jenő 1992–1996

Molnár Zsolt 1996–2002

Kozma András 2003–2006

Pallagi Tamás 2006–2012

2012-től jelenleg is:

Tóth József intézményvezető

Kovács János intézményegység-vezető = szakgimnázium intézményegység

AZ ALAPÍTÓK: (A TELJESSÉG IGÉNYE NÉLKÜL)

A kezdetektől, válogatás (1862)

A Zenedei Egylet elnökei, választmányi tagok

Elnök: Farkas Ferenc

Választmányi tagok:

Fráter Imre, Sz. Nagy Károly, Ábrányi Aurél, Chon Adolf, Dobozy István,
Szikszay József, Kardos Lajos, Laky Imre, Márton László, Sezsztina Lajos,
Vincze Viktor stb.

A városiasítás idején (1912)

Elnök: dr. Ujfalussy József

Választmányi tagok: dr. Kenézy Imre, dr. Láng Sándor, dr. Márton Kálmán,
May Andor az István Gőzmalom Rt. vezérigazgatója, dr. Tüdős Kálmán, Vecsey
István stb...

Tiszteletbeli tagok:

Ábrányi Kornél

Brassai Sámuel

Csanak József

Chován Kálmán

Doppler Ferenc

Doppler Károly

Engesszer Mátyás

Erkel Ferenc

Festetich Leo gr.

Harrach József

Huber Károly

Hubay Jenő

Liszt Ferenc

Mátray Gábor

Mosonyi Mihály

Mikó Imre gr.

Mihalovich Ödön

Popper Dávid
 Reményi Ede
 Ridley Kohne
 Sesztina Lajos
 Simonffy Imre
 Szénffy Gusztáv
 Volkmann Róbert

Adományozók a Zenede javára (válogatás):

Lévay Sándor püspök
 A becsületes cipész testület
 A becsületes fazekascéh
 A becsületes gubacsapó céh
 A becsületes német szabó céh

Tóth Vilmos külügyminiszter és még sokan mások

Az állandó és rendes támogatók között ott találjuk Rickl József Zelmost,
 Jablonczay Kálmánt, Szabó Magda családjából.

De ott találjuk a Debreczeni Casino Alapítványt, kereskedőket, iparosokat,
 zenedei tanárokat, és egy „Hatvan utcai” polgárt is. Az uralkodóház tagjait, a
 főnemeseiket, városi testületeket, honoratiorokat, városi tisztviselőket,
 földbirtokosokat.

Az oktatás megkezdésekor a Tantervben az alábbi tárgyakat szerepelnek:

Zeneelmélet.
 Összhangzattan (kis szünet után 1898-tól újra rendszeresen!)
 Alaktan
 Magánének
 Zongora
 Zongorakíséret
 A memória és ritmikai érzék fejlesztése
 Hegedű
 Gordonka
 Kamarazene, vonós és „teljes zenekar”
 Fúvós hangszerek

Szavalat
Karének, női-és vegyes énekkar
Zenetörténet

A növendékek korabeli hangversenyeinek műsorából, az 1900-as évek elején:

J. S. Bach: Hegedűverseny a-moll

Tartini: g-moll szonáta

Purcell, Mozart, Beethoven, Corelli, Händel

De műsorra tűzték rendszeresen a magyar szerzők műveit is: Goldmark, Bihari,
Lavotta, Chovan, Szendy, Székely, Liszt, Volkmann, Erkel, Hubay, Farkas
Ödön stb.

Kitekintés

Zeneoktatás, már nagyon régtől fogva létezik Debrecenben. A kezdetek felvázolása, Maróthy György fellépése, egy másik írás része.

Érdekességgént felsoroljuk, a Debreceni Zenede megalakulásának időszakában mely zeneoktatással foglalkozó intézményekről, magánszemélyekről tudunk. Így a Református Főiskolai Tanítóképezde, ahol már eleitől fogva több tanszakot tanítanak, valamint a Református Felsőbb Leánynevelő Intézet és Tanítóképezde, a később alapított római katolikus tanítónőképző (Svetits Intézet), ahol szintén már régebbi idők óta tanítanak zongorát és hegedűt. Az 1908. évben három zenetanintézet létesült még városunkban P. Nagy Zoltán zenekonzervatóriuma, Ehrlich József zeneiskolája. Magán-tanintézetekről is tudunk, Werlinné Domaniczky Mária, zongora és Kerner József ének- és zongoraiskolája. Egyénileg, számosan foglalkoztak zongora- és hegedűoktatással.

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

Mirkovszky Géza: A zene allegóriája (Debrecen, Vár u. 1. Debreceni Zenede Díszterem)

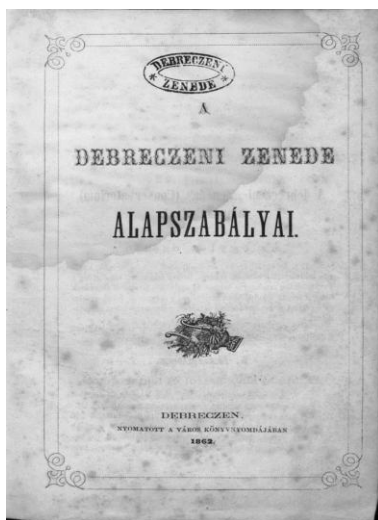
A nyers vakolatra készült freskó, temperafestmény, a zenét allegorikus csoportban ábrázolja. (Lotz felfogásához közelítő, lebegő megjelenítés – Mirkovszky Lotz tanítvány volt. Festő, és építész, Hansen tanítvány is.)

A posztamentre felépített orgona, melyen Szent Cecília játszik, a komoly egyházi és monumentális zenét jelképezve. Az orgona alatt az alkotó Génusz lantot penget, s egy dicsőítő nemtő nyújt felé babérkoszorút. Bárányfelhős légben látható az ókori zene allegóriája, egy hárfázó múzsa; az ettől jobbra álló trubadúr a középkori zenét jelöli; a rokokó és barokk alakok, valamint egy tamburinverő nő pedig a vidám érzéki zenét képviselik. A modern zenét egy pódiumon álló énekkarral, vezénylő karmesterrel fejezi ki a festő. Az előtéri balusztrádra egy triposzt festett, melyen a művészet soha ki nem alvó örök tüze ég. Ezt az egész allegorikus képcsoportot vízínövény- és virágfüzér (feston) veszi körül, melyet a négy sarokban angyalok tartanak. A freskó egy leázás alkalmával az 1980-as években erősen megsérült. Restaurálásakor igyekeztek visszaállítani eredeti pompáját.

Mirkovszky Géza (1855–1899) építészetet és festészetet tanult a bécsi képzőművészeti akadémián, Teophil Hansen mellett, majd a berlini képzőművészeti akadémiára járt, ahol jeles megbízásokat is kapott. Ezt követően

közeli barátságba került Gerster Kálmánnal, akivel közösen több munkán dolgozott együtt. (A budapesti Baross Kávéház a debreceni Kereskedelmi Akadémia falképei a debreceni városháza bővítésére kiírt pályázat a millenáris kiállítás területére kiírt pályázat.) Lotz Károly mellett is dolgozott.

Debreceni munkái közül, az egykori Bika Szálló évszakokat ábrázoló falképei és a Debreceni Zenede hangversenyerme számára készített faliképe, mennyezetfreskó – ismert.

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

- 1.§Az egyesület célja: **az ének és zeneművészetnek**, – különös tekintettel a nemzeti zenére – helyes ismeretét, rendszeres tanítás és nyilvános zenészi előadások által, terjeszteni, **minél magasb fokra emelni**, s ez által a zenészi iránti érzelmek ébresztése és ízlés finomítása.
2. § Az egyesület, bármely vallású és nemű, oly gyermekeket felvesz intézetébe, kik a zenészeire hajlammal bírnak.
3. §. A zenede, alapítványok, részvénydíjak és ajándékozásokból: továbbá az alapítványok kamataiból, tandíjakból és hangversenyek jövedelmeiből alakíttatik és tartatik fenn.
4. §. Alapítóknak tekintetnek, kik az alaptőkéhez készpénzben, vagy biztosított 6% - s. kötelezvényben, legalább 100 o. é. forint-al járulnak. Alapítók lehetnek, nem csak egyesek, családok, hanem egyházak, iskolák, városok, vagy bármely törvényes testületek. - Minden alapító nyomatott okmányt nyer az egyesulettől.

5. §. Részvényes mindenki lehet; aki magát kötelezi, hogy egymásután következő 6 éven át, évenként 6 forintot fizet az egyesület pénztárába.

6. §. Ajándékozónak tekintetik, ki alapítói, vagy részvényesi jog igénylése nélkül, készpénzzel vagy bármely tárggyal járni az intézet gyarapításához.

7. Mind az alapítók, mind a részvényesek a közgyűlésekben helyivel és szavazati joggal bírnak: a közgyűlési ügyek intézésébe, az egyesek személyesen, a testületek pedig megbízottaik által befolynak, és a zenedébe, tanítás végett, a 30-dik §. értelmében növendéket ajánlhatnak.

8. §. A kötelezőnyileg alapított tőkéből, a kamat mindenkor utólag fél évenként. a részvény-díj pedig minden tanév kezdetén előre fizetendő. Ha a részvényes időközben meghal, egyesületi jogai és kötelezettségei megszűnnek, ha csak örökösei, azokat önkényt folytatni, határozottan nem kívánják: ellenben az alapítók jogai és kötelezettségei örököseikre is átszállanak.

10. §. Az egyesület ügyei a közgyűlés és az általa választott igazgató) és kormányzó választmány által intézeteinek.

11. §. A közgyűlést az elnök, s ennek akadályoztatásakor az igazgató vezeti. Tagja minden alapító és részvényes, ki azon évi járandóságát már lefizette. Minden tag csak egy szavazattal bír. A közgyűlés rendesen évenként egyszer, a tanév kezdetén hívatik össze; mikor is az elnök, az egyesület előmenetéről, pénztári állapotáról, a vagyoni állás és lényeges változásokról, a kormányzó választmány nevében értesítést ad.

12. §. A közgyűlés elnököt, igazgatót, pénztárnokot, ügyvédet, jegyzőt, s kormányzó választmányt választ, titkos szavazattal. 3-3 évre; továbbá egy, kebeléből kiküldendő választmány által, a pénztárnok évi számadását felülvizsgáltatja: a választmány eljárását megvizsgálja, és mindenekben döntőleg határoz. Egyszersmind elintézi azon ügyeket, melyeket a k. választmány. fontosságuk miatt eléje terjeszt.

13. §. A közgyűlésre minden egyesületi tag meghívatik, a helybeliek meghívó jeggyel, a vidékiek hírlap útján. A jelenlevők döntőleg határoznak; de az alapszabályok módosíthatására az összes tagok egy harmadrészének jelenléte kívántatik. Ha e szám össze nem jönne: a legközelebbi gyűlésben, a jelenlevők többsége ez ügyben is döntőleg határoz.

14. §. A kormányzó választmány, az elnök, az igazgató és 24 választmányi tagból áll. kik mind egyenlő szavazattal bírnak.

15. §. Hivatalból részt vesznek választmányi ülésekben a pénztárnok, ügyvéd, és jegyző is; kiknek azonban csak úgy van szavazati joguk, ha egyszersmind választmányi tagok is.

16. §. Érvényes határozat hozatalára, az elnökké} együtt 5 választmányi tag jelenléte szükséges.

17. §. A k. választmány különös teendői következők:

a., a tanárokat és szükséges személyzetet megválasztja, és azok fizetéseit, — tekintettel a jövedelemre, - egyesség szerint meghatározza;

b., a tanításmódra, gyakorlatok és vizsgálatokra felügyel, a növendékek szorgalmát és elő-menetelét figyelemmel kíséri; c., az intézet számára alkalmas helyiségről gondoskodik; a szükséges hangszerek, **művek, könyvek** és bútortárat **beszerzi**;

d., a belrendre felügyel:

e., a tőkék biztos jövedelmeztetése, kamatok, részvény- és tandíjak pontos befizetéséről gondoskodik;

f., a havi számadásoknak, az igazgatóval együtt megvizsgálására. kebeléből időnkint egy tagot küld ki.

18. §. A k. választmány 3 évre választásik, azonban minden év végével egyharmada, a legrégebbek közt történendő sorshúzás útján kilép.

19. §. Az elnök az egyletet képviseli, a közgyűlést és választmányt összehívja, az üléseket vezeti, s az egylet minden dolgaira felügyel.

20. §. Az igazgató, - ki az elnök akadályoztatása esetében, ennek helyét is pótolja, — a választmánynak, az ügyek menetéről számot ad: annak határozatait végrehajtja; a növendékeket, az illető tanár közbejöttével felveszi; a pénztárnok havi számadásait, egy választmányi tag közbejöttével megvizsgálja: a választmány által meghatározott bevételt és kiadásokat, a pénztárra utalványozza; végre az egylet pecsétjét és értékes okiratait őrzi.

21. §. A jegyző az ülések jegyzőkönyveit vezeti, az illető czikkeket kiadja, levelez és a levéltárt őrzi.

22. §. A pénztárnok az egylet pénzeit kezeli, azokról rendes naplót és főkönyvet vezet: okmányokkal felszerelt számadását, minden hó végén az igazgatónak, minden év végén pedig, a kinevezett bizottmánynak átadja s

magát a lefolyt évre fölmenteti; a befolyó pénzeket, az igazgató utalványa szerint beszedi, s a kiutalványozottakat nyugta, illetőleg kötelezvény mellett kiadja.

23 §. Az ügyvéd az egylet ügyeit, törvényszék előtt védi és előmozdítja.

24. §. A zenedébe 8 évet már betöltött egészséges és alkalmas gyermekek vétetnek fel.

25. §. A felvétel az iskolai év elején történik.

26. §. Szegény sorsú gyermeknek, ki az intézetben díj nélkül felvétetni akar, egy alapító, vagy részvényes tag által ajánlatni kell. Azon nem remélt esetben, ha valamely lehetséges szegény gyermek ajánlót nem talál, azt a k. választmány díj nélkül tanításra felveheti.

27. §. Minden növendék, kivétel nélkül. 1 o ft-ot fizel beírási díj fejében.

28. §. A tanfolyam. – a hangszeres, zeneköltés és generálbasszust ideértve. – szabály szerint 6 évig tart, de a növendék tehetsége s elhaladásához képest, több vagy kevesebb időre is terjedhet.

29. §. Az évi tandíjak, ez idő szerint következőleg állapítatnak meg: a., az énektanszaki osztályban 10 ofrt. b. a hangszeranszakiban 24 ofrt.

30. §. Az alapítók és részvényesek következő kedvezményekben részesülnek:

a., minden 100 frtos alapítvány vagy 6 frtos részvénydíj után, egy-egy növendéket (akár saját gyermekükkel, akár idegent) küldhetnek az énektanszak valamelyik osztályába, tandíjfizetés nélkül;

b., ha 100 frtos alapító. nem az ének-, hanem a hang-szertanszak valamelyik osztályába kívánja ajánlottál küldeni: évenként 12 o.frtnyi pótlékot fizet; ha egy részvény birtokosa kívánja azt: 14 o frt-ot, ha két részvény birtokosa: 7 o frt-ot fizet; c., oly alapító, ki 200 o frt. alapítványt tett, vagy oly részvényes. ki 3 részvénnel bír. a hangszeranszak valamely osztályába, pótfizetés nélkül ajánlhat növendéket.

31. §. A tanítványok vagy olyanok, kik a hangászatban még semmi oktatást nem nyertek; vagy olyanok, kik beléptük előtt már némi hangászati ismeret és előhaladással bírtak. – Az utóbbiak, előrebocsátott vizsgálat nyomán, a tanfolyam 2-dik. és 3-dik stb. évébe is felvétethetnek.

32. §. A (figyermekek külön, a leányok is külön s oly órákban taníttatnak, hogy egyéb rendes tanulmányaikban ne gátoltassanak. – A tanórákon pontos megjelenés kívántatik. Egymásután háromszori okadatolatlan elmaradás, kizáratást vonhat maga után.

33. §. A tanítás kizárólag magyar nyelven történik.

34. §. Minden tanév végén, nyilvános vizsga tartatik. – E vizsgákon a zenede minden növendéke tartozik megjeleneni.

35. §. A vizsga előtt szorgalom, előmenetel s erkölcsre nézve osztályozás történik. Vizsga után szünidő áll be. Tanév alatt ünnep és vasárnapokat kivéve – szünnap nincs.

36. §. A tanfolyamét rendesen bevégzett növendék, műtehetsége és magaviseletéről bizonyítványt kap. – Tanfolyam alatt, az illetők kérelmére csak a választmány meghallgatása után adatik ki bizonyítvány.

37. §. Minden bizonyítványért 1 o.frl. fizetendő az egylet pénztárába.

38. §. A beíráskor, minden növendék nyomtatott iskolai rendszabályokat kap. Ki azok ellen vét, vagy erkölcstelen, s többszöri megintésre sem következő javulása, az a k. választmány által a zenedéből kirekesztetik.

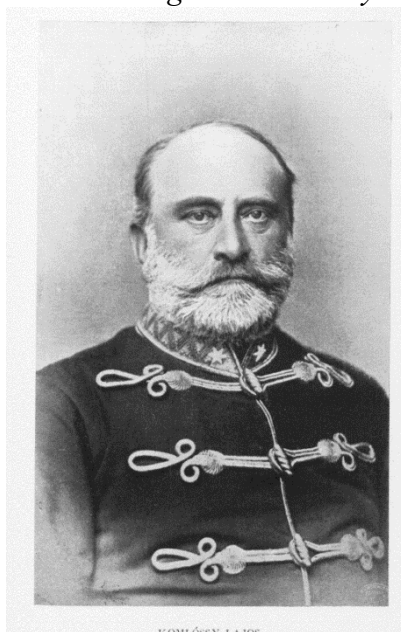
39. §. Az intézeti növendékek, a zenedei nyilvános előadások s hangversenyekben közre-működés alól, csak az igazgató és illető tanár bírálata alatt álló, helyes okból vonhatják ki magokat; más hangversenyekben pedig, egyedül az igazgató Írásbeli engedélye mellett léphetnek föl.

1861. Az ideiglenes választmány által szerkesztett 1861. Dec. 29. -i közgyűlés által helyben hagyott ezen alapszabályok, épen most terjesztetnek fel a helytartóság elé, megerősítés végett meg kell jegyeznünk, hogy e közlemény, csak lényegében hasonló az eredetihez.

Hortobágy 1862. jan. 11.

*Oklevél, alapító tagoknak
A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye*

A Debreceni Zenede első igazgatója
Komlóssy Lajos – komlósi, Komlósi Lajos
(Debrecen 1811.március 21- 1883.január 23. Debrecen- családi sírboltja a debreceni
Köztemetőben található)

Magyar. kir. honvéd, huszár-ezredes, Komlóssy Imre ügyvéd, s író testvérbátyja,
nemesi családból származik.

A debreceni Református Főgimnáziumban, majd a pozsonyi és eperjesi kollégiumban tanult. Katonai pályára lépett, 1829 és 1847 között a 9. huszárezredben szolgált. 1848 júliusától a Szabolcs megyei lovas nemzetőrség őrnagya 1829-ben, mint hadapród a b. Frimont huszárezredbe állott; 1831. jan. hadnaggyá neveztetett ki, 1839-ben főhadnaggyá, 1845. alszázadosból, főszázadosná léptették elő. 1847-ben elhagyta az ezredet.

1848. júl. 1. nemzetőri őrnagy és az önkéntes hajdúlovasság szervezője s parancsnoka lett; 1849 elején dandárparancsnok volt; részt vett a szolnoki csatában, hol kitüntette magát; úgy szintén harcolt a tápióbicskei, s isaszegi ütközetben. Miután a hajdú-kerületi önkéntes lovascsapat hat hónapi hadi szolgálat után hazabocsátott, az 5. sz. huszárezredhez (Radetzky) őrnagynak osztott be. A szabadságharc után várfogságra ítélték; azonban Haynau amnesztiájában ő is részesülve, haza bocsátották. Egy ideig visszavonultan élt, mint Debrecen város hivatalnok. 1867-ben a kiegyezés után honvédség I. huszárezredébe őrnagyi ranggal lépett be, s részt vett a honvéd-lovasság szervezésének munkálataiban. 1876-ban ezredesi ranggal nyugalomba vonult és haláláig a debreceni zenede igazgatója volt. A zenével való kapcsolata egész életét végig kísérte, 27 éves korában saját szerzeményei szórakoztatták a bálozókat.

Aktívan részt vett a Debreczeni Zenede létrehozásában, és haláláig annak első igazgatója volt. Az alapító okirat szellemiségéhez híven – „...az oktatás nyelve kizárólag magyar legyen és a magyar zene oktatására kiváló gond fordítassék” - első lépésként maga fordította magyar nyelvre és adatta ki a növendékek és tanárok használatára a „zeneköltészet alapjai” című első magyar nyelvű zeneelméleti tankönyvet. *(Sechter, Simon: A zeneköltészet alapelvei. Első szakasz: az alapöszhangzatok helyes sorozata/egymásutánja vagy az alapmélyhangról s annak megfordításairól és helyetteseiről / írta a Bécsi Zenede összhangzattanára Sechter Simon; a Debreczeni Zenede használatára magyarítá Komlóssy Lajos Debrecen: Debreczeni Zenede, 1862)*

Komlóssy Lajos az intézmény a Debreceni Zenede első igazgatója, a debreceni Városi dalárda elnöke, dalárünnepély szervezője, a rendezőbizottság művészeti szakosztály elnöke. Számos közéleti fórum résztvevője. 1862-ben az Országos Pesti Dalárversenyen való részvételekor határozta el szilárdan, hogy Zenedénket „országos jellegűvé” alakítja. Erkelrel való találkozása, levelezésük – (a levelezés a Kodály Z. Zeneművészeti SZKI. Könyvtárában, megtalálható volt, ma már csak egy kópia dokumentálja az eseményeket, - az eredeti levelek lappanganak valahol...) – is ezt a célt szolgálta. Farkas Ferenc elhunytával Csanak József megválasztásáig a Zenede Egylet elnöki tisztét is betöltötte.

Debreczeni Dalegylet 1865-től, a Zenede égisze alatt működött majd 1870. december 21-én hivatalosan is egyesültek, és lett Debreczeni Dal és Zeneegylet

1887. április 11-én az Egylet, közgyűlésen határozatot hozott az egyesülés megszűntetésére. Ezt a dalegylet is elfogadta, s tovább működött önállóan, Debreczeni Dalegylet néven.

Csanak József, Komlóssyhoz intézett leveléből kitűnik, hogy a Zenedét, a 18 sz.-i német egyetemek mintájára, a Református Főiskola részeként akarták megszervezni, hol a zene a matematika – mennyiségtan és csillagászzal együtt legmagasabb tudományok csoportjában leledzik. Komlóssy Lajos igazgatósága alatt, intézményünk is előfizetője lett az akkori neves zenei orgánumnak, a Zenészeti lapoknak. Redley Khone, világhírű művésztanárt meghívta a tantestületbe, majd 50 éves művész munkásságát rangos ünnepség és jutalom mellett, ismerete el. Igazgatói tevékenységének fontos momentuma volt az Uralkodónál tett látogatás, melynek következtében a Király 300 ft-s alapítványt tett a debreceni Zenede javára.

Komlóssy kiváló szervező tevékenysége eredménye a Rózsavölgyi Zeneműbolttal létesített – az intézmény máig tartó – kapcsolat, valamint Reményi Ede, Mátray Gábor, Erkel Ferenc, és sok neves zenei és közéleti személyiség megnyerése, a debreceni Zenede javára. A bútorzat a hangszerek és a kottatár állandó gyarapítása, (Komlóssy Lajos könyvtári osztályozási és raktározási rendszert is kidolgozott) aktív városi és országos közéleti munkálkodása, elévülhetetlenül igazolja rendkívüli elkötelezettségét a Zenede a magyar zeneoktatás mellett. Kitartó tevékenységének, **zenei munkásságának dokumentumai, zeneművei megtalálhatók a Zenede=Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárában:** *pl. Ungarische melodien [Nyomtatott kotta]: Walzer: für das Piano-Forte / componirt [...] von Ludwig von Komlóssy [Wien]: [Beyer], 1847 és mások.*

Különös gondot fordított a Zenede könyvtárának gyarapítására, gondozására, – jellegzetes általa készíttetett bőrkötéssel lett ellátva a gyűjtemény. Praktikus és jól rendszerező könyvtári nyilvántartást alkalmazott. Külföldi szakmunkákat megvásárolt, a korabeli zenei kiadványok gazdag modern előremutató dokumentumainak tárházává vált igazgatása alatt a könyvtár.

Komlóssy Lajos felesége Panker Antónia (1816 – 1887) volt, három gyermekük született. *Komlóssy Ilona (Helén)* 1846 – 1902 *Komlóssy Evelin* 1849 – 1923, *Komlóssy Lajos* 1853–1909...? 1923

Cikkei:

A Ludovica Academia Közlönyében (I. 1874. Tapasztalatok és végkövetkeztetések a jövőre nézve, Walter D. H. százados után); több cikket írt a debreczeni lapokba a 60-as és 70-es években.

Munkái:

1. Napoleon Bonaparte Lajos herceg titkos emlékirata. Az eredeti kiadás után ford. ebreczen, 1860–61. Három kötet. (Névtelenül.)
2. Létorière őrgróf. Regény. Sue Jenő után ford. U. ott, 1863. (Névtelenül.)
3. Egy halálra ítélt utolsó napja. Hugo Victor után ford. U. ott, 1878. (Névtelenül.)

Kéziratban a családnál: Menzel Harczászata s Az 1870–71. porosz-francia háború története.

Honvéd 1869. 27. sz. arczk.

Honvéd törzstisztek Albuma, Pest, 1870. 139. l. arczk.

Petrik Könyvészete.

Kiszlingstein Könyvészete.

Pallas Nagy Lexikona X. 722. l.

Emlékére 2011-ben Debrecen önkormányzata Komlóssy Lajos díjat alapított:

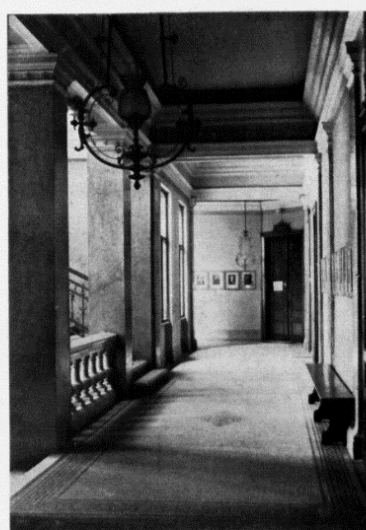
„Komlóssy Lajos-díj: a huszárezredes, mecénás, a Debreceni Zenede első igazgatója, a városi dalárda elnökéről elnevezett elismerés megalapítását a polgármesteri vezetés határozta el. A díj, adható azon társulati tagnak, vagy az évadban a társulathoz tartozó munkatársnak, akinek szakmai teljesítménye túlmutat a társulati munkán, aki hozzájárul a munkásságával a város zenei életének gazdagításához, erősítve a társulat és a város kapcsolatát.” [Társulat itt: *Debreceni Filharmónia*]

DEBRECEN SZ. KIR. VÁROS ZENEISKOLÁJÁNAK ÉPÜLETE.

LÉPCSŐHÁZ.

EMELETI FOLYÓSÓ.

A Zenepalota, a „városiasítás” után

A Zenepalota a „városiasítás” után

VÁLOGATÁS A DEBRECENI HORTOBÁGY FOLYÓIRAT KÖZLÉSEIBŐL ÉS A KORABELI SAJTÓ HÍRADÁSAIBÓL, A ZENEDE HÍREI

Hortobágy c. folyóirat 1861. november 1-jén indult a Debreceni Színügyegylet kiadásában, abban az időben, amikor a lapkiadás nehéz időket élt meg Debrecenben, hiszen sorra szűntek meg az előzőleg indult lapok. A szerkesztő, Illésy György ennek ellenére lapot szerkesztett Debrecenben, mert meg volt győződve, hogy „Debreczen népe nem oly hideg, minőnek látszik, nem oly míveletlen, minőnek hirdetik, és nem oly elzárkózott, hogy végre is egyik vagy másik jóakaró és kitartó irodalmi vállalkozó hozzá ne férhessen.”

A lap e korszak leghosszabb életű helyi lapja volt. Kezdetben havonta háromszor, később hetente jelent meg. Eredeti célja az volt, hogy a művelődés iránt kevésbé érdeklődő debreceni polgárok irodalmi érdeklődését felrázza, az embereket „nemzeti nyelvünk a művelődésünk egyik leghathatósabb iskolájába, a színházba édesgesse.” Ez a program azonban megváltozott, a szerkesztő eltért a „csupán néplap” eszméjétől, amely „olcsósága és népies cikkei által a tömegre hatni” igyekezett, – s a lapból a debreceni értelmiség számára készült és a „helyi érdekeket lehetőleg jól képviselő” vegyes tartalmú újság lett. Vegyes tartalma kiterjedt a város társadalmi, gazdasági, irodalmi, művészeti életére, ipari, kereskedelmi tevékenységére, közhasznú információkra. Mivel kiadója a Színügy-egylet volt, mindig különös gondot fordított a színház dolgaira, a színházi eseményekre.

„Hortobágy. Alcím. Folyóirat, 1862. máj. 2.: Debreczeni hetilap, közhasznú és mulattató tartalommal, 1863. JÚI. 5.: Közhasznú és mulattató tartalmú hetilap

1866. jan.7.: Közhasznú és mulattató tartalmú hetilap, egyszersmind a debreczeni színügy-egylet gazdasági egyesület, zenede- és dalárdaegylet, kertészeti egylet, takarékpénztár és több helybeli társulat közlönye. Debreczen.

1861. nov. 10. 2.SZ., 1867.jún.23. Megj. havonként háromszor, 1863. jan. 4.: hetenként. Szerk. Illésy György, 1863. JÚL.5.: Sárváry Elek. Főmunkatárs

1867. jan. 6.: Szana Tamás. Kiadó, a debreczeni Színügyegylet. Ny. A Város köznyomdája. 4r, 1863. jan. 4.: 2r.48

A debreczeni zenedeegylet végleges megalakulása végett, f. hó 29-kén d.e. 10 órakor a Casinóban tartandó közgyűlésre, a t. ez. tagokat ezennel meghívjuk.

Egyszersmind tudatjuk, hogy alapító tagul 100, rendes tagul pedig évi 6 írt. fizetés mellett, ez egyletbe bárki beléphet. \Vincze Viktor jegyző Farkas Ferencz id. elnök”

Hortobágy 1862. május 15.

„A zeneiskola felszerelésének javára tegnap rendezett hangverseny ismertetését, miután lapunk már a hangverseny előtt sajtó alá kerül, nem adhatván. Itt közöljük legalább a műsorozatot:

- Nyitány 'Ilka', zongorán 4 kézre előadjak Csanak Róza k. a. és Kalkbrenner H. úr.
- Verseny, Beriot- tól. Két. hegedűn el. Simonffy Emil és Cohn Adolf urak. o.
- Oh, ne mondj engem rózsádnak”, és „Ez a világ” Zongora kíséret mellett el. flannig Weisz Karolina asszony.
- Ernst 'Búdal' -a es Eredeti (?) magyar. Hegedűn el. Cohn Adolf zongorán kíséri Hannig W. K. asszony.
- 'Magyar népdalok', cimbalom, hegedű, brácsa és gordonka kísérettel, el. Kóbor Gizella k. a.fi.
- „A rab” Petőfitől. Szavalja Csanády Gizella kisasszony.
- „Adagio és Rondo”, két hegedűre. Ernesto Camillo Sivoritól, El. Simonffy E es Cohn A urak.
- Záradék 'Hunyadi-ból'. zongorán el. Csanak Róza k. a.
- Verseny Mendelssohntól, hegedűn el. Cohn A.úr, zongorán kíséri Hannig W. K. assz.
- Magyar nóták. Gordonkán el. Lányi Samu, kísérik helybeli zenészek.
- Nyitány Balfe a 'Cziganynő'-ből. El. Cohn Adolf úr vezetése alatt a helybeli magyar zenekar.

Figyelmeztetjük a „Zenészeti lapok’ debreczeni levelezőjét, hogy ez műkedvelők hangversenye.

Mi örülünk, hogy Debreczen e részben az előítéletek nyűgeiből kibontakozni kezd, és megrovandónak tartjuk azt, aki ily előadásokat, annyival inkább, aki egyes előadókat megrovandóknak tart.”

Hortobágy 1862. aug.1.

„Nyilvános számadás, és egyszersmind buzdításképen, szükségesnek látjuk, zenedeegyletünk alapító és évdíjas tagjait, olvasóinkkal a következő névsorban megismertetni.”

Alapítványul aláírtak:

Ábrányi Aurél 100, a debreczeni asztalos czéh 100, özv. Auer Andrásáné 100, Áron Manó 100, Barcsai István 100, Barcsai Miklós 100, Brunner Ede 100, Balogh Péter superintendens 100, Berghofer István 200, Bignio János 100, Brukner Ernő 100, Borbély János 100, Bánky István 200, Boschetti András 100, Beőr László 100, Csanak József 1,000, Csóka Sámuel 200, gr. Dégenfeld Imre 200, Ifragota család 1,000, Dusóczy Pál 100. Eisenberger Adolf 100, Eisenberger Mór 200, Farkas Ferencz 500, Feischl Fülöp 100, Fabriczius Gréza 100, Fráter Imre 100, Frohner Bernát 100, Fehér Hermáim 100, Fried Károly 100, az „István” gőzmalom társulat 500, (Ielenczei Pál 100, Gyürky Sándor 100, Huzli Károly, prépost 100, Hanke Leó 100, Harsányi Gábor 100, Harsányi Sándor 100, Hannig M.L. 100, Joó József 100, Jakobovics Antal 100, Jassik Menyhért 100, Kardos László 100, Kardos István 100, Kádár Ferencz 200, Kain Albert 100, Kiss Lajos 100, E. Kiss Zsigmond 100, Király József cs. u. 100, Klein Ignác 100, Kelemen Albert 100, Kovács Dániel 100, Kovássy Ferencz 100, Komlóssy Imre 100, Komlóssy Lajos 100, Kálmánczhelyi Gábor 100, Kaffka Károly 100, Lobmeyer József 100, Makó István 100, Márton Lajos 100, Márton László 300, Molnár Ágoston 100, Molnár György 100, Nagy Ferencz 100, Sz. Nagy Károly 100, Névethy János kér. 100, Nozdroviczky György 100, Oláh Károly 100, Pethő Sándor 100, Rickl József 200, Rótt Elkán 100, *Reményi Ede* 180, *Reszler István* 100, Szabó Bálint 100, Szabó Lajos 300, Szarka János 100, Szép Sándor 100, Scheer Bernát 100, Schetfer Férd. 100, Sesztina Lajos 100, Swetitsch József 100, Szikszay József 100, Simonfly Sámuel 100, Steinfeld Antal 100, Spitzer Jakab 100, Szmretsányi János 100, Szöllőssy János 100, Telegdy Lajos 100, Telegdy László 100, Tisza Lajos 100, Tóth István 100, Tóth Antal 100, a debreczeni Takarékpénztár 400, Vecsei Imre 500,

Vásárhelyi Sámuel 100, Verner Károlyné 100 és Zicherman Ignác 100; — összesen 97 alapító 14,180 frtot.

Az évdíjas tagok névsorát közelebb hozandjuk.”
Hortobágy 1862. május 23.

„Zenedeegyletünk (jó szolgálatot tenne az aesthetikának, ha e nehéz szó helyett szebbet találna) alapszabályai, lényeges módosítások nélkül érkeztek le a m. Helytartóságtól.

A közgyűlés hír szerint e hó folytán megtartatik. Lapunk folyamában említettük, hogy az egylet szoros viszonyba kívánt lépni a főiskolával. Ez ügyben a h. h. egyházkerület, közelebb azt a végzést hozta, hogy az ajánlatot el nem fogadhatja, azonban az egylet ügyeit, saját körében előmozdítani igyekszendik. Reméljük, hogy miután az egylet, épen a vallásos szertartások egyik leghathatósbb eszközét, az éneket műveli, az e. k. ígért pártfogása, a megtagadott egyesülés hátrányait pótolni elég lesz.”

Hortobágy 1862. február 21.

„A debreczeni Zenede ügyében.

A mai napon tartott válasz mányi ülésben létrejött határozat alapján felhívom a t. ez. alapítótagokat, hogy az általok lett alapítványok összegeit, vagy f. évi július hó 15-ig, 1862-dik évi január 1-től folyó évi június 30-ig eső félévi 6% kamataival együtt, egyleti pénztárnok Borsos Ferencz urnál (a piacon levő gyógyszer-tárában) befizetni szíveskedjenek, vagy,

a mennyiben alapítványi tőkéiket maguknál megtartani kívánnák, a kamatot ugyan a fentírott fél évről mindenesetre befizetvén, – folyó évi július 15-től fogva, egyleti ügyvéd Oláh Károly urnál, (Halvan utca 1572. sz. a.) a kamat fizetést igazoló nyugta előmutatása mellett, a tőkét kellőleg biztosítandó kötelezvényt állítsanak ki. A fentírottak mielőbbi teljesítésére a t. ez. alapító urakat annyival inkább fölkérem, mivel a mai napon tartott választmányi ülésben, - a 3 f. tanári állomásra már a csőd útjani pályázás és a tanfolyamnak a folyó évi október 1-jén megkezdése is elhatározatván, az egylet pénzügyeinek rendezése haladékot nem szenvedhet.

Kelt Debreczenben. 1862. Jún. 30. Farkas Ferencz m. k. zenedei elnök.”
Hortobágy 1862. július 11.

„Pályázati hirdetés énektanári állomásra.

A debreczeni zenedénél az énektanári állomásra, – melylyel naponta két órai tanítási kötelezettség mellett 500 írt. évi fizetés, lakhelyül az intézet helyiségén 2 szoba és konyha, végre 5 öl tűzifa illetmény van egybekötve, – újabb pályázat nyittatik.

Jelentkezők felhivatnak, hogy keresztlevél és képességi bizonyítványokkal felszerelt ajánlkozásait alólírt elnöknel f. évi hó 1-sőig mutassák be.

Kelt, Debreczenben 1802. Sept. 17. Farkas Ferencz, elnök”
Hortobágy 1862. szeptember 26.

Magyar Nemzeti Múzeum könyvtára zenei kézíratainak jegyzéke. (Első közlemény) 67 (93. oldal) in. Debreceni Zenede

Debrecen, 1866. július 11. 31/1866.

Tekintetes Úr! Önnek zenedénk iránt tanúsított kegyességeért ... választmánya nevében és megbízásából Csanak József elnök. Köszönetet mond a «Sarolta» megküldéséért.

A július 1-i hangversenyre már nem tudták megtanulni, ezért előadását el kellett halasztaniok a legközelebbi időre. A másolási díjat, 3 forintot, elküldöttek VINTÉR Rezsőnek.

Magyar, ered. kézír. 11. 2-rét, borítékkal. Növ. npl. 1904–42. Bp. Mus. 71.

112. U. a. Debrecen, 1881. április 3.

Igen tisztelt ERKEL Úr! Bátorkodom tisztelettel kérni... alázatos szolgálja KOMLÓSSY Lajos nyugalmazott m. k. honvédhuszár ezredes, mint a Debr. Zenede igazgatója.

Magyar, ered. kézír. 11. 2-rét, borítékkal. Növ. npl. 1904–42. Bp. Mus. 71.

Rózsavölgyi és társa, pesti műkereskedők, a debreceni zenedének a műkereskedésük fennállása óta cégük s tulajdonjuk alatt megjelent összes kiadványaik egy-egy példányával kedveskedtek.”

Pesti Hírnök, 1865. április (6. évfolyam, 75-98. szám) 1865-04-10 / 82. szám

☐ Folyó évi márcziushó 29-kén Pestről Rózsavölgyi és társa műkereskedők által következő levéllel tiszteltetett meg zenedénk igazgatója: „Igen tisztelt igazgató ur! — Azon nemes és terékony buzgalom, melyet a debreceni szép lendületnek indult zenede, a zeneművészet s főleg a magyar zene érdekében, annak emelése s terjesztése körül, napról-napra mind nagyobb mérvben kifejt: minden honfi és műbarát keblében, a legkiválóbb méltánylat s elismerés érzelmeit költi fel. Mint kiadó műárosok, kik csekély tehetségünk szerint szintén egyik fő feladatunkul tűztünk ki, honunkban, a zeneművészet emeléséhez lehetőleg hozzájárulni, át lévén hatva a t. igazgató ur vezetése alatt működő zenede törekvéseire és műszeretéről: ebeli elismerésünk némi kifejezésül, nem vállazhatunk alkalmasabb módot és utat, mint ha műkereskedésünk fenállása óta, a firmánk s tulajdonjogunk

gunk alatt megjelent összes kiadványaink közül, egy-egy példánnyal kedveskedünk az általunk nagyon tisztelt zenedének, annak könyvtára gyarapítására. Midőn tehát ezen valódi honfiúi tisztelettel nyújtott csekély adományunk szíves elfogadására bátorkodunk t. igazgató urat fölkérni: magunkat további becses hajlamaiba ajánlva, honfiúi tisztelettel öröklünk, t. igazgató urnak tisztelő szolgálói: Rózsavölgyi és társa műkereskedése.”
— A derék hazafiaknak zenedénk iránt tanusított ez említésre érdemes s tényleg bizonyított elismerő-méltánylata, ösztönző példaul szolgálhat mindazoknak kiknek kedvező körülményeik, közintézeteink emelésére befolyással lehetnek.

Hortobágy. Közhasznú és mulattató tartalmú hetilap 15. szám. Negyedik évfolyam, 1865.április 9.

A Debreceni Zenede könyvtára az intézmény megalapítása óta létezik, tudatos szervezésben.

A gyűjtemény alapját az gazdag ajándék vetette meg, amelyet a Zenede 1865-ben kapott a Rózsavölgyi és Társa cégtől. A bőkezű ajándék 1865-ben jutott iskolánk könyvtárába, amikor is a kiadásukban megjelent összes zeneművek egy-egy példányát felajánlották, meleg hangú levél kíséretében, amelyben biztosították a Zenedét, hogy kiadványaikat a jövőben is, díjtalanul megküldik.

Ezen időszak kottái dokumentumai ma is fellelhetők könyvtárunkban, sajnos erősen megfogyatkozva, mivel a gyűjtemény sok, vészterhes időt élt át. A történelmi események, (volt liszt raktár, katonai kórház és többször volt védelem és felügyelet nélkül a különféle történelmi, időszakokban) alkalmanként gondatlan, közömbös és hozzá nem értő kezelés is, nagyon sok kárt tett a könyvtár rendkívül értékes állományában.

Az értékes régi dokumentumok, védett muzeális gyűjtemény pályázatból restaurálva lettek, és nyilvántartás készült róluk.

A könyvtár felbecsülhetetlen „bakelit-fekete- lemez” gyűjteményt is őriz, melynek restaurálása digitalizálása terve elkészült.

Az említett Rózsavölgyi kották között, néhányban megtalálható Grinzweil Norbert kézjegye. A könyvtár birtokolja többek között a cég első munkáit; Erkel és Liszt zeneművek kottáit.

A Zenemű kereskedés által „indított” ill. forgalmazott Zenészeti Lapok folyóirat, könyvtárunk értékes darabjai.

(Az id. Ábrányi Kornél szerkesztette Zenészeti Lapok (alcíme: Heti közlöny a zeneművészet összes ágai köréből) Magyarország első zenei szaklapja 1860 októberétől 1876 augusztusáig működött. Tizenhat éven keresztül, mint tanú és szervező erő szolgálta a magyar zenetörténet egyik legdinamikusabb időszakát. Az alcím 1866-ban megváltozott: A hazai dal- és zeneegyletek hivatalos közlönye, majd 1869-től 1872-ig így szerepelt: Az országos magyar daláregyesület hivatalos közlönye. Az újság viszonylag nagy formátumú (33 x 24 cm) nyolc oldalból állott.

A Zenészeti Lapok az első magyar zenei szakfolyóirat volt. Alapítója és főszerkesztője id. Ábrányi Kornél. A lap kiadásában részt vállalt még Bartalus István, Mosonyi Mihály és Rózsavölgyi Gyula. Az első száma 1860. október 5-én, az utolsó pedig 1876. augusztus 5-én jelent meg, 16 évfolyamban. Két ízben hosszabb ideig szünetelt.

Ábrányi néhány évvel később, 1872-ben, Zenészeti Közlöny címen indított lapot.

*

Több dedikált, kézírással ellátott számozott kiadvány kotta, egyéb kuriózum található a gyűjteményben, kezdetektől.

*

A korabeli sajtó híradásaiból folytatás:

Magyar zeneszerző műve a lipcsei filharmonikusok műsorán

„Brück Gyula debreceni zenetanár zenekarra írott 'Magyar táncait' fölvette műsorába a lipcsei filharmonikus Orchester s még e szezonban dirigálni fogja azt Winderstein János a Gewandhausban.”

Pesti Hírlap, 1912. február (34. évfolyam, 27-50. szám) 1912-02-11 / 36. szám

„(Egy kiváló zeneművész halála.) Debrecenből kapjuk a hírt, hogy Brück Gyula zeneszerző, az ottani városi zeneiskola tanára ötvenkilenc- éves

korában hirtelen meghalt. Huszonkét esztendeig állott szolgálatában a jó nevű vidéki Zenedének, értékes pedagógiai működést fejtett ki a zeneművészet terén. Későn lépett a zenei pályán, de tehetségével, szorgalmával és lelkes munkakedvével, hamarosan pótolta azt, amit ifjú korában kell volna megtanulnia. A maga erejéből küzdötté magát azok sorába, akiknek a képességeit nem sok idehaza, külföldön is érdem szerint méltányolták. Kitűnő magyarsággal írt elméleti könyvein, összhangzattanán, alaktanán és egyéb teoretikus munkáin egész generációk nevelkedtek. Mint zeneszerző is sokat és jelentékenyt produkált. Külföldi kiadócégek vetélkedtek Brück Gyula zongoraműveinek a megszerzésében. Számos etűdöt, előadásra szánt dallamos darabokat, fugákat és kamara zeneműveket bocsátották közkézre, külföldi kiadói és feltűnést keltettek a régi magyar daraboknak négykezes átiratai is a kiválózenész tollából. Pedagógiai munkáit angol, francia és német zenei intézetekben is sikerrel használták fel a tanterv keretében. Debrecenben nagyon szerették az elhalt művészt szerénységéért és népszerűségét legjobban bizonyította az általános részvét, amellyel utolsó útjára kísérték. A temetésen a debreceni társadalmi élet számos kitűnősége jelent meg és ott voltak testületileg az egyetem és kollégium összes tanárai, végül az elhalt tanár volt és jelenlegi tanítványai. A debreceni zeneiskola tanári kara gyűlést tartott a temetés után, melynek során azt a határozatot hozták, hogy elhalt érdemes kollegájuk helyébe. Emil fiát hívják meg az elméleti tanszékre. Brück Emil a budapesti Orsz. Zeneakadémiát végezte szép sikerrel és jelenleg a fővárosban működik, mint elismert zenetanár és zeneszerző.”

Magyarország - Reggeli Magyarország 1918. szeptember (25. évfolyam, 204-228.)

„Abból az alkalomból, hogy a zenede 20 éves fennállásának ünnepélyét tartotta meg, közöljük a következőket: A debreczeni zenede 1861. évben közadakozás útján létesített. Két évtizeden át minden segélyezés nélkül — az alapítványi kamatból, tandíjakból maga tartotta fen magát, de már a 70-es évek végével kellő fedezet hiányában a tőke megtámadtatott — úgy, hogy 1883-ban fönnmaradása válságossá vált. Ekkor az elhalt igazgató helyére új igazgató választott, kinek 20 évre terjedő működése alatt az egyleti vagyon mintegy 20.000 írtól 130 -140.000 koronára emelkedett, a zenede részére egyemeletes épület emeltetett, a tanrendszer teljesen átalakított s az orsz. m. kir. Zeneakadémia tantervezete keretébe illesztetett. A zenede 3 évtizeden át bérházban volt elhelyezve; ennek célszerűtlen beosztása, építtetése folytán

kiköltözés kellemetlensége megérlelte az igazgatóságban annak szükségét, hogy a zenede saját épületre tegyen szert, melyet a tanítás céljának megfelelően rendezzenek be. Erre nézve az igazgató előterjesztést tett, éveken keresztül figyelemmel kísérte a megfelelő telkeket, de ezek megszerzése a zenede erejét vagy felülmúlták, vagy megvételre nem lettek volna alkalmasak. Míg 1892-ben a város szívében levő egy nagyobb telek megvételét ajánlotta, melyet a választmány és közgyűlés el is fogadott s a háztelek 21.000 frton meg is vétetett. Fölépítése a zenede szerény viszonyai mellett (amennyiben a vételár kifizetése után még csupán 14.000 forint állott rendelkezésre) csaknem a lehetetlenséggel volt határos. Miután azonban sikerült Debreczen szab. kir. várostól, a zenede fölépítésére 20.000 forintos segílyt megnyerni, a fölépítés lehetősége ellett érve. Verseny íratott ki, mely, ámbár 5 kiváló terv érkezett be, sikertelen maradt, mert a zenede pénzereje nem bírta volna meg; utóbbi versenyen a Tóth István terve fogadtatott el, mely új átdolgozás után az előre megszabott elvek alapján készítettén el, a szükségletnek teljesen megfelelt s mely elkészülve a telek árának betudásával mintegy 87.000 írtba került. Azonban vessünk egy futó pillantást az épületre. Az egyemeletes, saroképület olasz renaissance stýlban van tartva s a teleknek mintegy 316-ét foglalja el és így még csak részben van kiépítve. A zenede helyiségébe teljes elkülönített előcsarnokon át, sárgás karszi márvány lépcsőn fölhaladva a széles mozaikozott folyosóra jutunk. Innen balra tantermek, az igazgató szobája, szertár s a felügyelőnői lakás, jobbra pedig a hangversenyterem van elhelyezve. A tantermek térések, direkt világítást kapnak s egymástól lehetőleg elszigetelvén. A hangversenyterem 3 hatalmas ablakon kapja a világosságot s ezzel szemben van egy bemélyesztett fülke, melynek pódiumán működik a föllépő előadó. Innen tapétaajtón egy mellékszobába van átjárás. A fülke felett lant, mellette két felől domborműben a zene emblémái képezik a díszítést. A terem tetőzete Miskovszky ecsetjét dicséri. A tempera festmény egyike legszebb alkotásainak s a zenét allegorikus csoportozatban ábrázolja. A terem falai mezőkre felosztva, stucco lustro lisenáktól van körül határolva, melynek felső harmada zöld márványzáson a zene óriásainak nevei vannak bevésve; a mezők alsó -is része halvány színben van tartva. A terem fogadó képessége 300–350 személynek elég helyet biztosít. E 20 év alatt az egyleti tiszta vagyona – mint említők – 3-3'12-szer nagyobb lett; a heti tanórák száma csaknem négyszeresére a tanárok létszáma 3-ról 10-re emelkedett. A növendékek létszáma emelkedésének azonban gátul szolgált, hogy újabban még 3 leány- és főtanintézetben rendszeresített a zenetanítás; de még így is

csaknem kétszeresére emelkedett. A zeneelmélet, ének, zongora és hegedű tanításán kívül a debreczeni zenedében az utóbbi években az összhangzattan, gordonka, gordon, fúvóhangszerek, zenetörténet, szavalás tanítása s kamarazene, vonós zenekar s énekkari gyakorlatok tartása is behozatott — mi által a vidék egyik legjelentősebb kulturális intézetévé lett.

A debreczeni zenede. Zenelap, 1903 (17. évfolyam, 1-31. szám) 1903-12-25 / 31. szám

A debreczeni zened. tavaly ünnepelte alapításának ötvenedik évfordulóját. Ebből ez alkalomból megbízták Drumár Jónást, hogy írja meg a zenede ötven esztendejének történetét. A megbízott, Simonffy Emil segítségével a megbízatásnak eleget is tett és most már egy hatalmas, fényképekkel díszített, pompás kiállítású kötet hirdeti azt a nagyfontosságú és oly eredményes kulturális missziót, melyet már félszázad óta teljesít a debreczeni zenede.”

Az Ujság, 1913. július/2 (11. évfolyam, 168-181. szám) 1913-07-29 / 179. szám

„Debreceni zenede (Debrecen sz. kir. város zeneiskolája) Farkas Ferenc kezdeményezésére 1861-ben alakult. Első igazgatója Komlóssy Lajos volt, akit Simonffy Emil követett. Jelenlegi igazgatója P. Nagy Zoltán, (L. o.) akinek igazgatása alatt az iskola erősen fellendült. Az iskola tanári kara, amely a szak- és zeneirodalom terén is jelentős tevékenységet fejt ki: Sz. Nagy Károly (orgona), Emmerth Antal, Laub István, Fábry Irma, Hechtl Margit, Simonffy Irén, Szabó Emil, Halácsy Margit, (zongora), Ridley Kohne, Füredi Sándor, Búza Gábor, Csanak Mária (hegedű), Hoór Tempis Erzsébet (ének), Füredi Samu, Eisler Mihály (gordonka).”

Schöpflin Aladár (szerk.): Magyar Színművészeti Lexikon 4. Rabatinszky

Zichy Géza gróf ünneplése (Debrecen, máj. 7.)

„Magyaros lelkesedésből fakadó, sokáig emlékezetes ünnepséget rendezett ma a Debreceni Zenede, védőjének, Zichy Géza grófnak ebben a minőségben való működése huszonötödik évfordulója alkalmából. Az ünnepségen részt vett az egész város. Délelőtt díszülésen, este nagyszabású hangverseny keretében és lakomán ünnepelték Zichy Géza grófot, a művészlelkedű poétát és zeneköltőt. Zichy Géza gróf ma délelőtt érkezett ide tetétleni birtokáról. A jubiláló művészt a pályaudvaron Kovács József polgármester és Simonffy

Emil királyi tanácsos, a Zenede igazgatója fogadta. Zichy Géza gróf a megjelent nagyszámú közönség éljenzése közben a város fogatán Domahidy Elemér főispán lakására hajtatott és ott szállott meg.

A jubiláns ünnepség délelőtt tizenegy órakor kezdődött a Debreceni Zenede diszülésével. Az intézet igazgatósága nevében Kenézy Gyula dr. városi főorvos üdvözölte Zichy Géza grófot, a Debreceni Zenede érdemekben gazdag és immár huszonöt év óta működő védőjét. A közönség éljenzése és tapsa után Simonffy Emil igazgató mondott szívből fakadt üdvözlő beszédet, amelynek befejezése után ismét kitört az ünneplés. Zichy Géza gróf meleg, közvetetten szavakkal köszönte meg az ovációt, majd áttért a következő felolvasására:

Bármennyire megörvendeztet ragaszkodásuk és szeretetük e megható megnyilatkozása, bizonyos tekintetben mégis feszélyez a tudat, hogy nekem a debreceni zenede felvirágzásában érdemem nincs. Meleg érdeklődésem és becsületes művésznevemen kívül én önöknek mit sem nyújtottam. Engedjék meg, hogy mulasztásomat pótolhassam, s körükben néha megjelenve, arra buzdítsam az ifjúságot, hogy művészi törekvéseiket ne bocsássák idegen eszmények szolgálatába, de maradjanak magyar művészek testestől, lelkestől. Beethoven német volt, Verdi olasz, Gounod francia, Grieg norvég; csak éppen mi ne tegyünk magyarok, dekadens modernnek minden nemzeti jellem nélkül. Midőn Magper Kitárd, budapesti hangversenye után magyar népzene hallott, azt mondta: „Nem értem, hogy a magyar zeneszerzők e kincseket nem használják ki, hisz ez oly forrás, mely még akkor is bugyogni fog, ha a szerzők invenciója már teljesen kimerült”. Az ő lángesze rögtön fölismerte, hogy a magyar népzene számtalan formájával és ritmusával a földkerekségén a legelső, a leggazdagabb. És mégis azt látjuk, hogy az új generáció nem becsüli meg e kincset. Tanulmányozzuk a külföld remekműveit, de mindig azzal a szándékkal, hogy tudásunkat a magyar zene szolgálatában gyümölcsöztessük. A magyar ember zeneérzéke, kiváló tehetsége, hallása bámulatos. Liszt Ferenc, halhatatlan nagymesterem mindig azt mondta: „Ha ez a nagy tehetség ezt a nagyrestséget legyőzi, világgraszoló művészetünk lesz.” Liszt Ferenc! Engedjék meg, hogy e névnél néhány percig időzhessek és figyelmüket e nagy ember születésének századik évfordulójára tereljem. Magyarország nem hálátlan, de Liszt emlékének mostanáig adós maradt. Még ma is él ama bűnös balhit, hogy Liszt nem volt jó magyar. Tisztelt közgyűlés! Ez rágalom! Bizonyosságot teszek róla, hogy Liszt őszinte, igaz, lelkes magyar volt. Szólt-e Magyarországhoz, művész tisztább magyarsággal, mint ő

rapszódiaiban? Nem nyitotta-e meg játékonyságának forrását, ha nemzetét országos csapás sújtotta? Hány alapítvány hirdeti lelki jóságát és hazafiasságát? Ez a nagy ember 1885-ben nálunk, Hajdúmegyében is járt és Tetétlenen a földműves magyar népnek játszott. Ugyanabban az évben császárok és királyok hívták udvarukhoz, egyebek között az angol királyné is hallani akarta még egyszer ama „zengő csodátó”. És ő nem ment, de Tetétlenen leült zongorám mellé és a hajdúknak játszott, mondván: „Ezek az én testvéreim, mert magyarok, mint én vagyok.” Hozzám intézett leveleiből egy-két mondatot fogok, idézni: Róma, 1879 december 22. Leendőbb óhajtasom, hogy Budapesten a zenei élet hibátlan és tiszta legyen; segítsen ön ebben, kedves barátom. Egy bizonyos kétes külföldi tanultság nem használna nekünk, ellenkezően: elvesztenék a mi igazán nemes magyar eredetiségünket. Legyünk tehát egyszerűen nagyon tisztességesek, ha néha kissé ügyetlenek is, de megingathatatlanul lovaglások, ősi magyar szokás szerint. Bécs, 1880. március 31. Mindent meggondolva, ne veszítsük el bátorságunkat, maradjunk megingathatatlan hűséggel helyünkön, szolgálva hazánkat és a magyar művészetet minden hiúság és képzelgés nélkül. Az ellenzék nem találta föl a puskaport, s nincs is abból a mi nyugtalanításunkra elegendő készlete. Budapest, 1881 március 4. Igen tisztelt barátom! Nagyon megtisztel abbéli nemeslelkű eszméje, hogy szülőházamat megszerezni óhajtja. Azonban mégis arra kérem, hagyjon fel e gondolattal és fogadja el következő ajánlatomat. Fordítsa, kérem, Magyarországon adandó első fényes hangverseny körútjának egyharmad jövedelmét hazafias zenei célokra, például az 1873-ban alapított „Liszt jubileumi ösztöndíjak” gyarapítására.

Remélhetően a mi hön szeretett és annyira termékeny hazánkban sokasodni fog a jutalmat érdemlő zeneművészek száma. Ez óhajtasom és ide irányul minden törekvésem. Páris, 1882. február 24. Itt mi dagadó vitorlával hajóznak a Munkácsy tiszteletére adott ünnepségek tengerén. Én szívesen veszek részt e lelkesült ovációkban, melyekben nagy hazánkfiát részesítik, kinek fényes hírneve betölti egész Európát. Remélem is, hogy idővel a művészet Magyarországon szilárd és kitűnő helyet fog elfoglalni. Ugyebár, ön segíteni fog, kedves barátom, ez éltető reményem megvalósításában? Az én hazafiságom nem kölcsönzött, sem nem kérkedő, de mindig arra utal, hogy szem előtt tartsam ama tisztos feladatot, melyet hazám reám hárít, így érzett, így gondolkodott és így irt Liszt Ferenc, akinek emlékét meg kell becsülnünk. Emeljünk szobrot e nagy magyarnak és ünnepeljük születésének évszázados fordulóját országos ünnepséggel. Hiszem és tudom, hogy Debrecen nemes

városa és Zenedéje az ünneplők között lesz. Fogadják őszinte ismételt köszönetemet szeretetük minden megnyilatkozásáért. Isten oltalmazza a debreceni Zenedét, érje el a művészi fejlődés legmagasabb fokát, e hármas csillagzat jegyében: „hazafiság, lelkesedés és szorgalom”. A nagyszámban megjelent előkelő közönség nagy érdeklődéssel hallgatta Zichy Géza gróf előadását, amely után az intézet jelesebb növendékei mutatkoztak be. A zongoraosztály szereplői közül dicséretet érdemel Somogyi Etelka, Simonffy Bona, Kurtán Margit, Kardos István, a hegedűosztály képviselői közül pedig: Szántó Magda, Fráter Iván. Igen szépen énekelt Mandel Irén és ügyesen játszott a gordonkán Fejes István.

Zichy Géza gróf a közönség sorában ülve teljes elismeréssel nyilatkozott a szereplők készülségéről s arról a komoly és művészies irányról, mely a növendékek játékából az intézet egész pedagógiai rendszerére rávilágított. A sikerült hangverseny után Zichy Géza gróf elfogadta Simonffy igazgató ebédre szóló meghívását. Este nyolc órakor nagyszabású hangversennyel folytatták az ünnepséget. A hangversenyen megjelent a város egész előkelősége, élen Domahidy Elemér főispánnal, a zeneiskola többi védőjével, igazgatósági tagjával és tanári karával. Az intézet, ének- és zenekara több számot adott elő Füredi József karmester gondos betanításával és vezetésével. Bakó László, a Nemzeti Színház művésze egy részletet adott elő, Zichy Géza gróf Nemo című operájából s értékes hangjával méltó elismerésben részesült. Simonovics Rózsi, Zichy gróf Gerebcsy Erzsébet című gyönyörű balladáját szavalta el. Forró taps és ováció fogadta Zilahiné Vilma asszonyt, a színtársulat kedvelt piii madonnáját, aki Zichy Géza gróf Roland mester című operájából Yvette keringőjét énekelte csengő hanggal és előadó művészetének magával ragadó erejével. Percekig tartó laps zúgott föl a művésznő dalolása után, amely egyaránt szólt a kiváló, művésznőnek és a dal poétájának. Füredi Samu gordonkaművész igen szépen játszotta Popper néhány apróbb művét, majd Freund Erzsé, Simonffy Irén, Mandel Irén és Tüdös Kata előadták a Rákóczi-in dalát – Liszt nyolckezes átiratában, végül ismét Bakó László énekelt, bemutatva Zichy gróf Zách Klára című megrázó hatású balladáját.

A hangverseny befejezése után díszes lakomát rendeztek Zichy Géza gróf tiszteletére. A lakomán több áldomással ünnepelték a művész lelkű főurat, aki a lelkes ovációra a következő beszéddel válaszolt:

Tisztelt hölgyeim és uraim! Az igazi művészet egy magasabb hatalom eszköze, azért küldetett e földre, hogy könnyeket fakasszon és könnyeket

töröljön, hogy szárnyakat növelessen a köznapiságnak és új lángra élessze a már-már kialvó haza- és szabadságszeretetet. A művészet nemes hivatás, azért is fennhéjázás nélkül kell azt betöltenünk, mert a tehetség isteni adomány, az ember érdeme csak a szorgalom. Tisztelt hölgyeim és uraim! Engedjék meg, hogy pohárköszöntőm szerény keretében zeneművészetünkről szólhassak. Szándékom tiszta és önzetlen. Az én pályám be van fejezve, de hány magyar művész roskad zeneviszonyaink romlottsága, züllöttsége és koldus volta alatt. Külföldön a zeneszerző, egy sikerült dalfüzete után három évig segítséget nem lát, nálunk pedig ezer lapos partitúra mellett éhen halhat. Nincs piacunk, nincs bőkezű kiadónk és színpadunk. Egyetlen budapesti Operaházunk közönségének egy része internacionális világfürdő publikum, mely megromlott idegzetének izgatását keresi, szenzációt, vendégszereplőt és az örültség mezsgyéjén lévő zeneműveket, a közönség másik része hazafias érzésű, de szegény, nem lehet törzsközönség. Hát a vidéki színpadok? Az igazgatók gyakran igen kedves, tiszteletreméltó üzletemberek, de magasabb művészi és nemzeti ambíció nem zavarja álmukat. A táncoperett járja és lejárja a komoly művészetet. Mily szomorú jelenség, annak ellenére, hogy 40 év alatt a zeneműveltség igen nagyot fejlődött Magyarországon, ha nem is oly nemzeti irányban, amint kívánatos lenne, de az operák kultusza hanyatlott. Pozsonyban egy régi kimutatás került kezembe, ámulva olvastam, hogy 1863-ban tizenkilenc operát adtak magyar nyelven, köztük majdnem az egész akkori magyar repertoárt, így volt az a többi nagyobb vidéki városokban is. És ma? Eseményszámba megy, ha vidéki színpadon fölűnik egy egy opera. Ezen változtatni kell! A Színügyi bizottságok hazafias munkát végeznek, hangom van, hogy a magyar zene fölvirultával gond nélküli viszonyok között láthassam művésztársaimat. A művészet hóhérja az anyagi gond. Tudják, kinek és minek köszönöm szerény tehetségem kifejlődését? Elsősorban a Hajdu-megyei földnek, mely kenyeret adott. Szeretem is lelkem egész melegével. De nemcsak kenyeret adott ez áldott föld; virágának illata, a hazatérő munkásleány danája, legényének elhaló, síró nótázása, mindez csak nevelte azt a hazafias érzést, mely dicsőséges, vitéz honvéd apámról és lelkes magyar anyámról, mint legdrágább örökség szállott reám. Hazámé és önöké vagyok testestől, lelkestől. Huszonöt éves művész-jubileumomat itt ültem meg Debrecenben, félszázados művészi jubileumomat, – ha Isten éltet és szívesen látnak, – szinte itt akarom megülni. Vén sas vagyok, jobban mondva turulmadár, a ki a hazai föld fölött kering. S ha majd a halál nyila szívén talál, akkor is szárnyam utolsó csapásával, szárnyam utolsó legyintésével

megáldom hazámat- Debrecen városát és Hajdúmegyét. A lakoma a késő éjjeli órákban ért véget.”

Budapesti Hírlap, 1910. május (30. évfolyam, 103-128. szám)(1910. máj. 8. / 109. szám)

„Könyvek. Drumár János: A Debreceni Zenede Története 1862–1912. A Debreceni Zenede kiadása, 2211. (Ára 4 korona). – Hatalmas kötetben látott napvilágot a Debreceni Zenede félszázados története, telve számos értékes feljegyzéssel, amelyek némelyike igazán kulturhistoriai jelentőséggel bír.

Debrecen városát mintaképül állítjuk vidéki városaink elé.

Ennek a könyvnek átlapozása közben számtalan követésre méltó tanulságot meríthetnének arra nézve, miként lehet magas nivójú zenekultúrát teremteni ott, ahol, kicsinyes érdekek félretolásával mindenki összetart egy nagy eszme szolgálatában. Csaknem minden vidéki városnak lehetne városi zeneiskolája, sőt ma már egyenesen létkérdése zenei ügyünk fejlődésének a jó vidéki zeneiskolák városítása, ami kulturhivatása mellett biztos anyagi eredményt fog nyújtani a köznek, ha szolid és kitűnő alapokon szervezik azokat. A Debreceni Zenede történetét Drumár János szerkesztette.

Előszava után, amelyben szerényen minden dicsőséget Simonffy Emil igazgatóra, mint szerkesztőtársra hárít — Zichy Géza gróf védnöknek bevezető sorai következnek. A nagy munkából Drumár írta a „Krónika”, „Növendékek”, „A Zenede, mint kulturtényező”, „Tanszerek és leltár cikkeket”, Simonffy pedig „A debreceni zenei élet a Zenede keletkezését megelőző időben”, „Tanrendszer” és „A Zenede vagyoni fejlődése” című fejezeteket. Tizenkét oldalt tölt be az alapító és tiszteletbeli tagok névsora. A művet dr. Ujfalussy József elnök végszava zárja be. Az értékes történelmi munka egy zeneiskola könyvtárából sem hiányozhat. (Sajnos, legtöbb zeneiskolában a „könyvtár” szó ismeretlen fogalom még).”

A Zene 5. (1913) 1913 / 7. szám Irodalom

Drumár János: Zenetörténet zeneiskolák, magántanítás, s a művelt közönség használatára - című munkája I. kötet, Az ó- és középkor. 264 1. — II. kötet. Az újkor. 402 1. Írta Drumár János, a debreczeni zenede tanára. Debrecen, 1904 és 1907. Csáthy Ferencz bizománya. Ára: I. 4 K., II. 6 K. (Az első magyar nyelven írt általános zenetörténet). A műről, mely az intézmény könyvtárában megtalálható **Seprődi János**, 1910-ben így nyilatkozik:

„Igazában Drumár János két kötetes műve az első magyar nyelven írt általános zenetörténet. A maga idejében jó munka volt a Bartalus Istváné is, de csonkán maradt.

Az id. Ábrányi Kornél féle, teljes ugyan, de újabb átdolgozásával egyetemben, alig emelkedik felül az iskolai compendiumok színvonalán.

Eddig, aki egy kissé mélyebben akart belenézni a zeneművészet háromezer éves történetébe, s szeretne volna e művészet valóban csodálatos fejlődését, teljes egészében maga előtt elvonulva látni: hiába fürkészett a magyar zeneirodalom termékei között. Ha anyanyelvén kívül más nyelvet nem ismert, lelkének ez irányú vágyódását, műveltségének e részben való szükségletét ki nem elégíthette. Ferde és nemzetietlen irányt vett ötven éves zenei életünknek ez is egyik égető bélyege. Drumár Jánosnak feltétlenül nagy érdeme, hogy ezen a bántó hiányon segíteni igyekezett, s bár Előszavának két utolsó sora az előre való önvédekezésnek igen éles hangsúlyozása, egyszersmind tudományos zeneirodalmunk jellemzésére oly találó, hogy ide iktatjuk:

„... szolgáljon e könyv megjelenése szemrehányásul azoknak, kik jobb műnek megírására hivatottabbak lennének ... íme, így fest a legújabb magyar általános zenetörténet.”

„Amint kimutattuk, mély barázdájú számos ráncz van rajta. A magyar zenei résznél éppen erős a gyűrődés, és mégis örvendünk megjelenésének. Mert, tekintve zeneirodalmunk végtelen szegénységét, ez is egy téglá a nagy épülethez. Olvasása a sok ismétlés miatt fárasztó; kritikátlansága és ellenmondásai erős óvatosságra intenek. És mégis, bár minél többen olvasnák! Mert minden fogyatékosága mellett is, az általános rész még elég alkalmas volna arra, hogy az érdeklődő s magát mívelni akaró nagy közönséget egyben-másban útba igazítsa. Ennyit: az elolvasást feltétlenül megérdemli. S valóban, igaztalanul cselekszik, a ki e két kötetes műről csupán a kötetekhez csatolt indexek alapján mond ítéletet, mint ahogy egyik zenei szaklapunk tette.” Seprődi János

Erdélyi Múzeum – 1910. Új folyam 5. (27.) évf. 6. sz.

(A kiadvány teljes szövege megtalálható <http://epa.oszk.hu,www.eme.ro>)

Drumár János: Arad, 1866. aug. 4. – Hajdúhadház, 1922. jan.): író és zenetörténész. A Nemzeti Zenedében tanult. Mivel mindkét keze megsérült, az aktív muzsikálással fel kellett hagynia, s csak zeneelmélettel foglalkozott. 1885-ben az Államvasutak kötelékébe lépett, ahol főfelügyelői rangig vitte.

Hosszabb időn át Debrecenben szolgált, s itt 1900–1910-ben a Debreczeni Zenedének is tanára volt. Debrecenbe visszatérve 1912-től ismét tanított. Számos cikket, tanulmányt írt a különböző szaklapokba. Írt regényeket és elbeszéléseket is. –művei: *Miért dallamos a magyar nyelv* (Rousseau: A beszéd keletkezése c. művének, m. fordításához készült, bevezetés, 1907); *Zenetörténet* (I–II. Debrecen, 1904–1907); *Modern Odysseia* (r., Debrecen, 1905); *A debreceni zenede története* (Debrecen, 1913).

A csodálatosan szép kiállítású, kurióznak számító regényeit a híres Kner nyomda nyomtatta, Kassiopeia, vagy Sir Adamanth titka (az első fantasztikus regény) [Molnár Imre (szerk.): A magyar muzsika könyve (Budapest, 1936)]

„Pályázat. A debreceni zenede pályázatot nyit, egy zongoratanári (illetve tanárnői) állásra. Javadalmazás: 2000 korona törzsfizetés, mely 5 évenként 200 korona korpótlékkal emelkedik és 400 korona lakbér. Hetenként 21 óraadás kötelezve. Pályázhat azon, huszadik életévét betöltött magyar állampolgár, ki az orsz. m. kir. Zeneakadémián a zongoratanári oklevelet megszerezte. Ily pályázó hiányában más oklevéllel bíró tanár is figyelembe részesül; b) egy gordonkatanári állásra. Javadalmazás: 1600 korona törzsfizetés, mely 5 évenként 200 korona bérpótlékkal emelkedik és 400 korona lakbér — heti 18 óraadás kötelezettséggel. Pályázhat azon, huszadik életévét betöltött magyar állampolgár, ki Orsz. M. Kir. zeneakadémiai, esetleg ilyen hiányában más képzettséggel bír. Az éneke s zenekar vezetésére képesített előnyben s külön díjazásban részesül. Mindkét állás f. é. szeptember hó 10-én foglalandó el. Pályázatok július hó 31-ig a debreceni zenede elnökségéhez (dr. Ujfalussy József, kir. tanácsos úrhoz, Debrecen, Piac u.) nyújtandók be. Debrecen, 1910 június 28.”

6064 *A debreceni zenede választmánya Pesti Hírlap, 1910. július (32. évfolyam, 156–182. szám) 1910. júl. 3. / 158. szám*

A debreceni zeneiskola ez idén is megrendezte sajátos gyermekhangversenyét, melyen magyar zene és magyar élet meleg közvetlenséggel hatja át egymást. Ezen a hangversenyen a debreceni zenepedagógia új nagysikerű gyermekoperával ajándékozta meg zeneéletünket.

Az újdonságot Szépen szóló szőlő címen írta székely népmeséből és népi dallamokból Elefánthy Sándor, az intézet kiváló zeneszerző-tanárának, Szabó Emilnek zenei segédkezésével. Szebbnél szebb gyermek- kórusok mellett népszokások-játékok (Kodály, Kerényi, Volly és Lajtha gyűjtéséből)

tarkították a műsort, melynek keretében először mutatkozott be a zeneiskola furulya-együttese, Corbett és Purcell Sarabandejaival, továbbá Szabó Emil új furulyaszvitjével. Gazdagabb, színesebb műsort szinte el sem képzelhetünk. Minden egyes számot a debreceni zeneiskola gyermeknevelésének nagyszerű szervezője, spiritus rectora, Elefánthy Mária tanított be és vezényelt. Valóban bámulatos az az eredmény, melyet ez a kiváló tanárnő aránylag rövid időn belül produkált. Aki gyönyörködött kis növendékei játékanak-énekének friss közvetlenségében, külső tendenciát, nagyképűséget nem ismerő tiszta művészségében, annak nem kell magyaráznunk, hogy itt egészen ritka pedagógusegyéniséggel van dolgunk, akinek munkájára nemcsak Debrecen városa, hanem az egész ország is büszke lehet.

(Tóth Aladár Pesti Napló 1939. június 11.)

VÁLOGATÁS ZENEDE KÖNYVTÁRA DOKUMENTUMAIBÓL

a teljesség igénye és lehetősége nélkül

„A zene nem foglalkozás, hanem életmód.
A zene az, ami a hangok között történik:
mindig kutatunk, mindig keresnünk kell.
Más - más teremben, más közönség előtt
játszunk, és eziránt fogékonynak kell lennünk.
Minden koncert olyan, mintha az első volna,
minden koncert más. Muzsikusnak lenni
kiváltság, hálásnak kell lennünk érte.”

Isaac Stern

Az I. Stern idézetét átfogalmazva a zenei könyvtár jelentősége és fontossága tükrében: A zenei könyvtárosság nem foglalkozás, hanem életmód. Ami a zenében a zene körül történik azt mindig kutatunk, keresnünk kell, összegyűjtenünk, megőriznünk, rendszerezni és feltárni, a zene a zenével foglalkozók számára.

Zenei könyvtárosnak lenni kiváltság, hálásnak kell lenni érte.

A tudás a művészet privilégiuma; zenei könyvtárosnak lenni nagyszerű privilégium.

A Zenede könyvtára mint az ahogyan már többször említettük; az intézmény alapítása óta létezik, tudatos előremutató modern szervezésben.

Az első igazgató Komlóssy Lajos maga kezelte a gyűjteményt.

Komlóssy osztályozási és raktározási rendszert tervezett, egységes kötéstáblákba kötötte a dokumentumokat, gondos és pontos számadást vezetett a kották, könyvek költségeiről, amit a kötéstábláékban feljegyzett.

Az igazgató által szorgalmazott, Rózsavölgyi és Társa céggel való szoros kapcsolat, a különféle külföldi és más zenei intézmények, kiadók szerveződések megkeresése; egy gazdag modern – a színvonalas oktatást, művészi munkát kiválóan támogató – könyvtárat hozott léte.

Ösztökölte a Zenede tanárait, és anyagi támogatást biztosított szakmunkák megírására, kiadására.

Az évkönyvek is melyek rendkívüli alapossággal, gazdag tartalommal, szép kivitelben készültek, számos fontos tanulmányt, tudományos közlést tartalmaz a Zenede tanárai tollából.

Néhány:

Elefanthy Mária : A kis gyermek zenevilága 1936

Szabó Emil: Összhangzattan tanítás 1935; A zenei mondat 1934

Erdész Mihály : A gordonka tanszak új tanítási terve 1936

Dr. Baranyi János: Beethoven vázlat 1936

Hooór Tempis Erzsébet: Néhány szó az énektanításról 1837 és még több más

Mindez, hosszú időn át gyakorlat volt az intézmény tantestülete és igazgatása részéről, valamint a helyi és országos lapokban való közléseik is.

Az évek során, lásd alább; az intézmény tanárai vállalkoztak a könyvtári feladatra. *(A teljesség lehetősége nélkül)*

Szabó Emil zeneszerző, zenetanár, zongoraművész, karmester, volt bölcsész-hallgató. Országos Zeneművészeti Főiskola zeneszerzési végbizonyítványt nyert tanár. Zenekedvelők Körének titkára, és alelnöke az Ady társaság zenei szakosztályának. Tanította a zeneszerzés főtanácsot, az elméletet, összhangzattant, formatant vezette az intézet zenekarát énekkarát zenei szemináriumot. (a Zenede korabeli évkönyve adata).

Szabó Emil Bartók és Kodály tanítvány volt. Kiváló nagyszerű tehetséges nagy tudású zenész. Szabó Magda unokabátyja. Gyulán született 1898 december 17-én. Szülei ágyai Szabó Emil és színyérváraljai Szathmári Emma, testvérei ágyai Szabó Emma és ágyai Szabó Margit Debrecenben hunyt el, 1969. április 2. (70 évesen) búcsúztatása április 12-én volt a Debreceni Köztemetőben. Munkássága

szerteágazó, nagy tehetségről tanúskodik. Az utókor még tartozik mindennek feltárásával.

Elefánthy Mária okl. polgári iskolai tanár, okl. középiskolai ének -zenetanár tanította az elméletet diktálást, szolfézst Dalcroze ritmikus tornát vezette a zenei előkészítőt (óvoda) és a gyermekénekkart

Irmay Kálmánné 1970–1972

Záborszkyne Balogh Réka 1966–1967 és 1972–2000 zenetanár, oboa. Zeneirodalmi írások összefoglalók, zenei vetélkedők versenyanyagainak kidolgozója, a könyvtár helyisége korszerűsítésének megtervezője, praktikus jól használható zenei, cédula-katalógus megépítője, zenekari tag.

Az alábbiakban megemlítünk ad hoc, a könyvtári gyűjteményből, alkotójukkal együtt:

Id. Ábrányi Kornél (eredetileg Eördögh Kornél) (Szentgyörgyábrány, 1822. október 15. – Budapest, 1903. december 20.) zenei író, zeneszerző, zongoraművész, zenepedagógus. Szabolcs vármegyei nemesi családból származott. Családja Ördög-Ábrány Szabolcs megyei községben volt régi birtokos, a család igazi neve „Eördögh”. Apja, Ábrányi Alajos 1843-ban a régi családi név helyett felvette a családi birtok nevét. Otthonukban a reformkori szellemi élet egyik központja működött. Házukban megismerte a később a „szabadságharc hegedűsének” is nevezett Rózsavölgyi Márkot, valamint a verbunkoszene képviselőiként híressé vált Lavotta Jánost és Bihari Jánost. Vendégeik között ott volt Boka Károly is. 1834-ben Nagyváradon ismerkedett meg Erkel Ferencsel, az ő hatására választotta a zenei pályát. Első szerzeménye 1841-ben jelent meg Magyar Ábránd címmel, s a következő évben zongoristaként is debütált Nagyváradon. 1843-ban külföldre ment, hogy nyugat-európai zenészekről tanuljon. Münchenben ismerkedett meg Liszt Ferencsel, akinek egyik legodaadóbb híve és barátja lett. Párizsban Chopintól és Kalkbrennertől vett zongoraórákat. Rövid londoni, majd magyarországi tartózkodás után Bécsbe került, ahol Joseph Fischhof tanítványa lett. Első pesti koncertjét 1847-ben adta, amikor végleg hazatért tanulmányútjáról.

1848/49-ben állami hivatalnok és kormánybiztosi titkár volt. A szabadságharcban önkéntesként és nemzetőrként vett részt. Az ezt követő önkényuralmi években Pesten élt. 1860-ban megalapította az első magyar zenei szakfolyóiratot, a Zenészeti Lapokat, amelynek 1876-ig főszerkesztője volt. 1863-ban szintén ő volt az egyik alapítója a Zenészegély Egyletnek, majd

1865-ben az ő indítványára jött létre az Országos Magyar Dalárdaegyesület, amelynek 1888-ig vezértitkára volt. 1875-től jelentős szerepet játszott a Zeneakadémia felállításának előkészületeiben, majd 1883-ig titkárként, nyugdíjazásáig, 1888-ig pedig tanárként dolgozott az intézményben. Zeneszerzést, zeneelméletet, zenetörténetet és zeneesztétikát tanított. Utóbbi témában 1877-ben tankönyve jelent meg, amely első jelentős ilyen témájú zeneirodalmi kiadvány volt Magyarországon.

Felesége: Katona Clementina (1858–1932) író és újságíró volt. Együtt nevelték Ábrányi Kornél gyermekét, Kornélt, akiből szintén író, újságíró vált, s ifj. Ábrányi Emilt, aki költő, műfordító és újságíró lett. Unokája, a legifjabb Emil nagyapja útját követve zeneszerző és karmester lett.

1882-től szerkesztette a Zenészeti Közlönyt és állandó zenei rovatot vezetett a Pesti Naplónál, a Magyar Sajtónál és a Pester Lloyd-nál. Életművének maradandó értéke zenei közéleti tevékenysége. Rendszeresen publikált zenei írásokat. Írásaival Frédéric Chopin, Liszt, Richard Wagner, Hector Berlioz és magyar kortársai művészetét népszerűsítette, könyvet írt Mosonyi Mihályról, Liszt Ferencről és Erkel Ferenc életéről és munkásságáról. Budapesten 1876. október 28-án mutatta be a Nemzeti Színház Bizet Carmenjét. Ludovic Halévy szöveggényvének első fordítója id. Ábrányi Kornél volt. Maradandó értékeket hozott létre magyarországi zenei kultúrpolitikai tevékenységével. Fő műve: A magyar zene a XIX. században, 1900. A Debreczeni Zenedéhez sokrétű kapcsolat fűzte.

Könyvtárunkban alábbi művei találhatók meg:

Magyar hallgató, Palotás és Figura [Ny [18??]

Az Orsz. M. Daláregyesület negyedszáza 1892

Liszt Ferencz magyar koronázási miséje 1874

Mosonyi Mihály élet és jellemrajza 1872

A magyar dal és zene sajátságai 1877

Képek a múlt és jelenből 1899

A Krisztus-oratórium szövege és ismertet. 1873

Elméleti s gyakorlati összhangzattan 1881

Jellemképek a magyar zenevilágból 1900

Általános zenetörténet: ábrákkal, ...1905

Bizet: Carmen fordítás 1876

Bartalus István, *Bálványosváralja, 1821–Budapest, 1899. február 9.* – zenetanár, zenetörténész, népdalgyűjtő. Kolozsvárott tanult jogot, bölcsészetet és teológiát és egyidejűleg az ottani konzervatórium növendéke is lett. 1843-tól a zsibói Wesselényi-házban zenei nevelő volt, 1846-tól zongoratanításból élt Kolozsváron. 1851-ben történt Pestre költözése után néhány évig koncertezett, majd 1852-ben Gönczy Pál nevelőintézetének tanára lett. 1858-tól publikált. A Zenészeti Lapok szerkesztőbizottságának tagja (1860–1863), írásait később a Budapesti Szemle és a Koszorú közölte. 1867-ben a Kisfaludy Társaság felvette tagjai sorába. 1875-től a Magyar Tudományos Akadémia tagja. A magyar zenetörténeti kutatás egyik megindítója volt, s munkássága alapvető a magyar zenetudomány történetében. Mint népdalgyűjtő és kutató korának legjelesebb úttörője. Számos zenetörténeti, zenepedagógiai művet írt, és zenetörténeti forráskutatásokat is végzett. Nevezetes a népdalgyűjteménye, bár Bartók Béla és Kodály Zoltán szerint nem tett különbséget a népzene és a népies műzene között.

Művei:

Magyar népdalok egyetemes gyűjteménye (I–VII., Bp., 1873–1896);

101 magyar népdal (Pest, 1861);

Gyermek dalhon (Pest, 1862);

Thököly, Bercsényi nótái, Rákóczi induló képletei (Pest, 1873);

A magyar palotás zene és a népdalok (Az Osztrák-Magyar Monarchia írásban és képen, Magyarország I., Bp., 1887).

Könyvtárunkban megtalálhatók, többek között, az alábbi művei:

Újabb adalékok a magyar zene történelméhez 1882

A magyar egyházak szertartásos énekei 1869

Emlékbeszéd Mátray Gábor I. tag felett 1877

Művészet pongyolában a zenész-életből [1894]

A zeneköltészet elemei és műformái [1883]

Elemi összhangzat – s számjelzéstan 1867]

Zene-káté: Lobe után 1863

Szotyori Nagy Károly (*Révkomárom, 1821. augusztus 5. – Debrecen, 1897. április 2.*) Nagy Mihály kántor és halászi Sándor Julianna fia, Nagy József állami tanítóképző ének- és zenetanár testvérébátyja. A zenében első oktatását Ströcker József helybeli római katolikus kántortól nyerte. 1838-tól kollégiumi zenetanárként dolgozott. 1841-ben Bécsbe ment, hogy a híresebb zenetanároktól kapjon további képzést. *Apjával, akit Debrecenben 1838-ban választottak meg kántornak*, odaköltözött. 1843-ban atyja halála után (aki először zendített meg orgonát a „kálvinista Rómában”, amelyet a puritán reformátusok sokáig századokon keresztül az ördög hangszerének tartottak), 1844. április 24-én szintén kántornak megválasztották. A debreceni presbitérium engedelmével a bécsi, drezdai, lipcsei és berlini konzervatóriumokban gyarapította zenei ismereteit; főleg az orgonaépítést és a protestáns zeneirodalmat tanulmányozta. A zeneiskolában, melynek kezdettől fogva tanára, közben igazgatója is volt, 1897 januárjában ülte meg ötvenéves tanári jubileumát, midőn a király a koronás arany érdemkereszttel tüntette ki. Ezen fél évszázados működése alatt 6000 fiú és leánynövendéket tanított. Ezenkívül sok orgona- és zongoradarabot és férfinegyest is írt. Fia Nagy Károly orgonaművész, a budapesti református teológia és főgimnázium zenetanára és a „Királyhymnus” szerzője.

Művei:

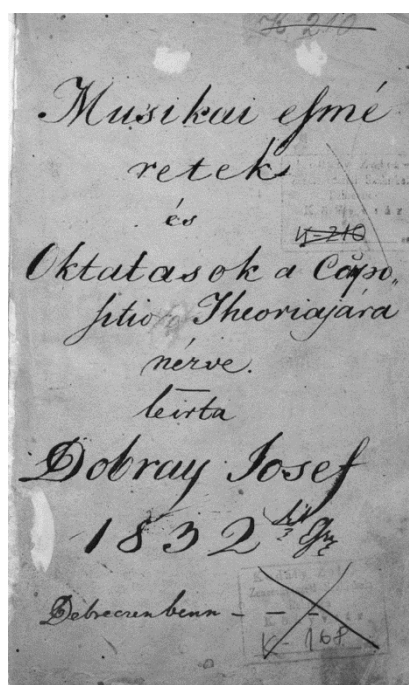
- Énekhangzatos könyv, melyben foglaltatnak a' magyarországi reformált egyházak nevezetesebb zsoltárjai, minden dicséretei és temetési énekeinek hangzatai, rövid útmutatással az éneklés tanítására. Debreczen, 1846 (Zákány Józseffel együtt)
- Templomi karénekeskönyv. Erdélyországi ev. ref. számára, melyben a Kolozsvárott 1838-ban megnyitva kiadott Énekes könyvei s nagyobb részben Magyarországon is használatban levő énekek négyes hangzóra vagy orgonára, avagy zongorára közjátékokkal egyaránt használhatólag kidolgoztattak. Pest, 1848. (Előszóval, bevezetéssel és magyarázó jegyzetekkel)
- Templomi és halotti karénekeskönyv magyarországi reformátusok számára. Debreczen, 1859. Öt rész. (3. kiadás. Lipcse, 1887. Ism. Prot. Egyh. és Isk. Lap)
- 755 dallamos (melodiosus) közjáték orgonára, a gyakrabban előforduló Choralokhoz. Debreczen, 1887. (Ism. Prot. Egyh. és Isk. Lap)

Levele Simonffy Kálmánhoz: Debreczen, 1859. szept. 7. (a Magyar Nemzeti Múzeumban).

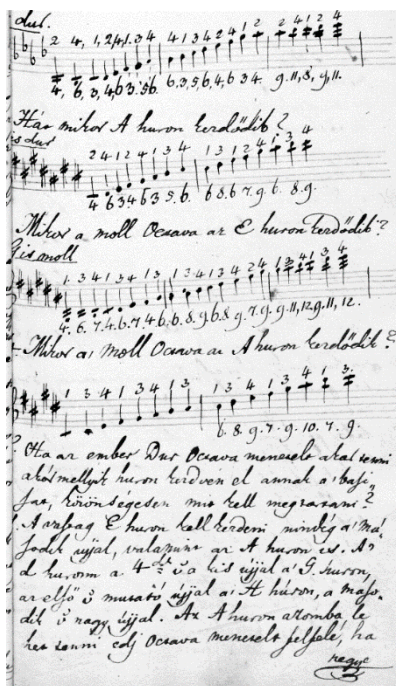
Seprődi János (Kibéd, 1874–Kolozsvár, 1923) zenepedagógus, zenetörténész, folklórkutató. 1904-től haláláig a kolozsvári ref. gimn. tanára. Úttörő népzene-gyűjtői munkássága Kodály Zoltán és Bartók Béla tevékenységét néhány esztendővel megelőzve indult. Régi zenei emlékeink feltárásával, a ref. egyházi ének archaikus dallamvilágának kutatásával és népszerűsítésével éppúgy érdemes munkát végzett, mint a székely népdalok gyűjtésével és művészi feldolgozásával, a magyar népdal történelmi rétegződésének vizsgálatával. – F. m. Emlékirat a magyar zene ügyében (Bp., 1906); A magyar népdal zenei fejlődése (Kolozsvár, 1908); Eredeti székely dalok (kórusművek, Kolozsvár, 1914); Válogatott zenei írásai és népzenei gyűjtése (Bukarest, 1974). – Irod. Illyés Géza: S. J. (Ref. Szle, 1933–1934).

A Könyvtárban alábbi műve található.

A magyar népdal zenei fejlődése / vonatkozással Dr. Fabó Bertalan hasonló című művére írta Seprődi János Kolozsvár: Stief Jenő és Társa, 1908

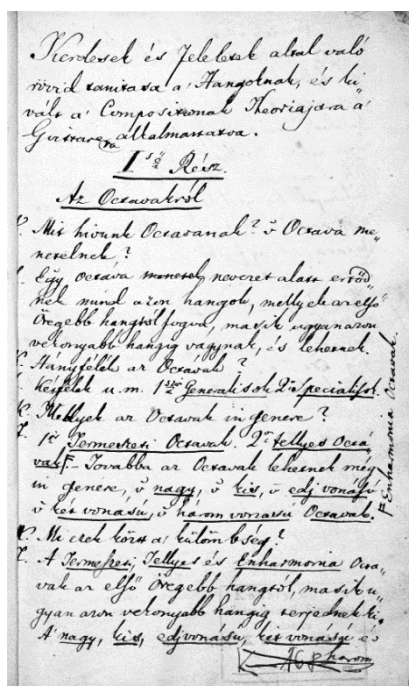

Egy érdekes zeneelméleti könyvecske, - néhány oldalát mutatjuk csupán - amely kezdetlegességében is figyelemre méltó: a magyar zenei terminológia szempontjából

Musikai esméretek és Oktatások a Compositio Theoriájára nézve /leírta Dobray Josef. –
Debreczenben 1832

Dobray József kéziratos zeneelméleti könyve (Kodály Zoltán Zeneműv. Szakgimn. Könyvtára.)

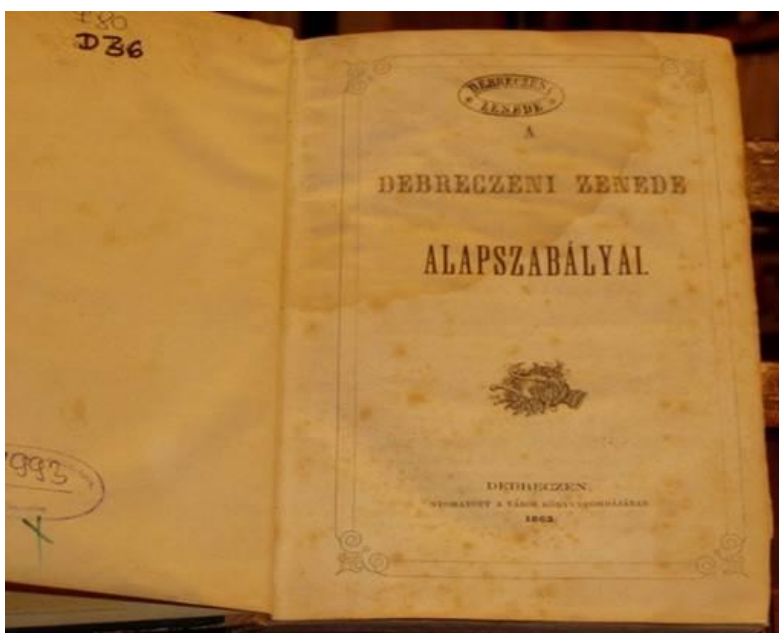

Musikai esméretek és Oktatások a Compositio Theoriájára nézve /leírta Dobray Josef. –
Debreczenben 1832

Dobray József kéziratos zeneelméleti könyve (Kodály Zoltán Zeneműv. Szakgimn. Könyvtára.)

Dobray. A család nemességét 1842-ben igazolja Bihar megye előtt. **József ügyvéd**, az 1847. és 1850. évi összeírások szerint Hatvan-u. lakos. Nemeslevelet nyert Dobray Mihály Egri előnévvel III. Ferdinándtól 1646 nov. 2.

(Nemes családok Debreczenbe, A Debreczen Sz. Kir. Város és a Tiszántúli Református Egyházkerület Könyvnyomda Vállalata Debreczen 1925. Összeállította: dr. Herpay Gábor Váregyei Főlevéltárnok. Szerző Kiadása Debreczen Sz. Kir. Város és a Tiszántúli Református Egyházkerület könyvnyomda Vállalata)

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

A'
Zeneköltészet alapelvei

írta
a' bécsi zenede ősrhangzat-tanára

Seckter Simon.

Első Szakasz

*Az alapősrhangzások helyes sorozata (egymásutánja:)
 vagy az alapsúlyhangról, s annak megfordításairól
 és helyetteseiről.*

a' debreczeni zenede használatára

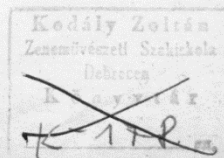
magyarítá'

Komlóssy Lajos
zenede igazgató'

Debreczen

1862.

480
S 49

Tartalom

Bevetetés

Lap.

Első Rész.

Fokozatos = /: diaton / haladás, a kemény / dur / hanglégiön.

Második Rész

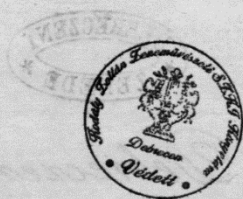
Fokozatos haladás a lágy = / moll / hanglégiön.

Harmadik Rész.

Fokozatos hangcsere és fokozatlan /: chroma / fél-
hangos, félhanginckü / haladás a kemény hanglégiön

Negyedik Rész.

Fokozatlan haladás a lágy hanglégiön és a hason-
hangzású /: enharmon / cserekről.

A debreczeni zenede alaptőkéje gyarapítására.

Vasárnap Julius 23-kán 1871.

a városi színházban

Ridley Kohne

a helybeli zenede hegedű tanára és a debreczeni dal-s zeneegylet karnagya fővezetése, s a zenedeigazgatóság felügyelete alatt, több műbarát, zenedei növendék s a dal és zeneegylet tagjai közreműködésével

N A G Y H A N G V E R S E N Y.

M Ű S O R O Z A T:

Első szakasz.

1. Volkmann Robert első számú serenadeja (kemény C) Vonós zenekar.
2. Olasz saláta, Genée szerzeménye, férfi kardal, előadják a helybeli dal és zeneegylet műkedvelő tagjai, a magán részt (tenore) éneklő Heine Vilmos műkedvelő.
3. Ridley Kohne hangversenye négy hegedűre, előadják: Ridley Kohne, Hilesi Lajos, Márton Imre, (I. hegedű) Almásy Ignác, Balázsovics Armin, (II. hegedű) Berndt István, Wundsam Ferencz, (III. hegedű) Csizik Károly, Láng Bódissár, Maróczy János, (IV. hegedű) — tanárok és műkedvelők
4. Kettős dal, Donizetti „Lucia” dalművéből, éneklők (soprán) Bacsó Luiza zenedei növendék, és (bariton) Pozorszky Ágoston ének tanár, Steinacker Sándor műkedvelő zongora kísérete mellett.

Második szakasz.

5. Liszt Ferenc „Erzsébet” oratoriumából, vegyes és női kardal; Emmerth Antal tanár és Steinacker Sándor műkedvelő kísérete mellett, két zongorán; előadják a zenedei énekiskola leány növendékei s a helybeli dal és zeneegylet működő tagjai.
6. Erkel Ferencz Bánk-Bán című dalművéből az „Átkos jelenet” fenhang: Zivuska Ferenczné Gáspár Rózsá asszony; Mely hegedű: (Viola d'amour) Ridley Kohne; Sípola: Thuolt Ignác; I. II. III. hegedű: Hilesi Lajos, Wundsam Ferencz, Márton Imre; két zongora: Emmerth Antal és Steinacker Sándor tanárok és műkedvelők.
7. „Erdő erdő, sűrű erdő” magyar népdal, átírt Maróczy János előadják a helybeli dal és zeneegylet működő tagjai.
8. Közkívánatra: Volkmann Robert második számú serenadeja. (kemény F.) Vonós zenekar.

Helyárak: Alsó és középpáholy 3 frt. 50 kr. Családpáholy 5 frt. Másod emleti páholy 2 frt. 50 kr. Tánclásszék 70 kr. Földszinti szízsék 50 kr. Emleti szízsék 40 kr. Földszinti bemenet 40 kr. Karzat 20 kr. Gyermekek jegy 20 kr. Helyőrség őrmestertől lefelé: 20 kr. o. é.

Beléptijegyek kaphatók zenedei pénziárnok Borsos Ferencz urnál (főpiacz Jégerház) az előadás estején pedig a színházi pénziárnál.

Kértek a t. cz. városi közönség, hogy a kezdet óráját megtartani kegyeskedjék.

A fentebbi előadásra azon reménnyel bátorkodunk meghívni a nagyérdemű közönséget, hogy a kitűzött czél elérése set, kegyeletis pártfogásával támogatni fogja.

a zenede kormányzó választmánya.

Kezdeté pontban 7 és fél órakor.

Debrecen 1871. Nyomatott a város könyvnyomdájában. JI.

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

Ridley-Kohne Dávid (Veszprém, 1812. ápr. 5., Maglód, 1892. dec.) hegedűművész. (Felesége a Bellini tanítvány Mázel Emilia énekművész, aki férjével együtt tanított a Debreceni Zenedében.)

Veszprémben Ruzitska Ignác tanítványa, majd az 1830-as években a Bécsi Kärntnertor Theater zenekarának tagja. 1838-ban Balatonfüreden, 1840-ben Budapesten szép magyar zenével lepte meg hallgatóit. 1850 és 1870 között a Pesti Nemzeti Szalon első hegedűse és a Nemzeti Zenede hegedűtanára. 1871-től néhány évig a Debreceni Zenede hegedűtanára. 1886-ban, Hubay kinevezéséig a Zeneakadémián Huber Károly utóda. Tanítványai közé tartozott Auer Lipót is. Számos hegedűművet, ábrándot írt. Köztük a maga idejében igen népszerű Éljen csárdást.

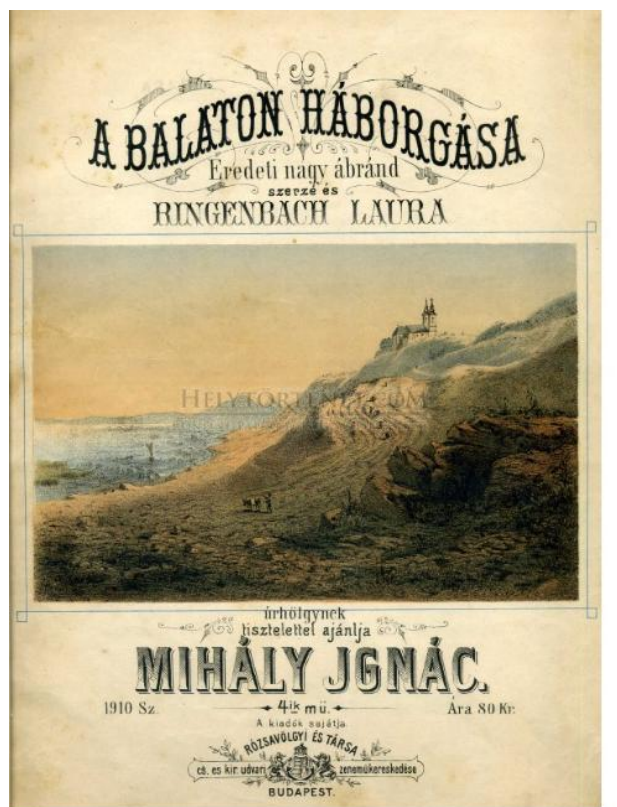
Ridley Kohne agg hegedűvirtuóz Maglódon vasárnap 83 éves korában meghalt s másnap ugyanott egész csöndben kísérték örök nyugalma helyére. Egykor számot tevő tagja volt a budapesti zenevilágnak: évek hosszú során át volt a nemzeti színház zenekarának hangversenymestere és a nemzeti zenedének tanára.

Később a debreceni zenedénél működött, mint tanár – mígnem agg kora teljes visszavonulásra kényszeríté. Fiatal korában önálló hangversenyeket adott külföldön, így Velencében is. Mint tanár a kiválóbbak közül való volt és nem egy kitűnő tanítvány emlékezik reá kegyelettel vissza.

Ridley Kohne Sokérdemű veterán hazai veterán zeneművész halt el a közelmúlt napokban: Ridley Kohne, kinek neve és működése a hazai zeneviszonyok fejlődésével több évtizeden keresztül állt szoros kapcsolatban. — 83 évet élt s utolsó időben Maglódra vonult a fővárosból, a hol meg is halt. Ott temették el a zenevilágnak minden nagyobb részvéte nélkül. Még a hírlapok sem igen vettek tudomást haláláról, pedig volt idő, hol úgy nyilvános állásánál, mint működésénél fogva, sokat emlegették. Ridley Kohne közel 30 évig szolgálta a nemzeti színház operáját, mint első hegedűs és versenymester. Tanára volt sok évig a nemzeti zenedének is, ahol élénk tevékenységet fejtett ki. Egész új nemzedéke a hegedűsöknek került ki a keze alól. Az ötvenes években ő alapította a fővárosban az első kamara zenetársulatot s az akkor keletkezett filharmóniai társulat alapításában is főrésze volt Erkel Ferenczczel együtt. Résztvett minden művészeti és kulturális mozgalomban s e tevékenységet egy pár évig még a vidékre is kiterjesztette, mikor a 70-es években a debreceni zenede igazgatói állását

elfogadta, hol ebben az időben nagy lendületet adott az ottani zeneéletnek. Mint zeneszerző szintén érdemeket szerzett. Itt több jeles pedagógiai művet, vonósnégyest, tanulmányt, szalon és magyar darabokat, ábrándokat stb. Ezek közül több még most sem avult el. A magyar műtörténelem hálásan jegyezheti fel nevét, mert a legnehezebb napokban is mindig híven s buzgón szolgálta érdekeit. Béke hamvaira!

Fővárosi Lapok, 1892. december (29. évfolyam, 332-361. szám) 1892-12-14 / 345. szám

Egy Rózsavölgyi ajándék...

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

A kotta népszerűségét mi sem mutatja jobban, hogy az axioart.com adatbázisa szerint eddig – ilyen-olyan formában és kiadásban – 12 árverésen szerepelt. Mihály Ignác kompozíciója persze nem adna erre alapot, hiszen a kor divatja szerinti szalonzenéről (inkább: triviálzenéről) van szó, behízelt dallamokkal, látványos ám technikailag különösebben nem nehéz „virtuóz elemekkel”. Marad tehát a színezett litográfia, mely a Balaton említett szakaszának egyik legkorábbi ábrázolása.(fidelio.hu)

Csupán színesítésként közöljük.

Az országos dalárünnepély második napján.

Szombaton Szeptember 19-kén 1868.

NAGY HANGVERSENY a városi színházban.

M Ű S O R.

Első szakasz:

1. Liszt Ferencz „Keresztes vitézek indulója” Szent Erzsébet című oratoriumból ének és zenekarra, fő zeneigazgató Erkel Ferencz ur vezénylete mellett. Előadják az e célra ajánkozott művészek, műkedvelők a debreczeni zenede léány- és fiúvendékei és a helybeli dalárda tagjai.
2. „Árva vagyok,” dal Huber Károlytól, zongora kíséret mellett előadja Saxlehner Emma k. a. a pesti nemzeti színház énekesnője; kíséri a pesti nemzeti színház karnagya s zenedei tanár Huber Károly ur.
3. „Alkalmi költemény,” írta és szavalja Benedek Aladár ur.
4. „Ábránd-dal,” szerző Zimay László ur, zongora kíséret mellett előadja Kocsis Irma k. a. a pesti nemzeti színház énekesnője.
5. „Ábránd” szerző Pórich-Alvay, herfán előadja Dubecz Péter ur a pesti nemzeti színház zenekarának tagja.
6. „A magyarok Istene” szerző Erkel Ferencz ur, szerző zongora és Dubecz Péter ur hárfá kísérete mellett énekli Kocsis Irma k. a.

Második szakasz:

7. „Magyar műdalok” szerző Zimay László, zongora kíséret mellett előadja Kendelényi Fanni k. a. a pesti nemzeti színház énekesnője; kíséri Zimay László ur.
8. „Magyar rhapsódia” szerző Liszt Ferencz, előadva zongorán Sipos Antal ur által.
9. „Magyar pásztorhangok” szerző Huber Károly, zenekísérettel szerző vezénylete mellett énekli Nagy-Huber Ida asszony, a debreczeni színház énekesnője.
10. „Magyar népdalok” szerző és előadja Füredi Mihály ur, zongorán kíséri Zimay László ur.
11. „Lassu, élénkebb és friss magyar dalok” előadja a debreczeni dalárda.
12. „Boldog éjjel” kétös Zimay Lászlótól; szerző zongora kísérete mellett előadják Kendelényi Fanni, és Saxlehner Emma kisasszonyok.

Végül!

„Rienzi dalmű nyitánya” Wagner Richardtól, előadja a báró Martini 30-dik számú gyalog serezed zenekara.

A fentnevezett művészek és művészek az országos dalárünnepély iránti kegyeleiből, és a debreczeni zenede és dalárda iránti szíveségből működnek közre.

Bementi díjak: Családi páholy 10 frt. Alsó és közép páholy 7 frt. Második emeleti páholy 5 frt. Tümlés-szék 2 frt. Földszinti zártszék 1 frt. Emeleti zártszék 1 frt. Bemenet földszint 50 kr. Karzat 40 kr.

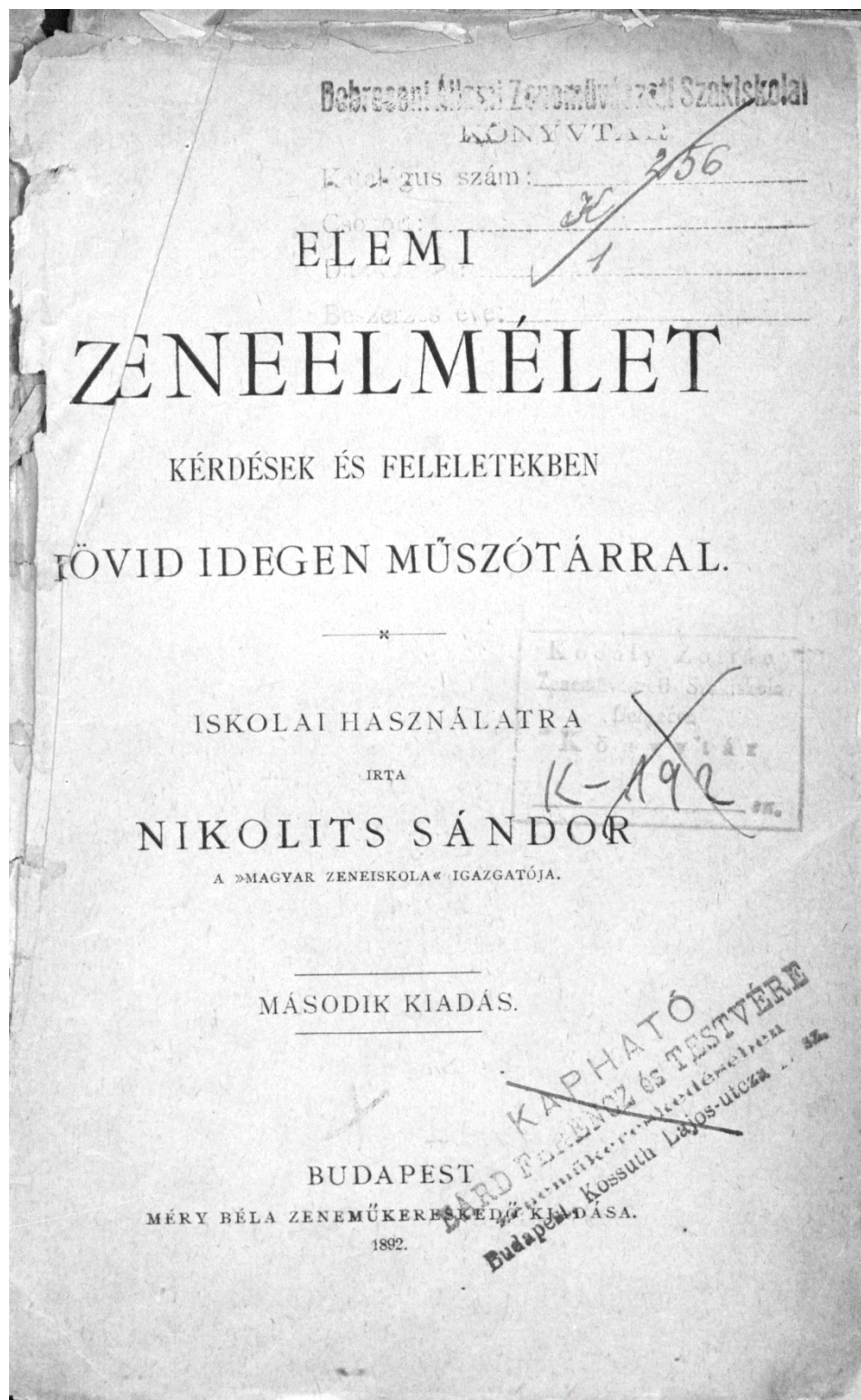
Jegyeket válthatni délelőtt 9 órától 12-ig délután 3-tól 5-ig, és estve előadás előtt a színházi pénztárnál

A Sipos Antal ur által használandó zongora Bösendorfer Lajos udvari zongora készítő műterméből való, ki azt ezen hangverseny és ünnepélyre szíves volt leküldeni.

Kezdeté 7 órakor pontban.

Debrecen 1868. Nyomatott a városi könyvnyomdájában.

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

A
DEBRECZENI ZENEDE
ÜGYRENDJE.

DEBRECZEN
CSOKONAI NYOMDA- ÉS KIADÓ-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
96—1921.

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

III. A ZENEDE VAGYONA ÉS KEZELÉSE.

15. §. A zenede okirat-, könyv- hangjegytára és leltára.

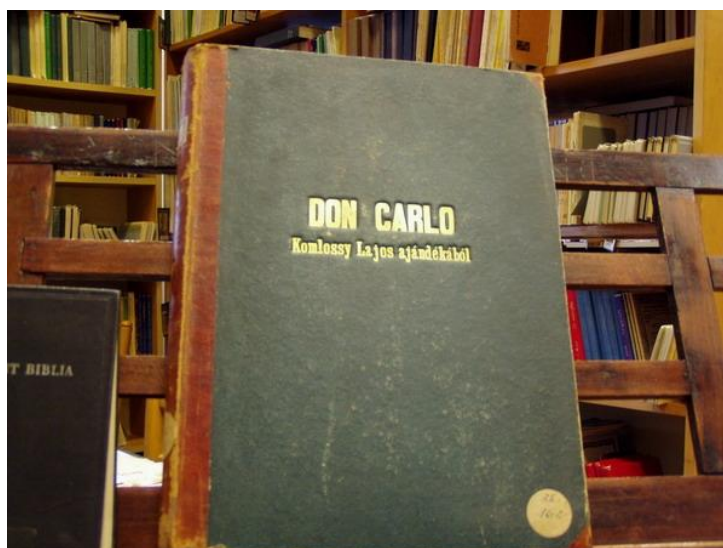
A zenede fontosb okiratai, lakbérszerződések, kötvények stb. a számvevő és pénztáros által, külön zárral ellátott Wertheim-szekrényben helyezettnek és ezek betétele, vagy kivétele felől is jegyzék vezetendő. (l. 9. §.)

Jegyzőkönyvek és általában az egész irattár a jegyző őrizetére, — az alapítók, ajánló és pártoló tagok aláírási ívei, a hangszerek, hangjegy- és könyvtár pedig az igazgató gondjaira és kezelésére vannak bízva — mint szintén a leltárkönyv vezetése. Az újonnan hozatott, ajándékba kapott, valamint az elhasznált, vagy eladott tárgyakat és műveket ő vezeti be a hangjegy-, könyv-, illetőleg tárgyleltárba. (l. 16. §.)

16. §. A könyvvezetés. Fő- és segédkönyvek berendezése és vezetése.

A zenede könyvvezetése 1883. szept. hó 1-től kezdve a *kettős könyvvitel* elvei szerint van beren-

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

(Komlóssy féle kötéstábla)

Az 186²/₃-dik tanév kezdetével, jelentést tett tisztelettel alólirott zenede igazgató a t. cz. közgyűléshez, melyben a zenede állását, szervezetét, s belviszonyait, annak első keletkezésétől fogva, November 20-káig 1862. rövid vázolatban előadta. Miután azonban a növendékek száma az érintett időn tul szaporodott s többféle változások is történtek; kötelességének tartja, most már *az egész lefolyt iskolai évre* szóló jelentését, a következőkbe foglalni:

Az 1862-dik évben fölállított s meg is nyitott: **ének**, **zongora**, és **hegedű** iskolák, tekintetbe véve az első tanév sokféle nehézségeit, főképen pedig azért mert jelenleg minden tanszakra még csak egy tanár van alkalmazva, s kénytelenségből eltérve a zenedei-utastásnak a tanfolyam tartama és beosztására vonatkozó II-dik cikkelyében foglaltak teljesítésétől; aként szerveztettek, hogy az ének- és zongola iskolákban, három három fiu és leányosztály; — a hegedű iskolában pedig, tekintve e hangszer tanításának, kivált kezdetben nehezebb voltát, valamint a növendékek nagy számát; az első félévben hat fi- és két leányosztály képezetett.

Mindezen osztályok külön teendői, a helybeli ref. főiskola és a róm. cath. gymnasium tanórai tekintetbe vételével szerkesztett órafelosztás szerint rendeztetek.

Hegedűtanár Cohn Adolf dicséretére megemlítendő, hogy az első félévi osztályozás folytán a vele szerződésileg kikötött három óra helyett, négy órát kelletvén naponta adnia; e terhes föladatnak erélylyel felelt meg, mindaddig, mig a második félévben, növendékei fejlődvén, újabb osztályozás következtében, napi teendője három óra adásra leszállíttathatott.

A kormányzó választmány helybeli hagyásával az **ő s z h a n g z a t t a n** hallgathatására is alkalmat szereztünk, mind a már beírott növendékeknek, mind azoknak kik még beírva nem valának, az előbbieknak ingyen, az utóbbiaknak részére pedig aláírást nyitottunk csak egy forint beírási díj mellett; minek

folytán az eleinte bejegyzett harmincz egyén közül, az érintett tan nehezebb felfoghatása miatt csak tizennégyen fizettek be, mind végig azonban csak heten maradtak meg kitartással e pályán, melyen az előadást zongora-tanár Emmerth Antal, igazgatói felhívásra, saját ösztönéből fizetés nélkül, csupán becsületből, s a zenede emelése érdekében vállalta fel, s eleinte szerdán és szombaton délután, később pedig a közbejött főiskolai akadályok miatt, csak vasárnapokon délelőtt 11 órától 12-ig, fáradságot nem kímélve, szorgalommal s egyes hallgatóknál szép eredménnyel is működött. — Tankönyvül a bécsi zenede tanára Sechter Simon: „A zeneköltészet alapelvei“ czimű munkája fogadtatott el, melyből az első kötetnek, első és második részét, zenedeigazgató magyarra fordítván kézikönyvül használás végett könyomat alá adtuk, s a növendékeknek kiszolgáltattuk.

Főlemlitendőnek véli zenedeigazgató, Gáspár Ignác énektanárnak azon elismerést érdemlő fáradozását is, hogy figyelmét a róm. cath. egyházi zenére is kiterjesztette s szabad óráit nem csak az érintett vallású növendékek ebéli képezésére használta, s ez által zenedénket, hivatásának ez ágazatiban is előmozdítani igyekezett; hanem a két havi iskolai szünidő alatt több szegényebb sorsú növendék részére ének gyakorlati órákat is adott.

Mindezeknél fogva biztos reményünk lehet, hogy leküzdve a mindig nehéz kezdetet, időfolytával s lassanként emelkedünk s eredményre juthatunk.

Az I-ső szám alatt kimutatjuk a növendékek létszámát, iskolánként; a II-dik szám alatt, a beirási- és tandíjak jövedelmét; a III-dik szám alatt a tanév vége előtt kilépett növendékek névsorát.

Az egyesület viszonyait, tekintve örömmel jelenthetjük hogy a már kezdetben nyilvánult rokonszenv intézetünk iránt folytonosan növekszik, s előnyünkre tapasztaljuk miszerint annak czélszerűségéről, nemes irányáról és életrevalóságáról a közönség mindinkább meggyőződven, azon kis töredék is mely eleinte zsenge zenedénk iránt hidegséggel lenni látszott, lassanként elenyészik. Bizonyítja ezt azon szerencsés körülmény hogy az 1863. évi November 20-dika óta, mind az alapító és rendes tagok, mind az egyszer mindenkorra adózók száma mint a IV-dik

— 33 —

Sor szám	N é v	forint	Sor szám	N é v	forint
67	Schvarcz Sámuel	20	77	Tamássy Károly	10
68	Südy György ifjabb	5	78	Teitelbaum Adolf	1
69	Schweiczner János	10	79	Tóth Ferencz tanár	2
70	Szabó József	1	80	Tóth József tanár	5
71	Szathmári Mihály	5	81	Tóth Mihály Könyves	10
72	Szentgyörgyi Elek	1	82	Tóth Imre	1
73	Stegmüller Sándor	5	83	Varga Imre	10
74	Stenczinger Antal	5	84	Vásárhelyi Sándor	1
75	Szentpétery János	10		Együtt	560
76	Szepessy Antal	10			

Azaz: ötszázhatvan forint o. é.

D.) Egyleti kormányzó választmány.

Pártfogó: Gróf Dégenfeld Imre ö méltósága.

Elnök: Farkas Ferencz, egyszersmind egyleti elnök.

Zenedeigazgató: Komlóssy Lajos.

Választmányi tagok: Balog Péter, Böszörményi Károly, Csanak József, Csányi Dániel, Dobozy István, Fráter Imre, Huzly Károly, Illéssy György, Kerekes József, Kiss Lajos, Kiss Sándor, Komlóssy Imre, Laky Lajos, Márton Lajos, Szotyori Nagy Károly, Révész Bálint, Schvarcz Imre, Sesztina Lajos, Simonffy Imre, Simonffy Sámuel, Szabó Bálint, Telegdi K. László, Ujfalussy József, Zengey János, Vecsey Imre és Veres László.

Egyleti jegyző: Vincze Viktor. Egyleti ügyvéd: Oláh Károly. Egyleti számvevő: Laky Lajos. Egyleti pénztárnok: Borsos Ferencz.

Egyleti eljáró: Debreczeni Mihály.

E.) Zenedei felügyelő bizottmány.

Elnök: Farkas Ferencz, mint fentebb.

Zenedeigazgató: Komlóssy Lajos.

Bizottmányi tagok: a) Az énekiskolában: Komlóssy Imre, Szabó Bálint, Szotyori Nagy Károly. b) A zongora iskolában: Kiss Sándor, Schvarcz Imre, Zengey János. c) A hegedűiskolában: Fráter Imre, Márton Lajos és Pótincza Lajos.

A zenede rendben és tisztán tartására egy szolgáló.

*A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye
(A Zenede évkönyve)*

V. Leltár.

a) Hangszerek, hangjegyek, könyvek, képek, arczképek melyeket pártfogók ajándékoztak, és pedig:

1. *Reményi Ede*, egy hegedűt, záros fekete tokban, ezüst tekeretű vonóval.

2. *Zengey János*, egy hegedűt vonóstul.

3. *Komlóssy Lajos*, egy hegedűt vonóstul. } tok nélkül.

4. *Komlóssy Imre*, egy mélyhegedűt vonóstul. }

5. *Szab. kir. Debreczen város*, négy darab fénymázos hangjegytartót; és egy darab négy oldalú, vonóhangszer négyeseknél használandó hangjegytartót.

6. *Kiss Sándor*, egy zongorát, Graf Konrád készítménye.

7. *Komlóssy Lajos*, vonóhangszernégyesekre, ötösökre, és hatosokra alkalmazott következő dalműveket:

Az ezred leánya, ötös. — Anna Bolena, ötös. — Alessandro Stradella, hatos. — Lucretia Borgia, ötös. — A veszte szűz, ötös. Don Pasquale, ötös. Marino Falliero, ötös. — Crociato in Egitto, ötös. Il Pirata, hatos. — A hugonották, négyes. — Dinorah, négyes. — Beatrice di Tenda, ötös. — Gemma di Vergi, ötös. — Ernani, ötös. — Hunyady László ötös. — Czigánynő, ötös. — Rohan Mária, ötös. — A négy Haymon fiu, négyes. — Padilla Mária, ötös. — Macbeth, Dom Sebastian, Torquato Tasso, Márta, és Norma ötösök egy kötetben. — Egyvelgek: Belizár, Il Trovatore, Ezredleánya, I Masnadieri, Il Pirata, Giovanna, d' Arco, Attila, I Lombardi dalművekből, ötösök, együvé kötve. — Több keringő Strausz Jánostól, négyes. — Gordonka iskola, Kummertől. — Zenemulatság hegedűvel és zongorával Czerny Józseftől, kettős. — Nehányszó a zenekar és a katonai zenehangszerek hatályos alkalmazásáról, Schlotthauer Ferdinándtól, nyomtatvány, két táblás kimutatással, tokban. — Egyvelgek: Észak csillaga, Lucretia Borgia, és Jenny Bell dalművekből, ötösök, egybekötve. — Három egyveleg, Il Fantasma dalműből, hatos, vonóhangszerekre. — Négyesek két hegedű, brács, és gordonkára, Fra Diavolo, Anna Bolena, Linda di Chamounix dalművekből, öt füzet Blumenthal Józseftől; könnyű négyesek Jansa Lipóttól, három füzet; magyar nemzeti táncz Lócz Jancsitól, négyes; és nyitány Zampa dalműből hegedűre

V. Leltár.

a) Hangszerek, hangjegyek, könyvek, képek, arczképek melyeket pártfogók ajándékoztak, és pedig:

1. *Reményi Ede*, egy hegedűt, záros fekete tokban, ezüst tekeretű vonóval.

2. *Zengey János*, egy hegedűt vonóستul.

3. *Komlóssy Lajos*, egy hegedűt vonóستul. } tok nélkül.

4. *Komlóssy Imre*, egy mélyhegedűt vonóستul. }

5. *Szab. kir. Debreczen város*, négy darab fénymázos hangjegytartót; és egy darab négy oldalú, vonóhangszer négyeseknél használandó hangjegytartót.

6. *Kiss Sándor*, egy zongorát, Graf Konrád készítménye.

7. *Komlóssy Lajos*, vonóhangszernégyesekre, ötösökre, és hatosokra alkalmazott következő dalműveket:

Az ezred leánya, ötös. — Anna Bolena, ötös. — Alessandro Stradella, hatos. — Lucretia Borgia, ötös. — A veszte szűz, ötös. Don Pasquale, ötös. Marino Falliero, ötös. — Crociato in Egitto, ötös. Il Pirata, hatos. — A hugonották, négyes. — Dinorah, négyes. — Beatrice di Tenda, ötös. — Gemma di Vergi, ötös. — Ernani, ötös. — Hunyady László ötös. — Czigánynő, ötös. — Rohan Mária, ötös. — A négy Haymon fiu, négyes. — Padilla Mária, ötös. — Macbeth, Dom Sebastian, Torquato Tasso, Márta, és Norma ötösök egy kötetben. — Egyvelgek: Belizár, Il Trovatore, Ezredleánya, I Masnadieri, Il Pirata, Giovanna, d' Arco, Attila, I Lombardi dalművekből, ötösök, együvé kötve. — Több keringő Strausz Jánostól, négyes. — Gordonka iskola, Kummertől. — Zenemulatság hegedűvel és zongorával Czerny Józseftől, kettős. — Nehányszó a zenekar és a katonai zenehangszerek hatályos alkalmazásáról, Schlotthauer Ferdinándtól, nyomtatvány, két táblás kimutatással, tokban. — Egyvelgek: Észak csillaga, Lucretia Borgia, és Jenny Bell dalművekből, ötösök, egybekötve. — Három egyveleg, Il Fantasma dalműből, hatos, vonóhangszerekre. — Négyesek két hegedű, brács, és gordonkára, Fra Diavolo, Anna Bolena, Linda di Chamounix dalművekből, öt füzet Blumenthal Józseftől; könnyű négyesek Jansa Lipóttól, három füzet; magyar nemzeti táncz Lócz Jancsitól, négyes; és nyitány Zampa dalműből hegedűre

hangora kísérettel, együvé kötve. — Roberto Devereux, dalmü Donizettitől, négyes. — Szép Ilonka, dalmü Mosonyi Mihálytól, ötös. — Indra, regényes dalmü, Flotowtól zongorára. — 30 eredeti magyar zenedarabok zongorára. — Rondeau brillant Leidesdorftól, zongora, fuvola, sipola, mélyhegedű, gordonka; kürt; vagy hegedű, két brács, és gordonka kísérettel. — Rondo brillant, zongorára Assmayertől, két hegedű, mélyhegedű és gordonka kísérettel. — Veszprémmegyei magyarnóták többek-től, zongorára alkalmazta Rusicska Ignác.

8. *Simonffy Imréné* szül. Tóth Julia asszonyság, Dalkoszoru. — Emlék 1861-diki Márczius 7-kére. — Polka à la csárdás. — Halotti ének, czimü zeneműveket.

9. *Magyar dalok pártfogók ajándékából*, Hymnusz. — Szózat. — Keserü bordal Bánk Bánból. — Cserebogár, eredeti csárdások. — Népies csárdások, Komlóssy Lajos ajándékából. — Hazám könyve. — A rózsza. — 1861-diki jogász csárdás. — Irma csárdás, Simonffy Imréné asszonyság ajándékából. — Zord az idő, magyar dal, Illéssy György ajándékából. — Eredeti magyar népdalok és csárdások, Reményi Edétől, három füzetben, szerző ajándékából. — Magyarzenedarabok, Kálózdtyól. — Borura derü, csárdás. — Remény, Székely Imrétől. — A költő keserve, Kirch Jánostól. — Visszaemlékezés a Szigetiekhez, Székely Imrétől, Schvarcz Imre ajándékából. — Nemzeti ima, Vasvári Kovács Ferencztől, szerző ajándéka. — Költő álma, Szelestey Lászlótól. — 1848, új csárdás Petényi Ottótól. — Korcsmáros vagyok én, csárdás Frank Ignácztól, Simonffy Imréné asszonyság ajándékából. E zeneművek egy füzetbe vannak kötve.

10. *Pártfogók ajándékából*, Negyven napitanulmány a zongorán; Czerny Károlytól. — Emlék Bellinire, rondino Normadalmüből Plachytól. — A gyorsaság iskolája, három füzet; Le goüt moderne, zongorán négy kézre; 60 új előjáték zongorára; rondolettok Czerny Károlytól, Balfe „szerelem kutja“ és Flotow „Alessandro Stradella“ czimü dalművéből. — La prière dans le bois, rondo Burgmüllertől. — Feuilles d' Album, Liszt Ferencztől. — Morceaux favoris, Bellini „a puritanusok“ czimü dalművéből, Cramer Henriktől. — Tableaux caracteristiques, Mayer Lipóttól. — Le jeune pianiste, Burgmüller Ferencztől.

3 dallam zongorán, Voss Károlytól, Schwarcz Imre ajándékából. — Francia négyes Rigolettoból, Fahrbach Fileptől. — Trois fleurs Voss Károlytól, Simonffy Imréné asszony-ság ajándékából együvé kötve.

11. *Zengey János ajándékából*, Album Beethoven, tíz füzetben. — Ötödik hangverseny zongorára Moschelestől. — Első hangverseny zongorán Döhler Tivadartól. — Concerto Symphonie, Litolfi Henriktől, egy kötetben.

12. *Mosonyi Mihály szerzeményei s ajándékai*, Szép Ilonka, regényes magyar dalmű. — Hódolat Kazinczy Ferencz szellemének. — Gyászhangok Széchényi István halálára. — Magyar gyermekvilág, három füzetben. — Pusztai élet, ábránd. — „A szerelem, a szerelem,“ dal. — Magyar zene költemény. — Tanulmányok, négy füzetben. — Ünnepi zene. — Két népdal, átírás. — Három népdal, átírás. — Magyar zene. — Ujévi ajándék, 6 magyar dallam. — Két népdal, átírás. — Három magyar népdal, átírás. — Áldozati induló, Álmos című dalműből, egy kötetben.

13. *Svetits József ajándékából*. Tizenhárom Sonata Hajdn Józseftől, és tizenkét Sonata Mozart Farkastól; egy kötetben.

14. *Komlóssy Lajos ajándékából*. Concordance, időszaki mű zongorára és hegedűre, egyvelegek: Montechi és Capuletti, — Norma, — Belisario (két füzet) — Somnambula, — Linda, — Nabugodonozor, (három füzet), — a száműzött visszatérte (három füzet), — Svéd népdalok, — Ernani (két füzet), — Lukreczia Borgia, — Proféta, — Rigoletto (három füzet), — Jenny Bell (két füzet), — Észak csillaga (két füzet), — Szicíliai vecsernye, — Tannhäuser (két füzet), — La Traviata (két füzet), — A pusztai fiai, — Az összeesküdtek (két füzet), három kötetben (két zongora és egy hegedű kötet).

15. *Kiss Sándor ajándékából*. Aria, Ördög Robertből, női fenhanga zongora kísérettel. — Aria, ugyanazon dalműből. — Souvenir de Pest, Egghard Gyulától, zongorára. — Serenade, Spindler Frigyesről, zongorára. — Anthologie musical, ábránd Il Trovatore dalműből, két füzet. — Lieder ohne Worte, Mendelssohntól, két füzet. — Komlóssy Lajos ajándékából: Palotás, lassu, és friss csárdások. — Egyveleg Wagner Richard Lohengrin dalművéből, zongorán négy kézre; mindezek egy kötetben.

16. *Emmerth Antal zongoratanár ajándékából.* „Czár és ács,” dalmű Lorezingtól zongorára szöveggel

17. *Szotyori Nagy Károly ajándékából.* Templomi karénekes könyv, Erdélyországi reformátusok számára. Templomi karénekes könyv, magyarországi reformátusok számára; két kötet.

18. *Gyűjtemény.* Euterpe, egyveleg Norma dalműből zongorán négy kézre; és „emlék Elssler Fannyra,” két füzet. — Cavatina, Bellini Bianca e Fernando és Somnambula dallamából. — Wiener Tivoli Märsche; — Weanerwald keringők. Fährbach Fileptől. — Huldigung der Freude. — Rondino, Herold, „párviadal” című dalműéből, Schwarcz Imre ajándékából. — La Noce, keringő. — Adélia, lepketáncz, Komlóssy Lajos ajándékából. — Emlék 1861-diki mártius 7-dikére Simonffy Imréné asszonyság ajándékából. Mindezek egy füzetbe kötve.

19. *Engeszer Mátyás szerző ajándékából.* „Evezünk” négyes dal. — Az élet aranykora, négykezü zongora darab; — „Üdvözlő dal” — és „Szerettelek” című négyes dalok — az utóbbi két darab, két két példányban.

20. *Lobmayer János ajándékából.* „Zampa,” dalmű Heroldtól; és „Sevillai Borbély,” dalmű Rossinitől zongorára, két külön kötetben szöveggel.

21. *Rothschneck Károly Vincze ajándékából.* Czerny Károly levelei a zongora tanításról, egy kötetben.

22. *Vasváry Kovács Ferencz szerzeménye és ajándéka.* Irányeszmék a zenetanoda alapvonalához.

23. *Bartalus István ajándékából.* Zenekáté című szerzeménye.

24. *Arczképek és képek.* Liszt Ferencz, — Mayerbeer Jakab, — Mendelssohn Bartholdi-Bódog, — Schumann, — Bach Sebestyén, — Haydn József, — Mozart Farkas, — Van Beethoven Lajos, — Gluck és Händel arczképei, Farkas Ferencz ajándékából. — Boka Károly, — Donizetti Kajetán, — Spohr Lajos, — Marra Mária, — Medori Julia, — Patty Adélia, — Mayerbeer Jakab, — Dreyschock Sándor, — Schubert Ferencz, — Térey Antónia arczképei; — a rajziskola, — a kegyes nővérek, — a kis tanulók, — a szép juhásznők, képei; — a debreczeni színház rajza, Komlóssy Lajos ajándékából.

*A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye
(A Zenede évkönyve)*

ból. — Lonovics Hollósy Kornélia, Bignió Lajos, Erkel Ferencz, Reményi Ede, Bartalus István, Mosonyi Mihály, Gáspár Ignác arczképei emlékül, nevezettek ajándékából. — Lind Jenny, Tadolini Eugenia, Liszt Ferencz arczképei, Komlóssy Karolina ajándékából. — Pártfogó gróf Dégenfeld Imre arczképe Simonffy Sámuel ajándékából. — Kéler Béla arczképe, Kiss Sándor ajándékából. — Simonffy Kálmán arczképe, Pokora József ajándékából. Lavotta János régi, de megrongált arczképe. — A zenede 186²/₃-dik évi leánynövendékeinek arczképei, hat photographia. Összesen 45 kép, egynek kivételével, mind aranyos rámban.

25. *Komlóssy Lajos és Karolina ajándékából.* „Le guitarero“ Halevytől; — Haronyaszó és kaldal „Faust,“ dalmüből, énekre zongorával; — Flotow „Matrózok“ című vigdalmüve zongorára. — két kötet.

26. „Emlék 1861-diki mártius 7-kére — Nyitány „Adélia“ dalmüből, zongorára négy kézre; — „Négy eredeti magyar dal,“ — „Szótlan dal“ — „Esti dal“ és három orosz dal, Kiss Sándor, a casino társulat, Kutasy Imre és Markos Péter ajándékából.

b., A zenede részére vásárolt hangjegyek s könyvek.

1. L' Art du Violon, par P. Baillot.
2. Hegedü iskola, Spohr Lajostól.
3. Un ballo di Maschera, dalmü Verdi Józseftől zongorára.
4. Énekiskola, Weisz Lőrincztől.
5. A zeneköltészet alapelvei, magyaritá Komlóssy Lajos zenedeigazgató.
6. Mélyhegedüiskola, Brunitól.
7. Gordoniskola, Hindle Jánostól.
8. Három ének, nőhangokra Mendelssohntól.
9. Euterpe: három egyveleg Persiani „il fantasma“ című dalmüvéből zongorára egy kötetben.
10. Quartett, Volkmann Roberttől, zongorán négy kézre alkalmazva.

11. Second grand quintetto, ou sextetto, par Josef Mayse-
der, 51-dik mű.
12. Két kettősdal, Wusching Konrádtól.
13. Rákóczy Induló, zongorára 6 kézre.
14. Regedal, Ábrányi Korneltől, zongorára.
15. Egyvelgek: La Juive, „Der Tannhäuser“ és „Marco
Spada“ dalművekből, zongorán négy kézre, Orámer Henriktől.
16. Képes naptár 1864-re.
17. Grundsätze der Musikalischen Composition, von Simon
Sechter, első kötet.
18. Materialien und Wegweiser, von Knorr, kezdő zongora-
tanulók számára.
19. Három darab könyvfedél, a zenede hangjegyei beil-
lesztésére, hogy a gyakorlatok közben el ne rongyoljanak.
20. A zenede anyakönyve, egy kötetben.
21. A zenede alapszabályai, utasításai, és az első igazgatói
jelentés egy kötetben.
22. Zenedei osztályozás, kemény zöld fedélben.
23. Phantasia van Beethoven Lajostól 2 zongorára 8 kézre,
négyes kardal kísérettel, az első könyomat, az utolsó írott hang-
jegy.
24. „Bálint halála,“ — a thulei király dala,“ — Margit
dala a rokka mellett“ Faust dalműből, és kettős dal „Álarczos-
bál“ dalműből zongora kísérettel.
25. „Leteszem a lantot“ ének hangra zongorával. — „Az
égő szerelem hármasszine,“ zongorára négy kézre Mosonyi Mi-
hálytól.
26. „Adieux a' l' Alhambra“ Monasteriótól, nagy zenekar
és zongora kísérettel hegedűre.
27. „Quintetto de cosi fan tutti“ de Mozart és „La jeune
religieuse“ par Gounod hegedűre, gordonkára, harmonium és
zongora kísérettel.
28. „Trois Moreeaux“ pour Harmonium par Louis Engel,
„Nyitány gyűjtemény“ Lickltől, „Don Juan“ és „Zauberflöte“
dalművekből, „Notturmo“ Batkatól és „Elegie“ Ernsttől Phys-
harmonika és zongorára, összesen 7 füzet.

*A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye
(A Zenede évkönyve)*

29. Induló és kardal „Tannhäuser“ dalműből két zongorára 8 kézre.

30. Három pénztári könyv.

c., Butorok, hangszerek, házieszközök és felszerelések.

1. Fali óra, üveges tokban kulccsal, egészen felhuzva egy hétig jár.

2. Két darab egy öl hosszú, sárgára festett fenyő asztal záros fiókkal.

3. Egy darab hasonló rövidebb asztal záros fiókkal.

4. Tizenkét darab, egy öl hosszú falraszegezett, bronz és vas ruhaakasztókkal felszerelt sárga fogas.

5. Huszonnégy darab, sárga fénymázos karosszék, és tiz darab, sárgára festett egy öl hosszú karos lóca.

6. Tiz darab sárgára festett egy öl hosszú lóca, kar nélkül.

7. Két darab, hatemeletes sárgára festett könyv pólcz.

8. Két darab, nagy, sárgára festett záros szekrény, alól két fiókkal és négy darab közpólcz deszkával, az igazgatói szobában és a zongorateremben.

9. Egy harmadik, nagy, sárgára festett záros szekrény, egy darab közdeszkával és alól két fiókkal a hegedüsteremben.

10. Tiz darab öntött rézgyertyatartó hamvvevő nélkül.

11. Hat darab hordó alaku metszett ivó pohár.

12. Három darab fekete fénymázos táca.

13. Három darab vizes bádogganna, D. Z. betűkkel, három darab sárgára festett kétemeletes állványon.

14. Nyolcz darab öntöttvas köpláda.

15. Négy darab tűzifa tartó, barnára festett, négyszegletes fedeles kosár.

16. Két darab menyezetről lefüggő két karu lámpa, és

17. Két darab, az igazgatói és hegedűszobában menyezetről lefüggő egy karu és egy darab falon függő lámpa a följárás megvilágítására, mécsekkal, üvegsővekkal, és golyókkal ellátva.

18. Egy darab falon függő lámpa, mécs és üvegsővel golyó nélkül, a kapu alja megvilágítására.

19. Egy darab üveges tölgyfa ráma a kapu alatt, utmutatásul a zenedét látogatók részére.

V. Leltár.

a) Hangszerek, hangjegyek, könyvek, képek, arczképek melyeket pártfogók ajándékoztak, és pedig:

1. *Reményi Ede*, egy hegedűt, záros fekete tokban, ezüst tekeretű vonóval.

2. *Zengey János*, egy hegedűt vonóستul.

3. *Komlóssy Lajos*, egy hegedűt vonóستul.

4. *Komlóssy Imre*, egy mélyhegedűt vonóستul.

} tok nélkül.

5. *Szab. kir. Debreczen város*, négy darab fénymázos hangjegytartót; és egy darab négy oldalú, vonóhangszer négyeseknél használandó hangjegytartót.

6. *Kiss Sándor*, egy zongorát, Graf Konrád készítménye.

7. *Komlóssy Lajos*, vonóhangszernégyesekre, ötösökre, és hatosokra alkalmazott következő dalműveket:

Az ezred leánya, ötös. — Anna Bolena, ötös. — Alessandro Stradella, hatos. — Lucretia Borgia, ötös. — A vesztaszűz, ötös. Don Pasquale, ötös. Marino Falliero, ötös. — Crociato in Egitto, ötös. Il Pirata, hatos. — A hugonották, négyes. — Dinorah, négyes. — Beatrice di Tenda, ötös. — Gemma di Vergi, ötös. — Ernani, ötös. — Hunyady László ötös. — Czigánynő, ötös. — Rohan Mária, ötös. — A négy Haymon fiu, négyes. — Padilla Mária, ötös. — Macbeth, Dom Sebastian, Torquato Tasso, Márta, és Norma ötösök egy kötetben. — Egyvelgek: Belizár, Il Trovatore, Ezredleánya, I Masnadieri, Il Pirata, Giovanna, d' Arco, Attila, I Lombardi dalművekből, ötösök, együvé kötve. — Több keringő Strausz Jánostól, négyes. — Gordonka iskola, Kummertől. — Zenemulatság hegedűvel és zongorával Czerny Józseftől, kettős. — Nehányszó a zenekar és a katonai zenhangszerek hatályos alkalmazásáról, Schlotthauer Ferdinándtól, nyomtatvány, két táblás kimutatással, tokban. — Egyvelgek: Észak csillaga, Lucretia Borgia, és Jenny Bell dalművekből, ötösök, egybekötve. — Három egyveleg, Il Fantasma dalműből, hatos, vonóhangszerekre. — Négyesek két hegedű, brács, és gordonkára, Fra Diavolo, Anna Bolena, Linda di Chamounix dalművekből, öt füzet Blumenthal Józseftől; könnyű négyesek Jansa Lipóttól, három füzet; magyar nemzeti táncz Lócz Jancsitól, négyes; és nyitány Zampa dalműből hegedűre

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

ADALÉK, AZ INTÉZMÉNY 75. JUBILEUMA ALKALMÁBÓL KÉSZÜLT KIADVÁNYBÓL

A „DEBRECENI ZENEDE“ ELNÖKEI ÉS A ZENEISKOLA IGAZGATÓI.

ELNÖKÖK:

Alapító és első elnök:	Farkas Ferenc	1862—1864.
	Csanak József	1864—1869.
	Márton Lajos	1869—1886.
	Sesztina Lajos	1886—1902.
	Puky Gyula	1902—1903.
	Dr. Újfalussy József	1904—1913.

IGAZGATÓK:

Komlóssy Lajos	1862—1882.
Simonffy Emil	1882—1919.
P. Nagy Zoltán	1919—1932.
Dr. Baranyi János	1933—

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

ORSZAGOS SZAKFELÜGYELŐ:

Kazacsay Tibor zeneszerző, zongoraművész.

A ZENEISKOLAI FELÜGYELŐBIZOTTSÁG TAGJAI:

Elnök : Dr. Kölcsey Sándor polgármester.
Alelnök : Dr. Balogh Sándor kultúratanácsnok.
Előadó és jegyző : Dr. Baranyi János zeneiskolai igazgató.
A tanári kar kiküldöttje : Galánffy Lajos.

TAGJAI:

Nagybákai-Sesztina Jenő Dr. Neuber Ede
 Dr. Sz. Kun Béla Uray Sándor
 Dr. Nyíry Ernő

TANARI TESTÜLET.

Igazgató :

Dr. Baranyi János, az Országos Zeneművészeti Főiskolát végzett. zenetanár, a berlini Königl. Hochschulen Dohnányi mesteriskolájában végbizonyítványt nyert zongoraművész. Ügyvezető igazgatója Zenekedvelők Körének, elnöke az Ady-Társaság zenei szakosztályának, igazgatósági tagja az Országos Zenepedagógiai Társaságnak. Tanító a zongora főtanszakon. Szolgálati éve: 4.

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

Rendes tanárok :

1. *Búza Gábor*, áll. kép. okl. zenetanár. Tanított a hegedű főtanszakon heti 21 órán. Szolgálati éveinek száma: 10.

2. *Dr. Darkó Jenőné Simonffy Irén*, áll. kép. okl. zenetanár, választmányi tagja a Zenekedvelők Körének. Tanított a zongora főtanszakon heti 21 órán. Szolgálati éveinek száma: 20

3. *Erdész Mihály*, Országos Zeneművészeti Főiskolai végbizonyítványos gordonkatanár. Tanított a gordonka főtanszakon és kamarazenét heti 21 órán. Szolgálati éveinek száma: 10.

4. *Galánffy Lajos*, áll. kép. okl. zenetanár, tanárképviselő a felügyelőbizottságban. Tanított a zongora főtanszakon heti 21 órán. Szolgálati éveinek száma: 7.

5. *Dr. Hoffer Andrásné Csernátony Irén*, áll. kép. okl. zenetanár. Választmányi tagja a Zenekedvelők Körének. Tanított a zongora főtanszakon heti 21 órán. Szolgálati éveinek száma: 15.

6. *G. Hoór Tempis Erzsébet*, áll. kép. okl. énekművésznő, áll. kép. okleveles énektanár. Választmányi tagja a Zenekedvelők Körének. Tanított az ének főtanszakon és korrepetált heti 21 órán. Szolgálati éveinek száma : 13.

7. *Höchtl Margit*, áll. kép. okleveles zeneművész. Választmányi tagja a Zenekedvelők Körének. Tanított a zongora főtanszakon heti 21 órán. Szolgálati éveinek száma: 13.

8. *Lukács Jenőné* áll. kép. okl. zenetanár. Tanított a zongora főtanszakon heti 21 órán. Szolgálati éveinek száma: 13.

9. *Szabó Emil*, Országos Zeneművészeti Főiskolai zeneszerzési végbizonyítványt nyert tanár. Titkára a Zenekedvelők Körének, alelnöke az Ady-Társaság zenei szakosztályának. Tanította a zeneszerzés főtanszakot, az elméletet, összhangzattant, formatant, vezette az intézet zenekarát, énekkarát és a zenei szemináriumot heti 21 órán. Szolgálati éveinek száma: 12.

10. *Zempléni Kornélné Csanak Mária*, áll. kép. okl. zenetanár, tanított a hegedű főtanszakon heti 21 órán. Szolgálati éveinek száma: 10.

Óraadó tanárok :

11. *Elefánthy Mária*, okl. polgári iskolai tanár, okl. középiskolai énektanítónő. Tanította az elméletet, diktálást, szolfézszt, Dalcroze ritmikus tornát, vezette a zenei előkészítőt (óvoda) és a gyermekénekkart heti 21 órán. Szolgálati éveinek száma: 15.

12. *Dr. Simkó Gyula*, ny. főreáliskolai tanár, a zeneesztétikát és zenetörténetet a berlini egyetemen hallgatta. Tanította a zenetörténetet és zeneesztétikát heti 6 órán. Szolgálati éveinek száma: 12.

13. *Huszár András*, katonazenész. Tanította a fuvolát heti 2 órán. Szolgálati éveinek száma: 2.

14. *Papp Tibor*, katonazenész. Tanította az oboát heti 2 órán. Szolgálati éveinek száma: 2.

15. *Takács András*, katonazenész. Tanította a trombitát, kürtöt és harsonát heti 4 órán. Szolgálati éveinek száma: 2.

16. *N. Surányi Pál*, ny. katonazenész. Tanította a klarinétot heti 4 órán. Szolgálati éveinek száma: 2.

17. *Új András*, katonazenész. Tanította a nagybőgőt heti 2 órán. Szolgálati éveinek száma: 2.

Irodavezető és pénztárnok :

Galaczy Jolán, pénztárosa a Zenekedvelők Körének. Szolgálati éveinek száma: 20.

Könyvtáros : Szabó Emil.

Altisztek :

Intézeti eljáró : Magyar György. Szolgálati éveinek száma: 8.

Ideiglenes szolgáló : Balogh Sándor. Szolgálati éveinek száma: 11.

Ideiglenes takarítónő : Özv. Szentesi Sándorné. Szolgálati éveinek száma: 8.

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

**A ZENEISKOLA RENDES TANÁRAINAK NÉVSOR
AZ ALAPÍTÁSTÓL KEZDVE.**

talános képezde :

Sz. Nagy Károly

1864—1897.

FŐTANSZAKOK:

ngora-főtan szak :

Emmerth Antal

1862—1892.

Sz. Nagy Károly

1864—1897.

Hitesí Lajos

1890—1905.

Pavelko Jolán

1895—1902.

Brück Gyula

1897—1918.

W. Domaniczky Mária

1898—1910.

Laub István

1902—1903.

Füredi Samuné

1903—1922.

Steinacker Viola

1903—1911.

W. Hammerstedt János

1911—1925.

W. Flammerstedt János
vitéz Bessenvei Lajosné

Fábry Irma okl. tanár

1911—1935.

Füredi Sándorné okl. tanár

1912—1922.

P. Nagy Zoltán okl. tanár

1914—1932.

Fürediné Halácsy Margit okl.
tanár

1914—1933.

Dr. Darkóné Simonffy Irén okl.
tanár

1917—

Dr. Hofferne Csernátorny Irén
okl. tanár

1920—

Höchtl Margit okl. művész

1923—

Lukács Jenőné okl. tanár

1924—

Kemény Viktória okl. tanár

1926—1929.

Galánffy Lajos okl. tanár

1931—

Hegedű-főtanszak :

Cohn Adolf	1862—1870.
Hitesi Lajos	1870—1876. és 1882—
Ridley Kohne	1871—1876.
Medgyesi Nándor	1876—1882.
Füredi József	1892—1912.
Füredi Henrik	1904—1909.
Füredi Sándor okl. heg. művész	1912—1921.
Weszprémy Andor okl. tanár	1914—1918.
Z. Csanak Mária okl. tanár	1917—
Búza Gábor okl. tanár	1927—

Magánének-főtanszak :

Gáspár Ignác	1862—1866.
Pozorszky Ágoston	1866—1871.
Ridleyné Mazell Emilia	1871—1882.
Hitesi Lajos	1871—1890.
Zivuska Ferencné	1890—1908.
Szőnyey Ilona	1908—1920.
Bán Erzsébet okl. tanár	1923—1924.
G. Hoor Tempis Erzsébet okl. tanár és okl. énekművész	1924—

Gordonka-főtanszak :

Köck N. János	1875—1876.
Füredi Samu	1899—1921.
Erdész Mihály	1927—

*Zeneelmélet, összhangzattan, alaktan, zene-
szerzés :*

Brück Gyula	1897—1918.
Szabó Emil	1926—

Fúvós-hangszerek :

Hora Károly	1888—1889.
Frenzl Rudolf	1888—1889.
Ehrlich József	1899—1902.

Hegedű-főtanszak :

Cohn Adolf	1862—1870.
Hitesi Lajos	1870—1876. és 1882—
Ridley Kohne	1871—1876.
Medgyesi Nándor	1876—1882.
Füredi József	1892—1912.
Füredi Henrik	1904—1909.
Füredi Sándor okl. heg. művész	1912—1921.
Weszprémy Andor okl. tanár	1914—1918.
Z. Csanak Mária okl. tanár	1917—
Búza Gábor okl. tanár	1927—

Magánének-főtanszak :

Gáspár Ignác	1862—1866.
Pozorszky Ágoston	1866—1871.
Ridleyné Mazell Emilia	1871—1882.
Hitesi Lajos	1871—1890.
Zivuska Ferencné	1890—1908.
Szőnyey Ilona	1908—1920.
Bán Erzsébet okl. tanár	1923—1924.
G. Hoor Tempis Erzsébet okl. tanár és okl. énekművész	1924—

Gordonka-főtanszak :

Köck N. János	1875—1876.
Füredi Samu	1899—1921.
Erdész Mihály	1927—

*Zeneelmélet, összhangzattan, alaktan, zene-
szerzés :*

Brück Gyula	1897—1918.
Szabó Emil	1926—

Fúvós-hangszerek :

Hora Károly	1888—1889.
Frenzl Rudolf	1888—1889.
Ehrlich József	1899—1902.

Zenetörténet :

Drumár János	1900—1910.
--------------	------------

Gyermekekékkar :

Husz Lajos	1909—1910.
Szőnyey Ilona	1910—

Vegyesénekkar :

Hitesi Lajos	1886—1887. és 1894—1895.
Brück Gyula	1897—1898.
Husz Lajos	1904—1910.
W. Hammerstedt János	1911—
Szabó Emil	1934—

Kamarazene :

Hitesi Lajos	1898—1899.
Füredi József	1902—1912.
Erdész Mihály	1927—

Vonós-zenekar :

Füredi József	1903—1907. és 1909—1912.
---------------	--------------------------

Zenekar :

Hitesi Lajos	1886—1887. és 1894—1895.
Schiller János	1904—1906. és 1909—1910.
Füredi József	1905—1907. és 1909—1911.
Irmay Béla	1908—1909.
W. Hammerstedt János	1911.
Forray István	1925—1935.
Szabó Emil	1935—

Szavalat :

Balogh Zsigmondné	1894—1917.
-------------------	------------

ÓRAADÓ TANÁROK NÉVSORA :

Zongora-főtanszak :

Cs, Mező Mária	1915—1932.
Harsányi Jolán	1919—1921.
Tömösváry Erzsébet	1920—1921.
Somogyi Etelka	1923—1933.
T. Tüdős Kata	1923—1932.
Balczer Györgyné	1924—1932.
Nagy Viola	1926—1932.
Dr. Rényi Andorné	1927—1930.
Dr. Hahn Aladárné okl. tanár	1929—1932.
Horváth Magda okl. tanár	1929—1932.

Hegedű-főtanszak :

Piribauer Ferenc	1911—1914.
Jakucs István	1918—1919.
Nádasdi József	1918—1925.
Füredi Irén okl. hegedűtanár	1919—1921.
Páricsy Pál	1920—1928.
Szűcs Gergely okl. hegedűtanár	1923—1930.
Erdészné Csapó Margit oklev. hegedűtanár	1924—1932.

Magyarzene-tanszak :

Dr. Szilágyi Imre	1918—1920.
-------------------	------------

Magánének-főtanszak :

Dr. Popini Albertné	1920—1924.
K. Voith Ilonka	1928—1929.

Gordonka-főtanszak :

Dr. Müller Ottó	1920—1926.
Dorogi Árpád	1926—1927.

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

<i>Zeneelmélet és díktálás :</i>		
Husz Lajos		1915—1920.
Dömsödy Emma		1917—1920.
Győre Izabella		1917—1920.
Elefánthy Mária		1923—
Sztára Sándor		1924—1925.
<i>Cimbalom-főtanszak :</i>		
Nagy József		1920—1922.
Almássy Lenke okl. tanár		1930—1932.
<i>Zenetörténet, esztétika :</i>		
Drumár János		1900—1918.
Dr. Simkó Gyula		1925—
<i>Korrepetálás, karének :</i>		
Forray István		1925—1935.
<i>Szavalat :</i>		
Dr. Laczkó József		1930—1932.
<i>Fa- és rézfúvó-hangszerek :</i>		
Kolwentz Rezső		1923—1925.
Behabetz Miklós		1925—1934.
Bibl Károly		1925—1927.
Siroki Gyula		1925—1927.
Milosch Márton		1927—1934.
Rödl Péter		1927—1933.
Weissemburger György		1927—1933.
Somlai Ádám		1933—1935.
Zinner József		1933—1935.
Huszár Gyula		1935—
Papp Tibor		1935—
Takáts András		1935—
N. Surányi Pál		1935—
<i>Gordon-tanszak :</i>		
Ehrlich József		1899—1900.
Éberhardt		1900—1901.
Új András		1935—

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

A ZENEISKOLA TANÁRI KARA AZ INTÉZET FENNÁLLÁSÁNAK 75-İK ÉVÉBEN.

I. sor (balról jobbra) : Szabó Emil, Búza Gábor, G. Hoor-Tempis Erzsébet, Elefánthy Mária, Höchtl Margit, Erdész Mihály, Z. Csanak Mária.
 II. sor : Lukács Jenőné, Galánffy Lajos, dr. Hoffer Andrásné, dr. Baranyi János igazgató, dr. Darkó Jenőné, dr. Simkó Gyula, N. Surányi Pál.
 III. sor : Takács András, Papp Tibor, Huszár Gyula.

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium könyvtárának különgyűjteménye

A könyvtár állománya védett

AZ ÚJABB KOR, VÁLOGATÁS

A debreceni Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakiskola
 (Fény. Szöv., Debrecen felvételei)

Fotó, a Zenede épületéről az 1950-es évekből

A Hajdúsági Zenei hét elé

A Tiszántúlnak Debrecen volt több évszázados művelődési központja. Kollégiuma révén szerves kapcsolata volt a magyar énekes zene alakulásával és gyakorlatával Maróthy György „Collegium Musicum” terve, a kótából való éneklés, a többszólamú éneklés bevezetésével irányuló kezdeményező lépései, majd a későbbi időkben Szotyori Nagy munkássága, s maga a kollégiumi Kántus mind mind hosszú időkre szóló hagyományt őriznek a kollégiumi éneklés területén. A kollégiumok kóruskultúrája pedig – írja Szabolcsi – a 18. században a magyar énekes zenét, sőt magát a magyar zenekultúrát képviselte, a debreceni kollégium énekléseinek tiszántúli részét. Ha ez a hatás a 19. században már visszaesett, csak azért történt, így, mert a magyar kórusirodalom – az egyébként virágzó iskolai kóruskultúrának korlátai és a hangszeres zenétől való elzárkózása miatt – „a döntő percben kiejtette kezéből a vezéri polcát.”

A debreceni zenede most 95 éves*. A 19. század szülötte. Jómaga keveset kapott a kollégiumi zenélés jelentette tradícióból. Ha kapott is, inkább csak emlékekben. Ezek az emlékek tényezőként, összetevőként nem alakították a zenede célkitűzéseit, törekvéseit. Kölcsönhatása Debrecen felé kisebb, más irányú és általánosabb jellegű lett. A város tiszántúli vezető szerepe nagyon elhalványult. Változás elég későn következett be, jóval a századforduló után — ha nem is Kodály megjelenésével egy időben, de röviddel hazai elismerése után. A zenede — és vele a város — Kodály zenéje felé a kezdő lépéseket aránylag korán megtette, országos viszonylatban — különösen a vidéket illetően — az elsők között. 1925-ben a Mester már előadást tartott Debrecenben az Eötvös Kollégisták Egyesülete vándorgyűlésén, Régi magyar táncok címmel, több debreceni szereplő, többek között Jakucs István közreműködésével.

Nehéz eldönteni a 20-as és 30-as évek debreceni vonatkozású és végső fokon a debreceni zenei életre is ható, haladó szellemű megmozdulások jelentőségét. Egy biztos: a zenede (ebben az időben már Városi Zeneiskola) a város zenészei és zenetanárai, az Ady társaság, mind sokat tettek Debrecenben az alakuló új magyar zene érvényesüléséért, hogy lapozgatunk az írásos” emlékek között, s a régi műsorok az egykorú lapszemlék megjegyzéseit olvashatjuk — az 1934-es dátumhoz vissza-visszatérünk. Ez év március 21-én hangzott el Debrecenben a Pünkösdlő (vezényelt Horváth Károly), s június 8-9-10-én került sor a Hány János szabadtéri előadására, a Kollégium udvarán.

Pontos dátum ebben az évben április 15-e. a debreceni Ady társaság Kodály estje az Arany Bikában A műsorban a következő Kodály művek szerepeltek: Tantum-ergo-k, Táncnóta, A süket sógor (Zeneiskola kórusa Elefánthy Mária) Három Kodály dal (Hoór Tempis Erzsébet), Pünkösdb (Dóczi Leánygimnázium – Horváth Károly) Lengyel László-Játék (Kollégiumi Fiúpolgári – Csősz László) Kodály Zongoraművek (Bárany János), Mátrai képek (Zeneiskolai vegyeskar – Szabó Emil)

Tudunk arról is, hogy a megelőző egy-két évben már hangzott el Kodály gyermekkari mű Debrecenben, így a Villő 1929-ben. Mégis az igazi fordulót ez az esztendő jelentette. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy Kodály előadást is tartott áprilisban az Ady-társaságban Népzene és műzene címmel. A hatás nem is maradt el: a városban mozgalom indult annak érdekében, hogy Debrecen Kodályt díszpolgárává avassa, a Kodály-est utáni lapbeszámolók pedig szinte egyhangúlag azzal végződtek, hogy a Kodály-estet meg kell ismételni, egy „Debreceni Hét” keretében. Mindkettő elmaradt az akkori vezetők közönye miatt. A Zeneiskola igazgatója és tanárai által javasolt Kodály-estnek és Háy előadásnak megmaradt a hatása. Alig múlt el év ettől kezdve, hogy valamilyen formában ne igyekeztek volna ráébreszteni a debreceni, közönséget Kodály megbecsülésére és az új magyar zene megteremtésére. / 1935-ben „Éneklő Ifjúság” hangversenyt rendeztek Debrecenben*. A vidék is megszólalt: ez évben a H.-nánási Dalárda Maklár Lajos vezényletével Jézus és a kőfarokokat énekelte (Nyíregyháza, Kerületi Dalosverseny) Meg nem értéssel ők is találkoztak bőven: „Mit akar Kodály ezzel a jazzal!?” – kérdezte egy dzsenti az előadás után.

1937. május 23-án Debrecenben, a Csokonai Színházban elhangzik a Székely fonó első vidéki előadása. A bevezetőt Tóth Aladár mondta s a helyi erőkon kívül közreműködött Basilides Mária is.

Önálló kezdeményezések is születtek. A Zeneiskola tanáraiból alakult „Debreceni Trió” (Galánffy Lajos – Búza Gábor — Erdész Mihály) a Galántai táncokat adta elő. Az átíratot a mester engedélyezte, és az engedélyezést a partitúra első lapjára sajátkezűleg rájegyezte.

A Dóczi Leánygimnázium 100 éves jubileumát 1938-ban a Pünkösdlővel ünnepli. 1939 tavaszán bemutatják a Psalmus Hungaricust a debreceni Nagytemplomban, a Kollégium 400 éves jubileuma alkalmából. Eredetileg 1938. őszére tervezték, de különböző nehézségek miatt elmaradt. Az 1938. évi főpróbát maga Kodály vezényelte. 1943 tavaszán a debreceni

középiskolások 908 tanulója együttes, nagy ünnepségen emlékezett meg a 60 éves Kodály Zoltánról, és közösen énekelte a magyarokhoz című kánont.

A felszabadulás után 1950 júniusában Kodály ismét személyesen Debrecenbe látogat a Székelyfonó szabadtéri előadására.

1955 december 15-én Kodály meglátogatja a Debreceni Zeneművészeti Szakiskolát, és személyesen megjelenik a 73. születésnapja előestéjén tiszteletére rendezett hangversenyen. A Zeneművészeti Szakiskola és a Kossuth Lajos Tudományegyetem énekkara a Budavári Te Deumot adja elő, a Debreceni MAV Szimfonikus Zenekarral, Vaszy Viktor vezérigérségével.

1956 januárjában Ménes János Debrecen tanácselnöke elnyerte Kodály Zoltán beleegyezését ahhoz, hogy a Zeneművészeti Szak-iskolát róla nevezzék el. Az iskola a népművelési miniszter rendelete alapján Kodály Zoltán beleegyezésével a „Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakiskola” elnevezést vette fel. A Zeneművészeti Szakiskola a legutóbbi években nőtt ki a volt városi zeneiskolából. A névadási ünnepség Kodály neve jelenti az iskola célkitűzéseit, a népi zene és a népi zenéből fakadó újmagyar zene érvényesülésének elősegítését. Azt is jelenti, hogy az 1934 évi kezdeményezések eredményei most kezdenek megvalósulni.

Az iskola névadási ünnepét összekapcsoltuk a Hajdúság zenei ünnepeivel. Megvalósult hát az 1934-ben javasolt Debreceni Hét, csak egy kissé szélesebb körben. Igaz, ez még csak. Jelzés abba az irányba, hogy a százados debreceni tradíciók új formában, új életre keljenek.

Hajdúszoboszló, Hajdúnánás, Berettyóújfalu zenei ünnepeinek részvevői együtt ünnepelnek Debrecennel. Kezdő, keresgélő lépések ezek: elvezethetnek talán nem is hosszú idő múltán a vidéki zenei élet, a vidéki kórusélet újbóli felvirágzásához.

GULYÁS GYÖRGY Hajdú-Bihari Napló, 1957. június (2. évfolyam, 127-151. szám) 1957-06-23 / 14

KODÁLY ZOLTÁN AVATÓBESZÉDE 1957. JÚNIUS 23-ÁN A DEBRECENI ZENEMŰVÉSZETI SZAKISKOLA NÉVADÓ ÜNNEPÉLYÉN

„Tisztelt Ünneplő közönség! Kedves növendékek!

Nem sok hozzátennivalóm van az elhangzottakhoz, különösen ahhoz a káprázatos perspektívához, amit Ménes elvtárs beszéde feltárt előttünk-és ami nekem régóta álmom volt, de már nem fogom megérni, hogy teljesedjen.

Nyugodtan halok meg abban a tudatban, hogy elindult legalább arra az útra, ahol teljesedhet.

Én a névadás ellen tiltakoztam annak idején, mert én már akkor ellensége voltam a személyi kultusznak, mikor az még hivatalosan még nem volt megbélyegezve.

Tíz éve már, hogy elhárítottam a vidéki város zeneiskolájának kérését, hogy nevem ráírják.

Megmondom, hogy mi törte meg az ellenállásomat itten annak ellenére, hogy hiába indítványoztam, hogy az iskolát Maróthiról nevezzék el, arról a Ménes elvtárs által említett debreceni professzorról, akiről még ma sem tudnak sokan valami sokat.

Ő volt az első magyar szolfézsönyv szerzője. A 18 század közepén már, tudta azt, ami annyiszor feledésbe merült azóta, hogy egészséges zenei műveltség csak ének alapján lehetséges. Megvan most is az ő kis füzetje – biztosan az itteni könyvtárban is- a mi a maga korához képes egy valóságos szolfézsönyv, vagyis kottaolvasásra tanító.

Tehát ezért egyeztem bele utóvégre, hogy nevemről nevezzék el ezt az iskolát, mert látszott valami biztosítéka, hogy az egészséges zenekultúrára való nevelés itten jó otthonra talál, hivatott kezekre van bízva.

Most nem fejtegetem hosszasan, hogy mi a szolfézs, csak röviden említem meg. A felületesen tájékoztatottak előtt sokszor úgy rémlik, hogy azonos a szolmizálással: aki szolmizál az szolfézszt tanul. Nem! A szolfézs ennél sokkal több. A szolmizálás hangok magasságának megkeresése, az még csak egyik kis eleme, ott a nagyobb eleme: a ritmus, a ritmusban való biztos tájékozódás. És ott a betetőzés. A zenei nyelvtannak, grammatikának, syntaxisnak teljes uralma: arra tanít a szolfézs!

Amire nem taníthat a hangszeretanár, mert arra nincs is és igen gyakran hozzáértése sem. E nélkül a zenetanulás a hangszeretanulás semmivel nem több, mint ami száz és kétszáz év előtt szokásban volt nálunk, hogy az előkelő s gazdagabb családok összeálltak, vagy ha volt elég pénzük a maguk birtokára hozattak egy külföldi „zenemestert” Musiklehrer-t.

Ez Musiklehrer típus tovább élt. És én előttem Musiklehrer mind az a zenetanár, aki nem törődik növendékeinek a szolfézs értelmében előbb említett teljes kifejlesztésével. Nem több mint Musiklehrervolt- még ha mindjárt zenei főiskolai tanár véletlenül- akár a Bertini etűdig jutott el, akár a Chopin etűdöket játssza- ha hiányzik belőle a szolfézs által tudatossá fejlesztett zeneértés.

Igaz, hogy én egész életemben ezt prédikáltam, de az utolsó évtizedek zavaros és viharos idejében semmi komoly eredményt nem lehetett elérni, sem a budapesti főiskolán, sem más iskolában,

A felszabadulás után, az első lendületben – amikor bőkezűbben bántak ezzel a területével is a kultúrának- elindult valami, és a békés-tarhosi iskolában először kezdett megvalósulni olyan formában amint az kívánatos, hogy valamennyi iskolában legyen.

A Ménes elvtárs által előbb említett megtorpanás elsöpörte a tarhosi iskolát. Egyszerűen megszüntették.

De van remény, hogy tarhosi szellem nem veszett ki és éppen most ide Debrecenbe átlántálva – folytathatja azt, ami ott megszakadt.

És példát adhat ezáltal a többi iskolának, hogy azok mindinkább a természetes zenealapra, az éneklésre helyezkedve valóra váltsák ezt a nagy perspektívát, amit előbb igen szépen és behatóan körvonalazott Ménes elvtárs.

Hát ezt kívánom én!

És ha nevem valami bélyeget jelent, akkor jelentse azt, hogy itt nem Musiklehrer – stílusban nem zongoragépeket akarnak nevelni, hanem a zenét gyökeréből értő, érző zenészeket és zeneértőket. Mert végre az igazi zeneértő n csak annyiban különbözik a szakzenésztől, hogy nem abból él. de teljes joga és kötelessége ugyanúgy érteni a zenéhez, mint a szakzenésznek

Ma még szegénységi bizonyítvány az, hogy ezt az egyedül helyes és egyedül természetes útját a zenei nevelésnek egy névvel kell lebélyegezni. A kívánatos az, hogy minden a legutolsó, legkisebb zenetanárig ebben a meggyőződésben éljen, és ebben a koncepcióban dolgozzon.

Én azt mondtam, akkor fogom levenni nevem az iskoláról, hogyha bizonyos évek alatt elveszti az elsőségét. Ez az elsőség nem lehetetlen. Tarhos már győzött egyszer szakiskolák között ezen a téren, tehát éppúgy megvan a lehetősége, hogy Debrecen győzzön. De inkább kívánom, hogy annyira váljék közmeggyőződéssé a zenetanárok és zeneművelők közt, hogy így kell zenélni és így kell zenét tanítani, hogy rám ne is legyen szükség, felejtsek el a nevemmel együtt azt is, hogy itt mi volt, hanem oly magától értetődő legyen ez mint a lélegzés és a levegő.

Ezt kívánom a jövőre!”

Kodály Zoltán a debreceni zeneművészeti szakiskola névadásán 1957.június 23. Kodály Zoltán mögött Pongrácz Zoltán, Gulyás György és mások (A fotó, az iskola tulajdona)

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakiskolából indult útjára a Bartók Kórusverseny, az elő zeneiskolai zenetanítói képzés, a Kodály Kórus, az első vidéki felsőoktatási zeneművészeti képzés.

160 év távlatából felvillantva, az intézmény gazdag, gyakran úttörő és mindig magas fokú szakmaiságról tanúskodó tevékenységének néhány mozzanatát – tiszteletadás az elődöknek – célozza a fenti írás, megemlékezés.

A LEGÚJABB KORI TÖRTÉNÉSEK, EGY MÁSIK MUNKA TÁRGYA LESZ

*A felújított Zenepalota, a Debreceni Zenede = Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium,
Zeneiskola –AMI (2021)*

(Fotó: civishir.hu)

(fotó: civishir.hu)

Kapcsolódó írások:

https://www.parlando.hu/2017/2017-5/Stebel_Ildiko.pdf

http://www.parlando.hu/Stebel_Ildiko.html

https://www.parlando.hu/2019/2019-2/Stebel_Ildiko.pdf

https://www.parlando.hu/2018/2018-3/Stebel_Ildiko-Kodaly.pdf

https://www.parlando.hu/2018/2018-5/Stebel_Ildiko-Bartok.pdf

https://www.m-kodalytarsasag.hu/media/MKT_ujsag/2010/2010_4.pdf

<http://www.parlando.hu/2012/2012-1/2012-1-38.htm> etc.

Az írás szerzője: P. Stébel Ildikó

Kodály- és Artisjus-díjas Mestertanár, inf.könyvtáros-zenei szakkönyvtáros, könyvtárostanárr, ny.zenei könyvtárvezető - Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium, Zeneiskola-AMI Debrecen